

МІЖУНІВЕРСИТЕТСЬКА СТУДЕНТСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА

ONLINE-КОНФЕРЕНЦІЯ

“АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІКИ ФІНАНСІВ”

16 грудня 2015 року

ЗБІРНИК

ТЕЗ

ДОПОВІДЕЙ

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ

МІЖУНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ ONLINE-КОНФЕРЕНЦІЇ

“АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІКИ ФІНАНСІВ”

16 грудня 2015 року

Тези доповідей надруковано в авторській редакції.

Відповідальна за випуск: Кава Т.В.

Підписано до друку: 22.12.2015 р.
Ум. друк.арк.: 6,4375. Тираж: 80 прим.

©МОВ КНТУ, м. Кіровоград, пр-т Університетський, 8.
Тел. (0522) 55-10-49

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

КІРОВОГРАДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

КАФЕДРА ФІНАНСІВ ТА ПЛАНУВАННЯ

ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ПІДПРИЄМСТВА

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ

**МІЖУНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ ONLINE-КОНФЕРЕНЦІЇ**

**“АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ЕКОНОМІКИ ФІНАНСІВ”**

16 грудня 2015 року

м. Кіровоград

Збірник тез доповідей міжуніверситетської студентської науково-практичної online-конференції "Актуальні проблеми економіки фінансів". – Кіровоград: КНТУ, 2015. – 103 с.

ПРОГРАМНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

ГОЛОВА – Давидов Г.М., д-р екон. наук, професор, декан факультету обліку та фінансів Кіровоградського національного технічного університету.

ЗАСТУПНИК ГОЛОВИ – Пальчевич Г.Т., канд. екон. наук, професор, завідувач кафедри фінансів та планування Кіровоградського національного технічного університету.

ВІДПОВІДАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР – Петренко Л.М., асистент кафедри фінансів та планування Кіровоградського національного технічного університету.

ЧЛЕНИ ПРОГРАМНОГО КОМІТЕТУ:

Кравченко В.П., канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів та планування Кіровоградського національного технічного університету;

Хобта В.М., д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри економіки підприємства Донецького національного технічного університету;

Панкова М.В., асистент кафедри економіки підприємства Донецького національного технічного університету;

Подплетній В.В., канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів та планування Кіровоградського національного технічного університету.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ: Пальчевич Г.Т., к.е.н., проф. (відповідальний редактор); Давидов Г.М., д.е.н., проф. (заступник відповідального редактора); Москаленко В.М., асист. (відповідальний секретар); Комарова О.А., д.е.н., проф.; Кравченко В.П., к.е.н, доц.; Попов В.М., к.е.н, доц.; Загреба І.Л., к.е.н, доц.; Фільштейн Л.М., к.е.н, доц.; Мельник Т.А., к.е.н, доц.

АДРЕСА РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ: 25006, м. Кіровоград, пр. Університетський, 8, Кіровоградський національний технічний університет, кафедра фінансів та планування, тел.: (0522) 390-526.

Відповідальна за випуск: Кава Т.В.

Збірник містить тези доповідей за матеріалами міжуніверситетської студентської науково-практичної online-конференції "Актуальні проблеми економіки фінансів", що відбулась 16 грудня 2015 року на базі кафедри фінансів та планування Кіровоградського національного технічного університету.

Матеріали збірника надруковано у авторській редакції.

© Колектив авторів, 2015
© МОВ КНТУ, 2015

ЗМІСТ

Мофа Л.І., Хобта В.М. МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	3
Ярчевська В.В., Хобта В.М. УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ.....	4
Янатъев І.О., Хобта В.М. ОЦІНКА ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ.....	6
Єрохіна В.С., Міроседі О.С., Кравченко С.І. ОСОБЛИВОСТІ ЗАКОНОДАВЧОЇ БАЗИ ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	7
Мальшко І.І., Ерохіна В.С., Третяк Е.С., Кравченко С.І. ПРОБЛЕМЫ УСКОРЕНИЯ НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКОГО И ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ УКРАИНЫ.....	8
Міроседі О.С., Кравченко С.І. ДОСЛІДЖЕННЯ СУТНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ.....	9
Бу В.К., Кравченко С.І. СКЛАДОВІ МОТИВАЦІЇ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	10
Чаплик О.Р., Шилова Л.І. ВПЛИВ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ЗРОСТАННЯ ВАРТОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	12
Федотов Д.А., Шилова Л.І. РОЗВИТОК ТЕРМІНОЛОГІЧНОГО АПАРАТУ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА.....	13
Ламбрінов Д.В., Шилова Л.І. РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙНОГО ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	14
Макаренко В.Ю., Шилова Л.І. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙ.....	15
Себелев Д.А., Фіщенко О.М. ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА ТА ПОДАТКОВА СИСТЕМА ДЕРЖАВИ.....	17
Доронкіна О.О., Фіщенко О.М. ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНИХ АНТИКРИЗОВИХ ЗАХОДІВ В УМОВАХ КОМУНАЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	18
Куриненко К.М., Фіщенко О.М. ПОДАТКОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ВПЛИВ НА ЕКОНОМІКУ КРАЇНИ.....	19
Бєлоглазова А.В. ПОКАЗНИКИ ОЦІНКИ МАЙНОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА.....	21

Білик О.Д. СУЧАСНИЙ СТАН СПОЖИВЧОГО КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	22
Блохіна І.Р., Кравченко В.П. ЗНАЧЕННЯ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	25
Бражнєва-Дикусар К.В. ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА.....	27
Черноус М.М., Гаєрилова Н.В. ФІНАНСОВІ АСПЕКТИ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ.....	29
Черноус М.М., Гаєрилова Н.В. МЕТОДИ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА.....	31
Делюрман В.В. УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА.....	32
Дорофієва І.В. ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ.....	34
Драгомарецька А.В. ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТРАНСПОРТНОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	36
Фільштейн І.В. СТВОРЕННЯ НОВОЇ ПОЛІЦІЇ, ТА ЇХ НАСЛІДКИ В УКРАЇНІ.....	37
Фільштейн М.В. ПРИНЦИПИ РЕФОРМУВАННЯ ПРАВООХОРОННОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ.....	39
Годорожа А.М. ВНУТРІШНІЙ АУДИТ В ДЕРЖАВНИХ УСТАНОВАХ.....	41
Горовий В.В. ФОРМУВАННЯ РЕСУРСІВ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ.....	43
Харченко Ю.В. СУЧАСНИЙ СТАН ФІНАНСУВАННЯ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ.....	44
Інкерманли М.В., Загреба І.Л. ПОДАТКОВЕ СТИМУЛЮВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА.....	47
Іщук Л.О., Кравченко В.П. БАНКРУТСТВО ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ ТА МЕТОДИ ЇХ ОЦІНЮВАННЯ.....	48
Іванова І.О., Кравченко В.П. ОЦІНКА ТА АНАЛІЗ ЛІКВІДНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ.....	51
Колобутіна К. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ.....	53

Коренюк Д.С. УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА.....	54
Кулікова С.С., Подплетній В.В. ОЦІНКА ЯКОСТІ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ БАНКІВ В УКРАЇНІ.....	57
Кваша Я.Г., Кравченко В.П. ЕФЕКТИВНІСТЬ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	59
Лагно І.А. НЕОБХІДНІСТЬ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПЕНСІЙНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	61
Лум'яник В.С. ДЕРЖАВНЕ ФІНАНСУВАННЯ ЗАКЛАДІВ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ.....	62
Малімон Н.І. ФОРМУВАННЯ РЕСУРСІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УМОВАХ БЮДЖЕТНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ.....	64
Мазуренко К.С. ЗВІТНІСТЬ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ, ЇЇ СКЛАДОВІ, ФОРМУВАННЯ ТА АНАЛІЗ.....	65
Мітрохіна І.В. АСПЕКТИ РЕФОРМУВАННЯ ПЕНСІЙНОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ.....	67
Новакова К.О. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТРАНСПОРТНОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	69
Новосьолов Є.І. ПРОБЛЕМИ СТРАХОВОГО ШАХРАЙСТВА.....	70
Ботоп-колен Таліта-Віктуар, Петренко Л.М. ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ КІРОВОГРАДСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	72
Подгорна Т.В. ДЖЕРЕЛА ТА ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ.....	73
Покотило В.С. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ СТРАХОВОГО ШАХРАЙСТВА В УКРАЇНІ.....	75
Посипайко Л.Ю. ПОДАТКОВИЙ АУДИТ ЯК ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ.....	76
Риндіна Д.С. ЗАПРОВАДЖЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ ФІЗИЧНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ.....	78
Сапсай В.О. УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМИ РИЗИКАМИ БАНКУ.....	80

Сергєєва В.В., Москаленко В.М. СУДОВА ТА ДОСУДОВА САНАЦІЯ ПІДПРИЄМСТВ.....	81
Шатовал Д.М., Кравченко В.П. ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ ФІЗИЧНИХ ОСІБ..	83
Смоляник Р.Р. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РІЗНИХ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ.....	86
Свириденко А.М. ПОДАТКОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВА.....	87
Томашин К.В. РОЗВИТОК ФІНАНСОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ.....	88
Усач В.С., Кравченко В.П. СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМ ПОРТФЕЛЕМ БАНКА.....	91
Юрова О.П. ДІЯЛЬНІСТЬ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ НА РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ.....	94
Мазуренко Я.С. ФІНАНСОВИЙ АУДИТ І ЙОГО СТАНОВЛЕННЯ В УКРАЇНІ.....	95
Сатковська С.Г. ФІНАНСОВА НАУКА В УКРАЇНІ ЇЇ РОЛЬ ТА ХАРАКТЕРИСТИКА.....	98
Козак М.В., Подплетній В.В. МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА.....	99
Лузан К.П. ДІАГНОСТИКА І УПРАВЛІННЯ РИЗИКОМ ЛІКВІДНОСТІ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	102

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

¹Мофа Л.І., ²Хобта В.М.

Постановка проблеми. В умовах загострення ринкової конкуренції між підприємствами за нові ринки збуту готової продукції та у зв'язку із необхідністю залучення фінансових ресурсів та їх обмеженістю, актуальною на сьогоднішній день постає проблема, пов'язана з оцінюванням та підвищенням інвестиційної привабливості підприємства, оскільки інвестиційна привабливість виступає як характеристика, що надає можливість сформувати потенційному інвестору уявлення про стан об'єкту вкладання коштів, надійність майбутньої інвестиції, очікувані результати від їх використання.

Протягом років реформування української економіки ці питання вже було висвітлено у роботах І.О. Бланка, М.В. Ідрісова, М.В. Леснікової, А.В. Мешкова, М.В. Стирського, В.М. Хобти та інших науковців. В той же час, незважаючи на таке суттєве наукове надбання з цього питання нові виклики економіки, кризові явища та нові принципи організації бізнесу змушують підприємства змінювати та вдосконалювати поточні інструменти управління інвестиційною привабливістю.

Мета. Метою статті є аналіз та узагальнення підходів до оцінки інвестиційної привабливості підприємства.

Обґрунтування отриманих результатів. Ступінь інвестиційної привабливості підприємства є індикатором, показання якого дозволяють зробити висновки потенційним інвесторам про необхідність і доцільність вкладення фінансових засобів саме в даний об'єкт.

Відомо безліч підходів до оцінки інвестиційної привабливості підприємства. Однак всі вони мають певні недоліки, а саме: підходам на основі фінансового аналізу [1-2] бракує конкретності та чіткості, що суттєво знижує можливість його застосування практиками, а також залишає поза увагою психологічний аспект даної проблеми.

Методичні рекомендації на основі вкладення грошей у цінні папери для українських підприємств є не повною мірою розкриті, тому що підприємства не можуть ефективно використовувати інструменти ринку цінних паперів, оскільки цей ринок знаходиться на стадії становлення і є малоефективним [3].

На заході досить розповсюдженим є метод рейтингової оцінки. Дана методика є відносно простою у використанні, підходить для підприємств практично всіх форм власності. При цьому основним недоліком даної методики є те, що, як правило, на основі проведеного аналізу встановлюється не повна відповідність деяких показників нормативним значенням, це призводить до того, що формула розрахунку рейтингу може мати певні помилки [4].

Майже всі підходи передбачають розрахунок коефіцієнта ліквідності, коефіцієнта використання ресурсів, коефіцієнта частки позикових засобів, коефіцієнта прибутковості, деколи аналітики визначають норму прибутку на акціонерний капітал. Але при цьому не визначають природу походження прибутку та доходу, тобто не проводять аналіз за видами діяльності. Галузева специфіка суб'єктів господарювання обумовлює індивідуальний підхід до аналізу діяльності

¹ студ., ДВНЗ "Донецький національний технічний університет"

² д-р екон. наук, проф., ДВНЗ "Донецький національний технічний університет"

кожного підприємства. А тому необхідно розробити загальну методику для аналізу підприємств за видами діяльності, з урахуванням притаманних їм ризиків, витрат на основну діяльність та структуру формування прибутку.

Висновки. На підставі огляду літературних джерел встановлено, що нині існує велика кількість методичних рекомендацій з оцінки інвестиційної привабливості, які потребують подальшого удосконалення, а їх використання повинно здійснюватися з урахуванням специфіки організаційно-правової форми підприємства; сфери діяльності та фінансового стану суб'єктів господарювання.

Список літератури:

1. Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств і організацій: Затв. наказом Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій 23.02.1997 р. № 22 // Державний інформ. бюл. про приватизацію. – 1998. – № 7. – С. 18–28.
2. Бланк І.А. Инвестиционный менеджмент / И.А. Бланк. – К.: МП ИТЕМ Лтд: Юнайтед Лондон Трейд Лимитед, 1995. – 447 с.
3. Донцов С.С. Оценка инвестиционной привлекательности предприятия посредством анализа надежности его ценных бумаг / С.С. Донцов // Финансовый менеджмент. – 2010. – № 3. – С. 46–51.
4. Івахненко І. Інвестиційна діяльність в Україні: сучасний стан та можливості її активізації / І. Івахненко // Інвестиції: практика та досвід. – 2010. – № 2. – С. 7–9.

УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

¹Ярчевська В.В., ²Хобта В.М.

Інноваційна діяльність займає важливу роль в підвищенні ефективності діяльності підприємств і тому зростає важливість інноваційних процесів, які спрямовані на удосконалення технологій та обладнання, оновлення основних фондів, зростання якості і конкурентоспроможності виготовленої продукції. У зв'язку з тим, що головною причиною, яка стримує розвиток інноваційної діяльності в Україні, є висока ступінь ризику, актуальним залишається питання удосконалення управління ризиками в інноваційній діяльності підприємств.

Багато вітчизняних і зарубіжних вчених присвячували свої роботи дослідженню управління ризиками, вагомий вклад внесли: В.Г. Бочарников, П.М. Грабовий, В.М. Гриньова, С.І. Кравченко, П.Г. Перерва, Ф. Роджерс, Т. Сааті, О.М. Фіщенко, В.М. Хобта, О.О. Ястремська та інші. Проте проблематика управління ризиками інноваційної діяльності потребує подальшої проробки з урахуванням сучасних особливостей.

У загальному значенні, управління ризиками в економіці являє собою сукупність процесів, пов'язаних з ідентифікацією, аналізом ризиків і прийняттям рішень, які передбачають максимізацію позитивних і мінімізацію негативних наслідків настання ризикованих подій [1]. Для кожного суб'єкта господарювання

¹ студ., ДВНЗ "Донецький національний технічний університет"

² д-р екон. наук, проф., ДВНЗ "Донецький національний технічний університет"

властиві свої види інноваційних ризиків в залежності від ряду факторів таких як, форма власності, галузь діяльності, масштаби виробництва, специфічності продукції та інші. Тому істотно важливо вибирати методи і способи оцінки ризиків ґрунтуючись на особливостях конкретних підприємств. Сукупна методика оцінки повинна бути заснована на комбінуванні основних часто вживаних методів оцінки ризиків інноваційної діяльності.

Комбінована процедура оцінки та ідентифікації ризиків повинна починатися з аналізу існуючих методів і вибору відповідних для підприємства. Далі формується експертна група з кваліфікованих кадрів підприємства з різних галузей діяльності. Виявляються усі фактори ризиків інноваційної діяльності, наприклад, економічні, виробничі і так далі. Експертна оцінка ризиків інноваційної діяльності розпочинається з анкетування членів експертної групи та вибору способу обробки отриманих результатів. Розраховуються узагальнена думка [2] та узгодженість думок експертів (коефіцієнт конкордації [3]), що дозволять зробити висновок про найбільш суттєві ризики підприємства. Наступним етапом є SWOT-аналіз задля знаходження шляхів мінімізації ризиків за допомогою наявних у підприємства ресурсів.

Після аналізу ризиків підприємство повинно прийняти рішення: відмовитися від здійснення інноваційної діяльності або ж здійснювати. У разі позитивного рішення на даному етапі потрібно вибрати відповідний метод мінімізації ризиків, найбільш поширеними є компенсація, розподіл, локалізація, уникнення [4].

Таким чином, використання пропонованої комбінованої процедури оцінки та ідентифікації ризиків дозволить з більшою точністю оцінити настання ризикових ситуацій, допоможе обрати відповідний метод їх мінімізації, а отже дасть можливість більш ефективно ними управляти.

Список літератури:

1. Жежуха В.Й. Ризики інноваційної діяльності підприємств./ Науковий вісник НЛТУ України. Серія: Економіка, планування і управління галузі. – Львів: НУ «Львівська політехніка». – 2009. – Вип. 19.2 – С. 177 – 182.
2. Теоретичні основи курсу "Економічний ризик та методи його вимірювання". Навч. посібник. Т.І.Світлична. – Харків: ХНАМГ, 2004. - 144 с.
3. Грабовецький Б.С. Основи економічного прогнозування. Навчальний посібник. - Вінниця: ВФ ТАНГ, 2000.
4. Хобта В.М. Управління інвестиціями: навчальний посібник. – Донецьк, 2009. – 448 с.

ОЦІНКА ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ**¹Янатьєв І.О., ²Хобта В.М.**

Обраний в останні роки курс динамічного розвитку економіки України потребує прийняття та застосування інноваційних рішень, вагомих науково-технічних нововведень у всіх сферах господарської діяльності виробничого комплексу держави. Особливо актуального значення для здійснення нововведення набувають питання оцінки економічної ефективності яка дозволяє встановити мотивацію учасників реалізації проектів. [1]

Значний внесок у даному напрямку зробили такі зарубіжні вчені-економісти як П.Друкер, Г.Фостер, Д.О.Фрімен. Серед вітчизняних науковців, що займалися цими питаннями, можна виділити І.В.Багрову, Н.М.Бочарова, В.В.Ідрісова, В.А.Зимовець, В.Л.Оселецького, В.П.Савчука, Р.А.Фатхутдинова, Л.І.Федулова, В.М.Хобту та інших. Проте, незважаючи на їх значний вклад, потребують уточнення окремі аспекти оцінки ефективності інноваційних проектів.

Ефективність проекту в цілому визначається з метою оцінки його потенційних сукупних ефектів. Для цього використовується напрацьований арсенал інструментів відображення різних аспектів формування результатів інвестування [2]. Серед них показники чистої дисконтованої вартості, внутрішні норми прибутковості, термін окупності індекс ефективності інвестування та інші. Вибір окремої характеристики здійснюється виходячи з інтересів інвестора та особливостей проекту, окрім того враховуються умови фінансування та ступінь ризику. В ринкових умовах господарювання перевага надається динамічним методам оцінки які забезпечують врахування впливу фактору часу на цінність платежів. Для підвищення обґрунтованості оцінок якості рішень, що приймаються на їх основі, розрахунки повинні здійснюватися при забезпеченні максимального охоплення життєвого циклу інвестиції (розробка проекту, створення об'єкту, його експлуатація і ліквідація). Грошові потоки формуються відповідно діючому організаційно-економічному механізму, що регулює відносини між учасниками проекту та зовнішнім середовищем. Враховуються всі суттєві наслідки проекту і забезпечується розмежування платежів, які пов'язані з іншими процесами. Відображаються специфічні економічні інтереси окремих учасників інвестиційного процесу, що характеризуються різними напрямками грошових потоків, можливостями, вимогами до доходності [3].

Умовою оптимізації використання ресурсів є формування альтернативних можливих варіантів проектів і забезпечення їх зіставлення. Ранжування варіантів може здійснюватися за допомогою різних показників ефективності. Їх пріоритетність визначається інвестором в залежності від своїх вимог. Так, у випадку обмеження ресурсів пріоритетність надається показникам витрат, при високому ступені ризиків, насамперед, обирається термін окупності.

Визначення рівня економічної ефективності інноваційних проектів дозволяє відобразити ступінь досягнення мети капіталовкладення в інноваційні проекти, що стає основою вимірювання якості рішень в сфері управління інноваціями.

¹ студ., ДВНЗ "Донецький національний технічний університет"² д-р екон. наук, проф., ДВНЗ "Донецький національний технічний університет"

Список літератури:

1. Амоша О.І. Інноваційний шлях розвитку України: проблеми та рішення / Амоша О.І. // Економіст. – 2005. – № 6. – С. 28–32.
2. Новікова І.О., Фіщенко О.М. Індекс ефективності інвестування: новий підхід до оцінки інноваційних проектів [Текст] / І.О.Новікова, О.М.Фіщенко // Тези доповідей V науково-практичної конференції "Донбас-2020: перспективи розвитку очима молодих вчених". – Донецьк, ДонНТУ Міністерства освіти і науки. – 2010. – с.753-758.
3. Хобта В.М. Управління інвестиціями: навчальний посібник. – Донецьк, 2009. – 448 с.

ОСОБЛИВОСТІ ЗАКОНОДАВЧОЇ БАЗИ ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТУВАННЯ В УКРАЇНІ**¹Єрохіна В.С., ²Міроседі О.С., ²Кравченко С.І.**

Активізація інвестиційної діяльності - збільшення обсягів інвестування та їх ефективне використання, є головною передумовою економічного зростання України, одним з вирішальних факторів успішного реформування її національного господарства. Проте економічна та політична ситуація, яка склалась зараз в Україні, дуже складна і не сприяє пожевлєнню інвестиційної активності і, насамперед, залученню іноземних інвестицій.

За результатами дослідження різних експертів Україна все ще займає незадовільне місце в рейтингу привабливості умов для ведення підприємницької діяльності. Хоча в останні роки слід відзначити певні позитивні рухи та заплановані зміни у вітчизняному законодавстві, Україна все ще значно відстає від колишніх комуністичних країн Східної Європи і країн Балтії. Як свідчить практика, однією з важливих перешкод для діяльності іноземних інвесторів в Україні є недосконалість відповідного законодавства.

В Україні, безперечно, існує проблема нестабільної законодавчої бази для інвестиційної діяльності нерезидентів. У зв'язку з цим наявні серйозні нарікання з боку як науковців, так і безпосередніх іноземних інвесторів на непослідовність і, відповідно, непередбачуваність правових начал іноземного інвестування. Зачасту новий закон скасовує або зводить на нівець попередній, законодавчі акти, що продукуються різними урядовими структурами, частково дублюються, крім того, існує різновекторність дій ключових гілок влади.

Таким чином, сьогодні відбувається перманентна зміна законодавства та внесення корективів до нього, що призводить до дестабілізації в економіці і зумовлює збитки суб'єктам господарювання. Тобто загалом, має місце маніпулювання правовим полем, чого не визнає цивілізований ринок.

Україні для активізації іноземних інвестицій треба враховувати світовий досвід, який показує, що найбільших успіхів у залученні іноземних інвесторів досягають ті країни, що створюють міжнародний образ держави, яка надає інвестору кращі, ніж інші країни, можливості.

¹ студ., ДВНЗ "Донецький національний технічний університет"² канд. екон. наук, проф., ДВНЗ "Донецький національний технічний університет"

Узагальнюючи, необхідно відзначити, що для стимулювання залучення іноземних інвестицій та усунення негативних тенденцій в економіці України, доцільно здійснити ряд заходів, які базуються на наступних принципах:

- дієздатність судової системи та юридичних процедур (закони повинні впроваджуватися у життя);
- стабільна та передбачувана система юриспруденції, добре розвинута система законів;
- диференційований підхід до податкових та інших пільг для іноземних інвесторів – з урахуванням обсягів і форм інвестування, а також пріоритетів розвитку економіки України;
- надійність, доступність та оперативність організаційного й інформаційного забезпечення залучення іноземних інвестицій.

Усі ці заходи сприятимуть переходу України на траєкторію економічного зростання та покращенню соціально-політичного становища країни, у тому числі за рахунок іноземних інвестицій.

ПРОБЛЕМЫ УСКОРЕНИЯ НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКОГО И ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ УКРАИНЫ

¹Мальшко И.И., Ерохина В.С., Третьак Е.С., ²Кравченко С.И.

Опыт хозяйствования стран с развитой рыночной экономикой свидетельствует о том, что реальную экономическую независимость и безопасность имеют лишь те государства, которые способны обеспечить не только постоянное овладение новыми знаниями, но и эффективное их использование во всех сферах деятельности. Однако, сегодня в Украине не созданы нормальные условия для активной инновационной деятельности.

Для выхода из сложившейся ситуации, прежде всего, должна быть разработана действенная научно-технологическая и инновационная политика, как отдельных регионов, так и государства в целом, созданы инструменты, позволяющие обеспечить их успешную реализацию, а также сформированы благоприятные условия для эффективного функционирования инновационно-настроенных субъектов.

Значительным препятствием для решения поставленных задач является отсутствие комплексности в формировании государственных и региональных научно-технических и инновационных программ. Преобладающая их часть представляет собой обычный набор заданий или проектов, в целом отвечающих запрограммированным направлениям исследований, но не является комплексом мер по решению конкретной крупной задачи. В такой методологии формирования программ состоит одна из причин распыления средств на их реализацию.

Следующей причиной, сдерживающей реализацию ширококомасштабных технологических изменений в Украине, является несовершенство механизма и структуры их финансирования, а также недостаточный уровень этого

¹ студ., ГВУЗ "Донецкий национальный технический университет"

² канд. экон. наук, проф., ГВУЗ "Донецкий национальный технический университет"

финансирования. Как следствие – невозможность обеспечения повышения научно-технологического потенциала и последующую трансформацию новшеств в соответствующие инновации. Т.е. современная государственная политика не является мощным фактором долгосрочного экономического роста страны.

В целях совершенствования организации финансирования приоритетных направлений научно-технического и инновационного развития, а также предотвращения распыления дефицитных средств, целесообразно, во-первых, перейти от политики поддержки всех без исключения научных направлений и организаций к политике качественной перестройки всей научно-технической и инновационной сфер Украины в соответствии с принятыми национальными (региональными) приоритетами. Во-вторых, необходимо проводить укрупнение отбираемых инновационных проектов.

Кроме того, как свидетельствует зарубежный опыт, не следует ограничиваться только государственной поддержкой реализации приоритетных направлений развития. Необходимо практиковать совместное финансирование ширококомасштабных базовых инновационных изменений путем привлечения средств потенциальных заказчиков научно-технической продукции, а также иностранного капитала посредством обеспечения их заинтересованности в осуществлении долгосрочных проектов.

Украина имеет значительный научно-технический, технологический и человеческий потенциал. Создание же должных условий и стимулов для активизации научно-технического и инновационного развития в сочетании с этими факторами станет основной движущей силой для ее развития.

ДОСЛІДЖЕННЯ СУТНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ

¹Міроседі О.С., ²Кравченко С.І.

У сучасних умовах господарювання активізація інвестиційної діяльності є однією з важливих і актуальних проблем, що створює передумови до постійного дослідження різних її аспектів, наприклад, таких як формування, оцінка і управління інвестиційним потенціалом. Успішність здійснення зазначених аспектів обумовлює якість розробки стратегії розвитку, а також комплексної оцінки вартості бізнесу і значною мірою залежить від глибини розуміння сутності інвестиційного потенціалу.

Питаннями визначення сутності та формування поняття «інвестиційний потенціал» займалися багато дослідників: А.А. Томпсон, В.І. Кривда, С.Н. Крашеников, В.С. Пономаренко, І.Е. Дмитренко, Ансофф, Братищев, О.А. Сущенко, С.В. Колесов, І.В. Бондаренко, Н.І. Иванов. Однак слід зазначити відсутність єдиного визначення даної категорії, незважаючи на її популярність, що обумовлює необхідність подальших досліджень у цьому напрямку, що і є метою даної роботи.

Проведені дослідження категорії інвестиційного потенціалу показали, що бачення багатьох дослідників щодо категорії «інвестиції» збігаються й у загальному

¹ студ., ДВНЗ "Донецкий национальный технический университет"

² канд. экон. наук, проф., ДВНЗ "Донецкий национальный технический университет"

випадку під інвестиціями розуміється вкладення тимчасово вільних майнових і інтелектуальних цінностей на певний період часу в об'єкти підприємницького та інших видів діяльності з метою одержання прибутку або досягнення соціального й екологічного ефекту.

Однак щодо категорії «потенціал» думки дослідників розходяться, що обумовлює складність сприйняття цієї категорії. Так, з погляду одних авторів потенціал – це просто ресурси, якими реально володіє підприємство, інші – пов'язують цю категорію в результаті (наприклад, фінансовим).

Приймаючи до уваги перераховані вище підходи і не віддаючи перевагу одному з них, сутність потенціалу визначимо через сукупність трьох взаємозалежних складових: ресурсів, резервів і реальних можливостей. Ресурси – це кошти, які за допомогою певних перетворень дозволяють дістати бажаного результату (наприклад, фінансові, управлінські, трудові і тощо). Резерв – запас чого-небудь на випадок потреби. Можливість, посилаючись на Аристотеля, це те, що може виникнути й існувати за певних умов і стати дійсністю. У свою чергу реальна можливість припускає наявність об'єктивних умов для реалізації чого-небудь.

Узагальнюючи вищевикладене, поняття інвестиційного потенціалу можна визначити як тимчасово вільні кошти (як запаси, так і ті, що використовуються, але можуть бути відкликані), які за наявності об'єктивних умов (реальних можливостей), можуть у дійсності привести до отримання бажаного результату від інвестиційної діяльності

Проведені дослідження показали, що проблема визначення сутності інвестиційного потенціалу важлива, багатоаспектна і має потребу в подальшому дослідженні. Отримані ж результати є основою для більш повної характеристики сутності інвестиційного потенціалу як об'єкта управління і, таким чином, можуть сприяти виробленню конкретних науково-практичних рекомендацій з його формування й ефективного управління.

СКЛАДОВІ МОТИВАЦІЇ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

¹Бу В.К., ²Кравченко С.І.

Постановка проблеми. Інноваційною діяльністю вважається діяльність, що полягає у здійсненні нововведень на підприємстві, а також запровадженні новітніх технологій, які застосовуються для покращення якісних показників продукції та удосконалення управлінських процесів [1]. В умовах негативного впливу на підприємства кризових явищ, що супроводжуються зниженням обсягу реалізованої продукції, скороченням зовнішньоекономічної діяльності, інноваційна діяльність підприємств набуває особливого значення.

Складові мотивації до інноваційної діяльності, що визначають мотивування працівників підприємства, чим впливають на результативність його інноваційної діяльності, залишаються недостатньо дослідженими. Також потрібно відзначити, що

специфіка здійснення інноваційних процесів на сучасних підприємствах вимагає перегляду, доопрацювання теоретичних засад та практичних інструментів з формування мотиваційної системи.

Метою статті є визначення ролі та обґрунтованих напрямів у формуванні мотивації персоналу та стимулювання інноваційного розвитку економіки підприємства.

Обґрунтування отриманих результатів. Сучасна економічна ситуація в Україні характеризується низьким рівнем використання наукових знань, вкрай повільним нарощенням інноваційного виробництва. Тому, перед кожним керівником у сфері мотивації персоналу до інноваційної діяльності, постає завдання – виявити потреби кожної конкретної людини, з'єднати їх із зовнішніми стимулами, які найбільш повно задовольнятимуть виявлені потреби людини за умови, що буде виконана потрібна для підприємства робота.

Інноваційна діяльність залежить від власної ініціативи та зацікавленості персоналу в результатах. Важливим питанням при цьому є створення такого режиму праці на підприємстві, який був би максимально наближеним до творчого режиму і сприяв би виникненню інноваційних рішень. [4].

Визначення частки зусиль мотивації інноваційної діяльності у виконанні місії організації вимірюється у фінансовому еквіваленті і виражається у витратах на проведення науково-дослідних робіт, підвищення кваліфікації персоналу та оплату праці відповідних кадрів.

Для збільшення інноваційних ідей на українських підприємствах потрібно запровадити дозвіл витратити певний відсоток свого робочого часу на пошук та розробку своїх особистих нововведень. У деяких випадках виділяти додаткові кошти на проведення цих досліджень. Тобто, принцип управління, який має діяти у багатьох фірмах: «Чим більше свободи, тим більше простору для творчості», але важливо, щоб творчість не перетворювалася на самоціль, без врахування фінансових витрат і результатів.

Висновки. Інноваційна діяльність персоналу виступає одним з пріоритетних напрямів управління на підприємстві. Вона потребує врахування специфіки творчої праці. Моральне стимулювання, займаючи вагоме місце в системі мотивації персоналу інноваційної діяльності, повинно ефективно поєднуватися з матеріальним стимулюванням. Для успішного здійснення активної інноваційної діяльності керівництво підприємств повинно постійно реалізовувати цілий комплекс заходів щодо створення та підтримки у колективі атмосфери творчості, ініціативності та динамічності, а також усілякими методами мотивувати працівників до участі у процесі втілення нововведень.

Список літератури:

1. Білоброва Т.О. Проблеми мотивації інноваційної діяльності: світова практика та українські реалії: Культура народів Причорномор'я. – 2006. – N78. – С. 9-13.
2. Карпунь І.Н. Мотивація і стимулювання інноваційної діяльності підприємства /– Л. : Вид-во Нац. ун-ту "Львів. політехніка", 2008. – С. 529-533.
3. Маслоу А. Мотивация и личность / А. Маслоу ; пер. с англ. А. М. Татлыбаевой. – СПб.: ИХТИК, 1999. – 299 с.
4. Пчелянська Г.О., Марчук І.В. Мотивація інноваційної діяльності на підприємстві: http://www.confcontact.com/2012_03_15/ek1_pchelyanska.php.

¹ студ., ДВНЗ "Донецький національний технічний університет"

² канд. екон. наук, проф., ДВНЗ "Донецький національний технічний університет"

ВПЛИВ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ЗРОСТАННЯ ВАРТОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

¹Чаплик О.Р., ²Шилова Л.І.

В умовах сучасної економіки все більша кількість підприємств розуміють важливу роль інноваційного розвитку в успішній організації своєї діяльності, завоюванні нових ринків, посиленні конкурентоспроможності. Підприємства, впроваджуючи нові технології у виробництво, оновлюють основні фонди, випускаючи нові види продукції, підвищують їх якість, створюють і посилюють свій імідж. Значення інноваційної діяльності для підприємств постійно зростає. Від рівня інноваційної активності, масштабу і характеру застосування технологічних інновацій за всіма напрямками діяльності залежить ефективність діяльності підприємства, можливість досягнення стійкого розвитку в сучасних умовах і, відповідно, вартість підприємства як узагальнюючий показник його конкурентоздатності.

Розвиваючись за шляхом інноваційності, підприємство вимушено удосконалювати свою виробничу базу, систему матеріально-технічного забезпечення, оптимізувати структуру збуту продукції, адаптуючи її до змін у внутрішньому і зовнішньому середовищах [1, с. 156].

Інновації є основним засобом досягнення зростання вартості підприємства. Це у повній мірі відноситься до методу дисконтованого грошового потоку, за якого ринкова вартість підприємства складається з оцінок ринкової вартості його бізнес-ліній з урахуванням не функціонуючих на дату оцінки активів. Сумарна оцінка підприємства визначається залишковими поточними цінностями раніше започаткованих продуктових ліній, чистими поточними вартостями бізнес-ліній, що заново освоюються, можливостями зростання грошових потоків за існуючими продуктовими лініями, невизначеністю і оцінками ризиків за грошовими потоками, що очікуються згідно з встановленням нових бізнес-ліній. [2, с. 422].

З урахуванням зазначеного вище, комплекс заходів, спрямований на зростання вартості підприємства, повинен передбачати:

- 1) припинення операції за тими лініями, що знаходяться в завершальних стадіях життєвого циклу, і вносять невеликий внесок в оцінку підприємства;
- 2) вивільнення активів, що можуть бути кваліфіковані як не функціонуючі або використані для освоєння нових ліній;
- 3) залучення всіх можливих джерел фінансування для освоєння нових бізнес-ліній, чиста поточна вартість яких ще до початку інвестування забезпечить значно більшу суму від вартості вкладень;
- 4) якнайскоріше освоєння за новими бізнес-лініями початкових виробничих потужностей, спроможних за короткий час забезпечити підприємству позитивні грошові потоки [3, с. 422].

Запропонований комплекс заходів спирається на освоєння нових бізнес-ліній, тобто на інноваційних шлях розвитку. Він стає ще більш ефективним, коли необхідно призупиняти попередні лінії через їх збитковість. Пролонгувати життя наявних ліній можливо, спираючись на процесні інновації, тобто на нові технологічні процеси і форми організації операцій, спроможні забезпечити більші грошові надходження.

¹ студ., ДВНЗ "Донецький національний технічний університет"

² канд. екон. наук, доц., ДВНЗ "Донецький національний технічний університет"

Таким чином, вплив інноваційної діяльності на зростання вартості підприємства відіграє значну роль в зростання сучасної економіки. Інновації стають основною зміцнення конкурентоздатності підприємств, призводять до зростання ефективності, поліпшення якості продукції і послуг, і зростання вартості підприємства.

Список літератури:

1. В.М. Попов, С.И. Ляпунов. Анализ финансовых решений в бизнесе: учебное пособие В.М. Попов, С.И. Ляпунов. - М. : КНОРУС, 2007. - 240 с., 2007
2. Львов Д.С. Экономика развития. М.: «Экзамен», 2002. 512 с.
3. Портер М.Э. Конкуренция / пер. с англ. М.: Издательский дом «Вильямс», 2001. 495 с.

РОЗВИТОК ТЕРМІНОЛОГІЧНОГО АПАРАТУ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

¹Федотов Д.А., ²Шилова Л.І.

Однією з головних передумов і разом з тим найвагомішим чинником активізації інноваційних процесів на підприємстві є його інноваційний потенціал, оскільки не тільки у нинішній час, а й у перспективі реалізація саме інноваційного фактора має стати вирішальною умовою стійкого розвитку економіки держави. Це підтверджує досвід багатьох країн та важливість спрямування національної економіки на цей шлях. На даному етапі ще існують можливості для реалізації такого шляху, які полягають у збереженні високого рівня науки, відомих у світі наукових досягнень, наявності значної кількості фахівців з вищою освітою, запасу нерезалізованих винаходів. Поряд з цим спостерігається системна інноваційна криза на усіх рівнях і передусім у сфері промислового виробництва. У зв'язку з цим особливої актуальності набуває проблема розвитку термінологічних аспектів інноваційного потенціалу як невідомої складової потенціалу підприємства.

Проблеми розвитку інноваційної діяльності відводиться багато місця у працях відомих українських вчених таких як: Ю. Бажал, В. Бридун, А. Гальчинський, Н. Гончарова, В. Гусев, Б. Данилишин, С. Кіресв, В. Онищенко, та ін.

Також необхідно виділити роботи О. Амоші, Г. Данько, Г. Добрава, А. Казанцева, В. Клименюк, Ф. Поклонського та ін. З повагою до наукових досягнень у великій кількості праць і досліджень з, слід зазначити, що єдиного підходу до визначення поняття "інноваційний потенціал", ще не сформовано. У зв'язку з цим проблема формування та ефективного використання інноваційного потенціалу значно ускладнюється і потребує поглиблення теоретичних аспектів.

Існують різні трактування інноваційного потенціалу підприємства. Одні автори дотримуються ресурсного підходу, відповідно до якого інноваційний потенціал розглядається як сукупність ресурсів з виділенням таких елементів, як кадрова, інформаційно-методологічна, організаційна й матеріально-технічні складові.[1,2].

Інші вважають, що інноваційний потенціал - це сукупність науково-технічних, технологічних, інфраструктурних, фінансових, правових, соціокультурних та інших

¹ магістр., ДВНЗ "Донецький національний технічний університет"

² канд. екон. наук, доц., ДВНЗ "Донецький національний технічний університет"

можливостей, яка здатна забезпечити сприйняття і реалізацію нововведень, тобто отримання інновацій.

Аналіз наведених точок зору дозволяє зробити висновок, що інноваційний потенціал можна характеризувати як здатність підприємства здійснювати інноваційну діяльність, при повному залученні наявних інноваційних ресурсів, тобто сукупність фінансових, маркетингових, кадрових, виробничих, наукових, організаційних ресурсів і можливостей, при постійному удосконаленні системи управління нею з урахуванням факторів нестабільності ринкового середовища, з метою переходу від прихованих можливостей до явної реальності.

Список літератури:

1. Балабанов И.Т. "Инновационный менеджмент": Уч. пособие. - СПб.: Питер. - 2000. - 432 с.
2. Верба В.А., Новікова І.В. Методичні рекомендації з оцінки інноваційного потенціалу підприємства // Проблеми науки. - 2003.- №3.
3. Коваль Н.В. Проблеми оцінювання інноваційного потенціалу підприємств/ Н.В.Коваль. Інноваційна економіка – 2012. - №27. – с.156-157

РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙНОГО ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

¹Ламбрінов Д.В., ²Шилова Л.І.

Важливою складовою системи управління інноваційною діяльністю є планування, основним завданням якого є розробка планів реалізації інноваційних проектів та забезпечення їх необхідними інвестиційними ресурсами, що створює необхідні передумови для стратегічного розвитку підприємства.

Планування як процес і як функція управління потребує врахування поведінки основних конкурентів і кон'юнктури ринку; передбачення інфляційних процесів; розробки стратегії розвитку підприємства на перспективу; безперервності; взаємного узгодження і координації усіх господарських процесів; спрямованості на раціональне використання ресурсів, підвищення ефективності господарської діяльності і досягнення позитивних фінансових результатів. За цих умов планування буде сприяти досягненню поставлених цілей, посиленню мотивації інноваційної діяльності та встановленню критеріїв оцінки впливу інновацій на економічні результати діяльності підприємства.

Сучасний стан інноваційного планування на підприємствах не відповідає умовам сьогодення з наступних причин: невідповідна кваліфікація планового персоналу; невміння та небажання керівництва організувати роботу з розробки якісних інноваційних планів та забезпечення їх реалізації; складність доступу до ринкової інформації; висока вартість послуг консалтингових компаній.

До основних напрямків вдосконалення інноваційного планування, орієнтованих на ефективне використання інвестиційних ресурсів підприємства та успішну реалізацію інноваційної політики підприємства, слід віднести наступні.

¹ студ., ДВНЗ "Донецький національний технічний університет"

² канд. екон. наук, доц., ДВНЗ "Донецький національний технічний університет"

По-перше, підвищення кваліфікації персоналу та його навчання в галузі інноваційного планування; особливо слід виділити вміння враховувати вплив фактора часу при плануванні інноваційної діяльності. Фактор часу за своєю сутністю є складним у динамічних умовах господарювання і потребує своєчасного відображення у показниках економічної ефективності інноваційних проектів.

По-друге, застосування прогресивних методів організації інноваційного планування на підприємстві за рахунок використання принципів і методів стратегічного планування.

По-третє, оптимізація організаційної структури підприємства, що забезпечує вдосконалення організації процесу інноваційного планування.

По-четверте, періодичне проведення маркетингових досліджень з метою своєчасно виявляти ринкові можливості і використовувати їх, планувати і організувати діяльність з урахуванням передбачуваних тенденцій споживчого попиту.

По-п'яте, забезпечення працівників технічними засобами, ліцензійними програмними продуктами та методичною літературою для здійснення інноваційного планування; організація системи інформаційного забезпечення інноваційного планування на підприємстві (створення власної інформаційної бази), що допоможе оперативно реагувати на всі зміни в зовнішньому середовищі та оцінювати їх вплив на можливості розвитку підприємства.

Реалізація виділених напрямів вдосконалення інвестиційного планування дозволить скоротити тривалість періоду планування інноваційної діяльності та підвищити якість планових інноваційних рішень, а також враховувати ризики, пов'язані із негативним впливом зовнішнього середовища.

Список літератури:

1. Руденко В.В. Теоретико-методологічні основи управління інвестиційною діяльністю підприємства / В.В. Руденко // Наука й економіка. – 2009. – №4(16), Т.1. – С. 221-230.
2. Хобта В.М. Управління інвестиціями: навчальний посібник. Видання 2-ге, перероблене та доповнене. – Донецьк: ДВНЗ «ДонНТУ», 2009. – 448 с.
3. Ястремська О.М. Інвестиційна діяльність промислових підприємств: методологічні та методичні засади. / Ястремська О.М. – 2-ге видання. –Х.: ВД «ІНЖЕК», 2010. – 488с.

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙ

¹Макаренко В.Ю., ²Шилова Л.І.

Важливими проблемами інноваційної діяльності і, відповідно, підприємств, що її здійснюють, є скорочення періоду формування суспільної потреби в нових видах товарів і послуг, уважне і зацікавлене ставлення до процесу комерціалізації новацій. Оскільки саме цей процес створює передумови досягнення позитивних результатів інноваційної діяльності - задоволення потреби членів суспільства та отримання доходу.

¹ магістр., ДВНЗ "Донецький національний технічний університет"

² канд. екон. наук, доц., ДВНЗ "Донецький національний технічний університет"

Проблемі створення і розвитку ефективних методів комерціалізації результатів інноваційної діяльності присвячено ряд публікацій як вітчизняних, так і зарубіжних вчених-економістів. Найбільшу увагу привертають праці таких науковців, як О.М. Алімов, З.В. Герасимчук, Б.М. Данилишин, М.І. Долішній, С.І. Кравченко, Е.М. Лібанова, С.В. Мочерний, О.Ю. Полова, В.П. Удовиченко, М.І. Фащевський, А.М. Федорищева, О.М. Фіщенко, Л.Г.Чернюк, М.Г. Чумаченко, В.М. Хобта. З повагою до високого рівня науково-теоретичного і методичного вирішення даної проблеми слід зауважити, що високий динамізм зміни умов господарювання обумовлює необхідність подальших досліджень.

Серед сучасних підходів до комерціалізації інновацій слід виділити наступні: технічний, інституційний, процесний, ринковий (маркетинговий), проектний. Домінування технічного підходу не сприяє розвитку процесів комерціалізації, тому що за пріоритет обираються винахідницькі, а не ринкові цілі. Проте без урахування технічного підходу інші можуть не мати сенсу.

У межах інституційного підходу виділяють такі основні інститути: суспільство, держава і бізнес, кожен з яких як повноцінний учасник ринку інновацій створює власні інститути комерціалізації, укладає угоди з іншими інститутами, а разом вони утворюють інституційне середовище для комерціалізації інновацій. У процесі комерціалізації інновацій формуються як ринкові та економічні інститути споживачів, нові ринки, так і соціальні інститути, що стимулюють комерціалізацію.

При використанні процесного підходу комерціалізація розглядається як сукупність дій, спрямованих на трансформацію досягнень інноваційної діяльності в нові товари (послуги) у ринковому просторі. Даний підхід до комерціалізації передбачає спільні та чітко послідовні дії, які спрямовані на основний результат – виведення на ринок нових видів товарів і послуг з обов'язковою умовою зростання доходів.

Комерціалізація має ринкову природу, залежить від кон'юнктури ринку, що в подальшому визначає її маркетинговий зміст. За недостатньої розробленості маркетингового підходу до комерціалізації на практиці відбувається стримування розвитку інноваційних процесів. Тому комерціалізацію потрібно розглядати як спеціалізовану та самостійну сферу маркетингової діяльності суб'єктів ринку інновацій.

Маркетинговий підхід до комерціалізації інновацій поєднується з проектним підходом, який у сучасній теорії та практиці застосовують для управління бізнес-процесами, тобто проектами, спрямованими на отримання прямої вигоди. Методологія проектного управління дозволяє оптимізувати й підвищити ефективність процесів комерціалізації інновацій.

Особливості розглянутих підходів дозволяють зробити висновок про необхідність комплексного підходу до комерціалізації інновацій, що має передбачати послідовну проектну роботу, у ході якої базовий варіант проекту трансформується у варіант з тестування інновацій із подальшим перетворенням на проект виведення на ринок інновацій.

ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА ТА ПОДАТКОВА СИСТЕМА ДЕРЖАВИ

¹Себелев Д.А., ²Фіщенко О.М.

Основою ринкової економіки держави є податкова політика. Дослідження свідчать про те, що в Україні надмірний тиск з боку податкової системи на суб'єкти господарювання, котрий може привести до втрати цивілізованих ринкових відносин і також це одним з основних чинників, які гальмують розвиток економіки України. Це сприяло ухиленню підприємців від сплати податків, що в свою чергу підвищило рівень тіньового бізнесу в державі.

Метою гармонізації податкової політики держави є оптимізація податкового тягаря для всіх суб'єктів оподаткування відповідно до їх об'єктивних можливостей та суспільних обов'язків.

Система оподаткування потребує комплексної реформи і передовсім удосконалення законодавства. Для розв'язання вищезгаданих проблем доцільно вжити заходів, які могли б удосконалити податкову політику держави.

Оптимальна структура податкових надходжень, полягає в співвідношенні прямих і непрямих податків. Основний фактор, цього співвідношення – це життєвий рівень переважної частини населення. Низький рівень обмежує масштаби податкових надходжень із доходів юридичних і фізичних осіб, тим самим зменшуючи роль прямих податків. У розвинених країнах, навпаки, прямі податки відіграють головну роль в обсягах податкових надходжень. Структура податків, що існує в Україні, не зовсім відповідає структурі податків країн Євросоюзу. Основним податком в ЄС є податок на доходи фізичних осіб, який у середньому становить 8,95 % ВВП. В Україні податок на доходи фізичних осіб у 2012 році становив 4,8% ВВП.

Перш за все зменшення податкового навантаження на підприємства групи А та групи В підприємства, в залежності від їх діяльності та користі для країни. Зокрема підприємства групи А звільнити від сплати цього податку на термін до 2-х років, в залежності від їх економічної діяльності. Для підприємств групи В податок на прибуток за перший рік діяльності має складати 3%, за другий 10% починаючи з третього року податок має становити 17%, також залежно від діяльності підприємства.

Податкова політика має включати зменшення ставки ПДВ за умови скасування усіх пільг. За розрахунками експертів, при скасуванні лише деяких пільг з ПДВ ставку податку можна було б негайно зменшити до 17% без будь-яких втрат доходів.

Таким чином, провести комплекс заходів по удосконаленню структури податкової системи, диференціації податкових ставок, упорядкуванню пільг, підвищенню обіраності податків тощо. Найважливішими умовами ефективної податкової політики повинні бути її відносна стабільність і передбачуваність, що дозволять планувати господарську діяльність, правильно оцінювати ефективність тих чи інших поточних і перспективних рішень.

¹ студ., ДВНЗ "Донецький національний технічний університет"

² канд. екон. наук, доц., ДВНЗ "Донецький національний технічний університет"

Список літератури:

1. Аврамкіна І.О. Перспективи використання Україною міжнародного досвіду у частині розбудови ефективної системи оподаткування/ І.О. Аврамкіна, В.Г. Курасов//Матеріали науково-практичної інтернет-конференції. Реформування податкової системи України в контексті глобалізації них викликів. - 2014. – С.11-12.
2. Опарін В.М. Фінанси (Загальна теорія): Навч. Посібник - 2-ге вид., доп. перероб. - К.: КНЕУ, 2010.
3. Офіційний сайт ДЕБЕТ-КРЕДИТ офіційні документи / Документи: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://docs.dtkk.ua/ua/doc/1214.13.0>.

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНИХ АНТИКРИЗОВИХ ЗАХОДІВ В УМОВАХ КОМУНАЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

¹Доронкіна О.О., ²Фіщенко О.М.

Постанова проблеми. В даний час в Україні існує велика проблема кризи неплатежів. У сучасних економічних умовах більшості українських підприємств не мають можливість ефективно здійснювати свою діяльність. Це обумовлено кризою неплатежів в країні, коли активи суб'єктів економіки заморожуються в дебіторській заборгованості.

Мета дослідження. Поглиблене вивчення та дослідження теоретичних основ антикризового управління підприємством, інноваційної діяльності, їх взаємозв'язок як системи заходів антикризового управління підприємством на основі інновацій та визначення основних проблемних, та позитивних позицій антикризового управління на основі інновацій.

Недостатній фінансовий стан підприємства є причиною його неплатоспроможності, погіршення фінансової стійкості, які приводять до незапланованих втрат і не досягнення необхідного фінансового результату чи навіть банкрутства.

Криза на рівні підприємства – це негативний стан, який має пряму залежність від зовнішнього середовища при якому відбувається накопичення боргових зобов'язань. (О.О. Доронкіна)

Виходячи з цього питання дослідження фінансових засад проведення санації та стабілізації діяльності підприємства є важливим для забезпечення його подальшої роботи в ринкових умовах.

У санаційних цілях статутний капітал збільшується для мобілізації додаткових вкладень інвесторів. Випуск акцій для покриття збитків, пов'язаних з господарською діяльністю підприємства, забороняється. Збільшення статутного капіталу підприємства, що знаходиться в кризі, може зіткнутися з проблемою пошуку потенційних інвесторів, тому що капіталовкладення в таке підприємство пов'язано зі збільшенням ризику.

¹ студ., ДВНЗ "Донецький національний технічний університет"

² канд. екон. наук, доц., ДВНЗ "Донецький національний технічний університет"

Запропоновано проект санації для комунального підприємства «Вода Донбасу» ділянок водопроводу, зменшення на виробництві з урахуванням того що в останній час скоротився попит з боку споживачів, які більш схильні до буріння свердловин і користування своєю водою, приводять у кризовий стан підприємство.

Висновок. Розрахунки аналізу плану зміни даного проекту показали що проект санації дозволить щорічно заощаджувати близько 59 078 494 тис. грн. Індекс рентабельності інвестицій при цьому встановить 0,79 отже, за даними розрахунку, запропонований проект є ефективним.

Список літератури:

1. Кравченко С.І., Корнева О.В., Особливості сучасного інноваційного розвитку економіки України в контексті збільшення її конкурентоспроможності // Донбас-2020: перспективи розвитку очима молодих вчених: Матеріали V науково - практичної конференції. м. Донецьк, 25-27 травня 2010 р. – Донецьк, ДонНТУ Міністерства освіти і науки, 2010.- 973 с.
2. Фіщенко О.М. Формування механізму мотивації інноваційної діяльності підприємства // Вісник Запорізького національного університету: Збірник наукових праць. Економічні науки. – Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2010. – С. 84-92.
3. Хобта В.М., Руднева О.Ю. Напрямки формування ефективного організаційно-економічного механізму екологічного управління // Наукові праці ДонНТУ. Серія: економічна. Випуск 37-3. - Донецьк, ДонНТУ, 2009. - 222 с. - С. 178-185.
4. Єлисеєва О. Моніторинг як метод інформаційно-статистичного дослідження стану виробничо-економічних систем / О. Єлисеєва, М. Зайцева // Економіст. – 2007. – № 2. – С. 58-60.
5. Закон України «Про наукову і науково-технічну експертизу» від 10.02.1995 № 51/95-ВР з наступними змінами і доповненнями. [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=51%2F95-%E2%F0>.

ПОДАТКОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ВПЛИВ НА ЕКОНОМІКУ КРАЇНИ

¹Куриненко К.М., ²Фіщенко О.М.

Постановка проблеми. Податкова система будь-якої країни є однією з базових складових її економічної системи, а податки – одним із важелів забезпечення розвитку економіки. За їх допомогою відбувається розподіл значної частини виробленої вартості в країні, вони впливають на результати економічної діяльності платників. Одним із найважливіших сьгоднішніх питань є трансформація податкової системи, яка повинна сприяти розвитку національної економіки та забезпечувати зростання добробуту громадян.

Мета дослідження – визначити сучасний стан податкової системи України та проаналізувати її вплив на економіку країни.

Виклад основного матеріалу. Призначення податкової системи полягає не лише у збиранні податків та забезпечення дохідної частини бюджету, а й у сприянні розвитку національної економіки. Бюджет України формується в основному за

¹ студ., ДВНЗ "Донецький національний технічний університет"

² канд. екон. наук, доц., ДВНЗ "Донецький національний технічний університет"

рахунок податкових надходжень. У таблиці 1 наведені дані щодо структури дохідної частини Державного бюджету України за період 2011-2014 роки.

Таблиця 1 – Структура доходів Державного Бюджету за період 2001-2014 рр. (млн.грн).

Доходи	Державний бюджет			
	2011	2012	2013	2014
Податкові надходження, у т.ч.:	244302,50	260292,80	259075,40	253446,90
Податок на додану вартість (збір)	169344,00	182946,2	180769,4	187972,30
Податок на прибуток підприємств	53295,00	54017,2	54249,9	39805,9
Акцизний податок з вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції)	21663,50	23329,4	24056,1	25668,7

За даними Міністерства фінансів України [1]

Головним джерелом податкових надходжень до Державного бюджету є податок на додану вартість. Його питома вага зберігається високою, навіть в умовах фінансово-економічної кризи, що пояснюється чутливістю бази оподаткування до коливань економічної кон'юнктури.

Податки є інструментом перерозподілу валового внутрішнього продукту і безпосередньо впливають на розвиток виробництва та формування фінансових потоків в економіці. Тому ефективність податкової політики насамперед характеризується результатами виконання основних макроекономічних показників [2]. Одним з таких показників є номінальний валовий продукт, його динаміка наведена у таблиці 2.

Таблиця 2 – Динаміка валового внутрішнього продукту України за 2008-2014 рр.

Показники	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Номінальний ВВП (у фактичних цінах) млрд. грн	949,90	914,70	1095,00	1314,00	1411,20	1454,90	1566,70
Темп росту номінального ВВП, % до попереднього року	133,90	96,29	119,71	120,00	107,40	103,10	107,68

Згідно даних Інституту бюджету та соціально-економічних досліджень [3]

Темпи економічного розвитку в Україні мають позитивну динаміку, за винятком 2009 року, що було спричинено економічною кризою. Криза в економіці кінця 2008 року проявилася у подальшому розбалансуванні податкової ситуації в країні. У 2009 році спостерігається значне зменшення доходів та податкових надходжень до Державного бюджету, що зумовлене падінням номінального ВВП.

Висновки. Податкова система України є одним із ключових чинників впливу на економічний розвиток держави. Надмірна фіскальна орієнтація податкової політики є одним із чинників охолодження ділової активності в Україні, що здійснює додатковий негативний тиск на динаміку ВВП, промислового виробництва та інвестицій. Податки є не тільки основним елементом формування дохідної частини Державного бюджету, а й одним із ефективних важелів забезпечення розвитку економіки. Для сприяння сталого розвитку національної економіки та забезпечення

зростання добробуту громадян, податкова система повинна перебувати в процесі трансформації з урахуванням вітчизняного та світового досвіду, вимог часу та розвитку національної економіки.

Список літератури:

- <http://www.minfin.gov.ua/news/bjuzhjet/podatki>
- Фадеева Г.М. Аналіз сучасного стану податкової системи України та шляхи її удосконалення / Г.М. Фадеева, О.Ю. Гладкова // Екон. простір. – 2008. – № 12/2. – С. 144-149.
- <http://www.ibser.org.ua/news/558/>

ПОКАЗНИКИ ОЦІНКИ МАЙНОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

¹Бєлоглазова А.В.

Одним із найважливіших етапів аналізу фінансового стану підприємства є аналіз його майнового стану. Оцінка якого здійснюється за системою показників, аналіз яких сприяє запобіганню негативним тенденціям і зменшенню ризику банкрутства, що є особливо актуальним на тлі значної кількості збиткових підприємств в Україні.

Оцінці майнового стану присвячені роботи науковців: Мойсенко І.П. [1], Н.І. Горбаль, В.З. Борбулевич [2], Тютюнник Ю.М., Тютюнник С.В.

Метою статті є обґрунтування системи показників та методів фінансового аналізу для оцінки майнового стану суб'єкта господарювання.

Відповідно методики [1] оцінка майнового стану підприємства дає змогу визначити абсолютні й відносні зміни статей балансу за визначений період, відслідкувати тенденції їхньої зміни та визначити структуру фінансових ресурсів підприємства.

В оцінюванні майнового стану підприємств прийоми горизонтального і вертикального аналізу скороченого аналітичного балансу тісно поєднуються, взаємодоповнюють один одного та передбачають розрахунок трьох груп показників: динаміки балансу; структури балансу; структурної динаміки балансу.

Огляд різних джерел дає змогу стверджувати, що для оцінювання майнового стану підприємства застосовують показники, які за своїм призначенням поділяють на узагальнюючі і часткові.

Узагальнюючі показники характеризують стан і ефективність використання всіх основних засобів підприємства загалом.

Часткові показники характеризують рівень використання окремих видів основних засобів залежно від впливу факторів, наприклад часу, продуктивності обладнання тощо.

Більшість авторів до показників оцінки майнового стану відносять три:

Коефіцієнт зносу. Показник характеризує частку вартості основних засобів, що залишилася до списання на витрати в наступних періодах.

¹ студ., Кіровоградський національний технічний університет

Науковий керівник: Мельник Т.А., канд. екон. наук, доц., Кіровоградський національний технічний університет

Коефіцієнт оновлення показує, яку частину від наявних на кінець звітного періоду основних засобів складають нові основні засоби.

Коефіцієнт вибуття показує, яка частина основних засобів, з якими підприємство почало діяльність у звітному періоді, вибула через старіння і з інших причин [1].

На думку Мойсеєнко І. П. [2] до попередніх трьох показників оцінки майнового стану він додає ще два, таким чином він виділяє п'ять показників:

Сума господарських засобів, що знаходяться в розпорядженні підприємства. Цей показник дає узагальнену вартісну оцінку активів, що перебувають на балансі підприємства. Це облікова оцінка, що не збігається із сумарною ринковою оцінкою активів підприємства.

Частка активної частини основних засобів. Відповідно до нормативних документів під цим розуміють машини, устаткування, транспортні засоби.

На думку науковців [3] важливо враховувати показники (економічні, соціальні, технологічні), які найповніше характеризуватимуть очікувані результати та тенденції зміни майнового стану підприємства. Серед таких показників вони виділяють: розмір прибутку підприємства, вартість основних виробничих фондів (економічні); продуктивність праці, питома вага управлінців в загальній чисельності працівників (соціальні); виробнича потужність обладнання чи устаткування, витрати на модернізацію та оновлення технології (технологічні); оскільки вони безпосередньо впливають на зміну значення показників, за якими визначається майновий стан підприємства.

Таким чином, для оцінки майнового стану доцільно розрахувати показники (коефіцієнти), які характеризують майновий потенціал підприємства.

Список літератури:

1. Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації : Наказ Мінфін України, Фонд державного майна від 26.01.2001 р. № 49/121 [Електронний ресурс] Режим доступу до статті : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0121-01>.
2. Мойсеєнко І. П. Інвестування: Навч. посіб. / І. П. Мойсеєнко - К., 2006. - 490 с.
3. Горбаль Н. І. Процесійний підхід щодо оцінювання майнового стану підприємства // Н. І. Горбаль, В. З. Борбулевич [Електронний ресурс] Режим доступу до статті : http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/13932/1/31_205-210_Vis_727_Menegment.pdf.

СУЧАСНИЙ СТАН СПОЖИВЧОГО КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ

¹Білик О.Д.

Споживчий кредит – це вид кредиту у національній грошовій одиниці наданий комерційними банками, кредитними установами небанківського типу, торговими організаціями фізичним особам на задоволення споживчих потреб, що не пов'язані з підприємницькою діяльністю.

¹ студ., Кіровоградський національний технічний університет

Науковий керівник: Комарова О.А., д-р екон. наук, проф., Кіровоградський національний технічний університет

Споживче кредитування в Україні на початку XXI ст. характеризується значним надходженням ресурсів міжнародного фінансового ринку, що значно активізувало кредитну діяльність. За останнє десятиріччя кредити населенню збільшились в десятки разів. Унаслідок цього зросла роль кредиту у фінансуванні споживчих витрат населення, а відношення обсягів споживчих кредитів до ВВП досягло рівня розвинених країн. В даній роботі проаналізовано сучасний стан споживчого кредитування.

До початку XXI ст. даний вид кредитування був слабо розвинений. Причинами були: нестабільність економіки, низькі доходи, високий рівень інфляції, нерозвинене законодавство.

З 2004 року (до початку кризи 2008 р.) відбувалось значне зростання як даного виду кредиту, так і активів всього банківського сектору. В період економічної кризи основною причиною зростання проблемних кредитів, скорочення ринку споживчих кредитів була девальвація гривні, спричинена попереднім підвищенням іноземних запозичень та поширенням кредитування в іноземній валюті.

У 2011 році ВР України заборонила надавати споживчі кредити у іноземній валюті.

Скорочення споживчого кредитування тривало до 2013 року, поступово відновлюючись від наслідків кризи.

При нестачі кредитних ресурсів, зростанні обсягу прострочених кредитів, банки почали згортати програми кредитування населення. Таким чином споживче кредитування втратило важливе значення в економіці України після економічної кризи.

Сучасний стан розвитку ринку споживчого кредитування характеризується:

- поверненням до консервативної стратегії кредитування фізичних осіб;
- посиленням вимог до позичальників;
- підвищенням відсоткових ставок на споживчі кредити;
- зростання кількості кредитних бюро;
- повільне відновлення росту кредитування фізичних осіб;
- збільшення частки споживчих кредитів;
- зростання кількості карткових кредитів та кредитних продуктів.

Аналізуючи динаміку об'єму споживчого кредитування за 2012–2014 роки спостерігається нерівномірне зростання обсягу споживчих кредитів.

У 2012 році основними причинами зменшення попиту на споживчі кредити були: невтішні очікування, передвиборчі баталії. В цьому році в Україні намагались реалізувати плани по створенню єдиної бази, що містить всю інформацію про платоспроможність і зобов'язання позичальників. Важливими подіями також стали: рішення Верховного суду по компенсації витрат позичальнику, які він поніс від підвищення ставки в односторонньому порядку, а також зауваження Вищого господарського суду України до порушень комерційних банків (завищення оцінки заставного майна, підписання договорів неуповноваженими особами).

У 2013 році об'єм споживчих кредитів збільшився на 8,7 %, або 11 млрд. грн і досяг рівня в 137 млрд. грн, вперше зрівнявшись з показником кінця 2009 року.

Протягом 2014 року сума кредитів у гривні знизилась на 11 % (або 12,7 млрд. грн), у іноземній валюті – зросла у зв'язку з падінням курсу гривні, тому зменшення об'єму споживчих кредитів в національній валюті відбулось незначне. Так відповідно до "Бюлетеню НБУ" на початку 2014 року даний показник складав 136,8 млрд. грн, в кінці – 135 млрд. грн.

У 2013 році суттєві зміни відбулись у структурі споживчих кредитів за строками.

Так кредити терміном до 1 року зросли на 38 % і стали найбільш популярним видом у населення (50,8 млрд грн). Довгострокові кредити зменшились на 17,5 % і користуються найменшим попитом (47,5 млрд. грн), тоді як на початку року займали лідируючу позицію. Кредити від 1 до 5 років поступово збільшуються (складають 38,9 млрд. грн), але зазнали найменших змін протягом 2013 року.

Довгострокові кредити, наприклад, під заставу нерухомості, часто оформлюють для розвитку малого бізнесу. Короткострокові кредити використовуються переважно на споживчі потреби (на ремонт, побутову техніку). Тому тенденція до зниження попиту на кредити строком понад 5 років не є економічно привабливою.

У 2014 році найменшого скорочення зазнали кредити строком до 1 року. Їх об'єм склав 51,8 млрд. грн. Об'єм кредитів строком від 1 до 5 років становить 40,9 млрд. грн. (різниця в порівнянні з початком року – 7,1 млрд. грн, що є найбільшим скороченням). Кредити строком понад 5 років зросли на 5,8 млрд, до 42,4 млрд. грн. Причиною є зростання суми кредитів в іноземній валюті, що і спричинило зростання цього кредитного портфелю.

Кредити строком до 1 року займають лідируючу позицію вже другий рік поспіль, натомість кредити на більш довгі строки зрівнялися за об'ємами.

Відбувались зміни і в кількості банків зі споживчими кредитами.

Протягом 2012 року кількість банків за кредитними програмами подвоїлась. Найбільший приріст зафіксований за банками з кредитами строком в 2 роки. Так їх кількість зросла на 13 одиниць, тобто з 11 до 24.

Збільшенню кількості банків відповідає і збільшення кредитних програм, в середньому в 2,5 рази. З 50 до 116 збільшився вибір однорічних програм, з 40 до 106 – дворічних, з 35 до 87 – трирічних кредитних програм.

Протягом 2013 року спостерігалось зростання як кількості банків на споживчому ринку, так і кількості кредитних програм, в середньому в 2 рази.

У 2014 році із 50 найбільших банків за розміром активів кількість банків, що надають нецільові готівкові кредити зменшилась на третину. Винятком є лише нецільові кредити строком на 5 років, кількість кредиторів яких збільшилась на один банк.

Загальна ж кількість кредитних програм (за виключенням кредитів строком на 5 років) зменшилась наполовину.

Серед причин зменшення об'єму споживчого кредитування виділяють:

1. Ліквідність всієї банківської системи України (це позначилось на пропозиції кредитних послуг);

2. Фінансовий стан позичальників (зростання кредитного навантаження).

Список літератури:

1. Бондарь О. П. Кредитування населення на споживчі потреби: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.08. "Гроші, фінанси, кредит" / О. П. Бондарь. – Київ, 2007. – 19 с.
2. Карлова І. О. Розвиток споживчого кредитування в сучасних умовах функціонування кредитно-банківської системи України / І. О. Карлова, В. А. Стефанова // Актуальні проблеми економіки. – К. : ВНЗ "Національна академія управління", 2009. – № 5. – С. 198-206.
3. Торубка Л. Споживче кредитування в Україні : сучасний стан і напрями розвитку / Л. Торубка // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2011. – № 3. – С. 227-230.
4. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>
5. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>

ЗНАЧЕННЯ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

¹Блохіна І.Р., ²Кравченко В.П.

Управління фінансовою стійкістю підприємства є одним з найбільш значимих функціональних напрямів системи фінансового менеджменту, який досить тісно пов'язаний з іншими системами управління. Безперечно, управління фінансовою стійкістю підприємства органічно входить до системи управління доходами та витратами, рухом активів, капіталу та грошових потоків, управління структурою капіталу та іншими аспектами його діяльності [2].

Метою статті є дослідження оцінки фінансової стійкості підприємств та шляхи покращення.

Питання оцінки фінансової стійкості висвітлено в роботах таких авторів як Базилінська О.Я., Буряк Л.Д., Бутинець Ф.Ф., Кіндрацька Г.І., Крамаренко Г.О., Чорна О.Є., Кононенко О., Савицька Г.В., Цал-Цалко Ю.С., Шеремет О.О. та ін [1].

Фінансова стійкість - це результат діяльності, який свідчить про забезпеченість підприємства власними фінансовими ресурсами, рівень їх використання, напрями їх розміщення. Вона є умовою життєздатності підприємства та основою його розвитку.

Фінансова стійкість підприємства залежить від процесу виробництва і реалізації продукції, конкурентоздатності, інфляційних впливів, наявності фінансових ризиків, зміни законодавства, посилення екологічних вимог, умов оподаткування, зміни рівня процентних ставок, введення обмежень та ліцензій.

Основою умовою забезпечення фінансової стійкості підприємства є формування достатніх обсягів витрат, що дають змогу в повному обсязі виконати свої зобов'язання перед бюджетом, розрахуватися з працівниками, кредиторами, постачальниками. Іншими словами, підприємство буде фінансово стійким, якщо величина його вхідних грошових потоків від операційної діяльності перевищуватиме вихідні. Виходячи з наведеного, можна зробити висновок, що одним з важливих компонентів фінансової стійкості є наявність необхідної кількості фінансових ресурсів, які можна сформувати лише за умови ефективної роботи підприємства та отримання прибутку. Саме прибуток підприємство використовує для погашення своїх зобов'язань перед банками та іншими фінансово-кредитними установами, а також зобов'язань перед акціонерами й інвесторами. Окрім цього прибуток є одним із основних джерел фінансування розширення діяльності підприємства, реконструкції і модернізації обладнання чи його заміни. В свою чергу, для досягнення і підтримання фінансової стійкості важливий не тільки обсяг прибутку, але і його рівень щодо вкладеного капіталу або витрат, тобто рентабельність діяльності підприємства.

Варто зауважити, що величина чистого прибутку підприємства залежить від багатьох чинників. Одним із найважливіших з них є структура фінансових ресурсів. Для залучення коштів на підприємстві часто використовують позиковий капітал, оскільки в сучасних умовах саме він дає змогу акумулювати значні обсяги фінансових ресурсів, щоб реалізувати інвестиційні проекти. Однак у разі залучення таких ресурсів у великих обсягах, на підприємстві виникають фінансові витрати,

¹ студ., Кіровоградський національний технічний університет

² канд. екон. наук, доц., Кіровоградський національний технічний університет

пов'язані зі сплатою відсотків за кредит, що призводить до зменшення чистого прибутку, а отже, і до зниження рентабельності капіталу. Це, в свою чергу, зумовлює зниження фінансової стійкості підприємства. Тому, для зміцнення своєї стійкості суб'єкту господарювання необхідно формувати оптимальне співвідношення між обсягами позикових і власних коштів.

Крім цього, на фінансову стійкість впливають й інші чинники, як внутрішнього, так і зовнішнього, щодо підприємства походження: якість виробництва продукції та попит на неї; конкурентне становище підприємства на ринку; рівень матеріально-технічної оснащеності виробництва і застосування передових технологій; налагодженість економічних зв'язків із діловими партнерами; ритмічність кругообігу коштів; ефективність господарських і фінансових операцій; рівень ризику в процесі здійснення виробничої і фінансової діяльності тощо.

Найбільший вплив на фінансову стійкість підприємства мають економічні(податкова політика, рівень інфляції, конкуренція, інвестиційний клімат, стан економіки країни) і фінансові(рівень відсоткової ставки, кредитна політика, валютна політика, рівень страхових тарифів) чинники.

Варто відмітити, що сьогодні нестабільність економічної ситуації в Україні зумовлює погіршення інвестиційного клімату в державі. Спостерігається тенденція до зменшення обсягу прямих іноземних інвестицій у вітчизняну економіку, що в свою чергу негативно впливає як на економіку держави загалом, так і на фінансово-економічну діяльність українських підприємств зокрема.

Все це зумовлює зниження ліквідності підприємств, їхньої платоспроможності та формує передумови для масових банкрутств.

Отже, виходячи з вище зазначеного, пріоритетними напрямками підвищення фінансової стійкості підприємств в сучасних умовах є:

– посилення інвестиційної привабливості регіону шляхом створення сприятливого клімату для бізнесу та інвесторів, стимулювання їх співпраці з метою впровадження інновацій;

– створення умов для розвитку підприємництва і підприємницької діяльності [1];

– фінансове оздоровлення підприємств у формі пролонгації і реструктуризації заборгованості, у формі надання додаткових кредитних ресурсів з боку кредиторів;

– удосконалення структури активів і пасивів підприємства;

– мобілізація схованих резервів через реалізацію окремих об'єктів основних і оборотних коштів, що безпосередньо не зв'язані з процесом виробництва і реалізації продукції (будинку і спорудження невиробничого призначення, наднормативні запаси сировини і матеріалів і т.д.);

– задача в оренду основних фондів, що не повною мірою використовуються у виробничому процесі;

– продаж окремих, низькорентабельних структурних підрозділів. За рахунок такої операції підприємство може одержати інвестиційні ресурси для перепрофілювання виробництва на більш прибуткові види діяльності та ін.

Отже фінансова стійкість підприємства – це такий його стан, за якого обсяг фінансових ресурсів, що перебуває в розпорядженні підприємства, забезпечує його фінансову незалежність, плато- та кредитоспроможність і фінансування розвитку діяльності на поточний і перспективний періоди.

Чим вища фінансова стійкість підприємства, тим менше воно конфліктує з державою щодо сплати податків у бюджет і внесків в соціальні фонди, з працівниками – щодо вчасної виплати заробітної плати, з фінансовими установами

– щодо погашення кредитів, та виконує всі свої договірні зобов'язання. Фінансово стійкі підприємства практично не залежать від коливань ринкової кон'юнктури і менше ризикують опинитися на межі банкрутства. З огляду на це, на підприємстві необхідно формувати ефективну систему управління фінансовою стійкістю, на основі застосування методів прогнозування, планування, регулювання, контролю та аналізу фінансової стійкості.

Список літератури:

1. Котляр М.Л. Оцінка фінансової стійкості підприємства на базі аналітичних коефіцієнтів // *Фінанси України*. – № 1, 2005. – С. 113-118.
2. Крамаренко Г.О., Чорна О.Є. *Фінансовий аналіз*. Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 392 с.
3. Шабліста, Л. М. Фінансова стійкість підприємства: сутність і методи оцінки [Текст] / Л. М. Шабліста // *Економіка і прогнозування*. – 2006. – N 2. – С. 46 -58.

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

¹Бражнєва-Дикусар К.В.

Успішна фінансово-господарська діяльність підприємства значною мірою залежить від раціонального розміщення та ефективного використання його оборотних активів. Від ефективності використання оборотних активів залежить ліквідність підприємства, його фінансова стійкість, платоспроможність та рентабельність. І навпаки, неефективність використання їх на підприємстві внаслідок нераціонального використання виробничих засобів; часткова реалізація готової продукції; незбалансованість дебіторської заборгованості з кредиторською в кінцевому рахунку можуть призвести до зменшення прибутку. У зв'язку з цим особливою актуальності набувають питання щодо забезпечення ефективності використання оборотних активів підприємства.

Метою дослідження є обґрунтування заходів щодо підвищення ефективності використання оборотних активів підприємства.

Ефективне використання оборотних активів в першу чергу передбачає визначення оптимальної величини, розробку варіантів фінансування та забезпечення ефективності їх використання. Оптимальна величина оборотних активів повинна з однієї сторони забезпечувати безперебійне ефективне функціонування підприємства, з іншої – мінімізувати наявність недіючих поточних активів [3].

Раціональне використання оборотних активів є одним із першочергових завдань підприємства, забезпечується це прискоренням їхньої оборотності на всіх стадіях кругообігу [2].

¹ студ., Кіровоградський національний технічний університет

Науковий керівник: Іщенко Н.А., канд. екон. наук, доц., Кіровоградський національний технічний університет

На стадії створення виробничих запасів – це ефективне їх використання, ліквідація наднормативних запасів матеріалів, удосконалення нормування, поліпшення організації постачання.

На стадії незавершеного виробництва – упровадження новітньої техніки та технології, економного використання матеріальних та паливно-енергетичних ресурсів.

На стадії обігу – це раціональна організація збуту готової продукції, застосування прогресивних форм розрахунків, своєчасне оформлення документації та прискорення її руху, дотримання договірної та платіжної дисципліни.

Таким чином, для підвищення ефективності використання оборотних активів необхідно:

- удосконалити рух товару і нормалізувати розміщення оборотних активів;
- повністю і ритмічно виконувати плани господарської діяльності;
- удосконалювати розрахунки з постачальниками і покупцями;
- покращувати претензійну роботу;
- прискорювати оборот грошових коштів за рахунок поліпшення інкасації виручки, строгої лімітації залишків грошових коштів в касах підприємств, в дорозі, на розрахунковому рахунку в банку;
- звести до мінімуму запаси господарських матеріалів, малоцінних і швидкозношуваних предметів, інвентарю, спецодягу на складі, скоротити підзвітні суми, витрати майбутніх періодів;
- не допускати дебіторської заборгованості.

Отже, обсяг оборотних активів має бути достатнім для забезпечення в довгостроковому періоді стабільної виробничої та фінансової діяльності підприємства. Крім того, він повинен бути оптимальним у контексті управління поточною діяльністю підприємства, тобто забезпечувати ліквідність та платоспроможність господарюючого суб'єкта на належному рівні.

Список літератури:

1. Бланк І. О. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. / І. О. Бланк. - Київ. : Ельга, 2008. – 722 с.
2. Горбонос Ф. В. Економіка підприємств: навч. посіб. / Ф. В. Горбонос. – К. : Знання, 2010. – 463 с.
3. Іванілов О. С. Економіка підприємства: навч. посіб. / О. С. Іванілов. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 728 с.
4. Колумбет О. Оборотні активи: сутність, класифікація та структура у вітчизняній і зарубіжній практиці [Електронний ресурс] / О. Колумбет // Збірник наукових праць ДЕТУТ. Серія "Економіка і управління", 2013. – Вип. 23-24. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua>.

ФІНАНСОВІ АСПЕКТИ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ

¹Черноус М.М., ²Гаврилова Н.В.

В умовах дії ринкових відносин суб'єкти господарювання мають постійно адаптуватися до змін попиту: розширювати асортимент, поліпшувати якість, знижувати собівартість та ціни, оптимізувати структуру витрат.

Істотним є те, що серед підприємств, справи про банкрутство яких перебувають на розгляді, значний відсоток становлять такі, що тимчасово потрапили в скрутне становище.

Актуальність даної роботи полягає в тому, що сучасний етап функціонування економіки України характеризується наявністю та розвитком кризових явищ, що об'єктивно обумовлено як негативним впливом зовнішніх факторів, так і відсутністю позитивних системних перетворень в економіці країни. Конкурентоспроможність підприємства є однією з найважливіших категорій ринкової економіки, що характеризує можливість і ефективність адаптації підприємства до умов ринкового конкурентного середовища. Підвищення конкурентоспроможності фірми – запорука підвищення конкурентоспроможності країни. У поняття конкурентоспроможності організації вкладається її здатність випускати конкурентоспроможну на конкретному ринку продукцію, її перевагу по відношенню до інших фірм певної галузі всередині країни або за її межами[8].

Теоретичною основою в сфері міжнародної конкуренції підприємств стали наукові праці провідних вчених-правознавців, що займаються дослідженням проблем: М. Портер, Н. Ячестова, А. Кузнецов[4], К. Конрад, Ч. Гіллі[2], Дж. Майер, а також вітчизняні – О. Кузьмін, Н. Горбаль, А. Румянцев[7], О. Піддубний[6], І. Должанський[3], Т. Загорна та інші. Поняття міжнародної конкурентоспроможності є для світової та української економіки новим, тому загальноприйнятого визначення її змісту й розуміння немає[9].

В трактуванні більшості авторів міжнародна конкурентоспроможність продукції підприємства визначається як сукупність вартісних і якісних властивостей продукції, які забезпечують задоволення конкретних потреб споживачів на певному сегменті зовнішнього ринку.

На стан міжнародної конкуренції впливають фінансові аспекти діяльності підприємства. Серед них виділяють наступні: макроекономічна стабільність і передбачуваність економічної політики; рівень новини економіки, тобто участь країни в міжнародних торгівлі та інвестуванні; ступінь відповідності державної політики вимогам конкуренції; ефективність функціонування ринків капіталу й якість фінансових послуг; рівень розвитку новітньої інфраструктури в країні; розвиток науково-технологічного потенціалу.

Ефективна діяльність будь-якого підприємства спрямована на вироблення конкурентоспроможної продукції. Але внаслідок дії різного роду факторів можлива втрата конкурентних переваг. Задля вирішення цих завдань підприємство може використати комплекс санаційних заходів.

В загальному розумінні санація – це система фінансово-економічних, виробничо-технічних, організаційно-правових та соціальних заходів, спрямованих на

¹ студ., Кіровоградський національний технічний університет

² канд. екон. наук, доц., Кіровоградський національний технічний університет

досягнення чи відновлення платоспроможності, ліквідності, прибутковості та конкурентоспроможності підприємства-боржника в довгостроковому періоді.

Метою проведення санаційних заходів на підприємстві є покриття поточних збитків та усунення причин їх виникнення, поновлення ліквідності та платоспроможності підприємства, скорочення всіх видів заборгованості, поліпшення структури оборотного капіталу та формування фінансових ресурсів, необхідних для проведення санаційних заходів виробничо-технічного характеру.

Досягнення поставлених цілей санаційних заходів дає змогу повернути підприємству бажану конкурентоспроможність, забезпечити стабільність грошових потоків, розподіл цих потоків між секторами підприємства і створити необхідні умови діяльності для організації.

Отже, у наш час, для досягнення конкурентоспроможності необхідно не тільки мінімізувати витрати, але й володіти повною інформацією про діяльність конкурентів, інновації, нововведення. Крім того, підвищується роль кваліфікованого управлінського персоналу, оскільки гнучкі організаційно-управлінські відносини починають домінувати в глобальній економіці[7].

Поєднання конкурентних переваг разом з санаційними заходами дає можливість оцінити фінансовий стан підприємства, перевірити статті витрат та їх цільове призначення, виявити причини порушення зобов'язань, можливості щодо поліпшення використання фінансових ресурсів, прискорити оборот основних засобів і зміцнити фінансове становище.

Список літератури:

1. <http://zakon1.rada.gov.ua> // Електронний реєстр // <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2343-12> - Режим доступу.
2. Гілл Ч. Міжнародний бізнес / Ч. Гілл. - К.: Основи, 2011. - 856с.
3. Должанський І. Конкурентоспроможність підприємства: навчальний посібник / І.З.Должанський, Т.О.Загорна. - Київ: Центр навчальної літератури, 2006. - 384 с.
4. Кузнецов А. В. Конкурентные стратегии международного бизнеса: Краткий курс лекций /А. В. Кузнецов. - Минск : Асобны Дах, 2012. - 79 с.
5. Васильківський Д. М. Конкуренція в міжнародному бізнесі: Курс лекцій / Д. М. Васильківський, Яременко О. Ф. - Хмельницький: ХНУ, 2007. - 80 с.
6. Піддубний І.О. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства : навч. посібник / І.О. Піддубний, А.І.Піддубна. - Х.: ВД "Інжек", 2012. - 270 с.
7. Румянцев А. П. Світовий ринок послуг: навчальний посібник / А. П. Румянцев, Ю. О. Коваленко. - К.: Центр навчальної літератури, 2010. - 456 с.
8. Особливості управління конкурентоспроможністю торговельного підприємства / Т.В. Зламанюк // Економічний вісник Донбасу. - 2013. - № 2. - С. 143-145.
9. Міжнародна конкурентоспроможність - як пріоритетний фактор розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємств/Малихіна С.В.//2013.

МЕТОДИ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

¹Черноус М.М., ²Гаврилова Н.В.

Умовою успішного господарювання є якісна та своєчасна оцінка фінансового стану підприємства. Для аналізу фінансового стану підприємства використовується різні методи фінансового аналізу, які базуються на даних бухгалтерської й статистичної звітності підприємства. Фінансовий менеджер повинен досконало володіти різними методами фінансового аналізу.

Методам аналізу фінансового стану підприємства присвячені роботи науковців: А. М. Поддєрьогін, М. Д. Білик, Л. Д. Буряк [2], О. О. Непочатенко, Н. Ю. Мельничук [1], Й. М. Петрович, Л. М. Прокопишин-Рашкевич [3].

Метою статті є обґрунтування методів фінансового аналізу для оцінки фінансового стану суб'єкта господарювання.

Горизонтальний (трендовий) аналіз є складовою системи фінансового аналізу, яка полягає у вивченні динаміки окремих фінансових показників у часі. Він дає змогу виявити тенденції зміни окремих статей або їх груп, що входять до складу бухгалтерської звітності. В основу цього аналізу покладено обчислення базисних темпів зростання балансових статей чи звіту про фінансові результати підприємства. У процесі цього аналізу розраховують темпи зростання (приросту) окремих показників за декілька періодів і визначають загальні тенденції їх зміни (тобто тренд).

Вертикальний аналіз засновано на структурному розкладі окремих показників. В процесі його здійснення розраховується питома вага окремих складових фінансових показників та вплив кожної складової на результат в цілому. Вертикальний аналіз подає фінансову звітність у вигляді відносних величин, які характеризують структуру узагальнюючих підсумкових показників. Обов'язковим елементом аналізу слугують динамічні ряди цих величин, що дає можливість передбачати та прогнозувати структурні зрушення в складі господарських коштів і джерел їх покриття.

Порівняльний (просторовий) аналіз фінансового стану підприємства полягає у порівнянні фінансових показників звітного періоду з їх плановим значенням (норматив, норма, ліміт) із показниками попереднього періоду. Для того щоб на основі результатів порівняння можна було зробити правильні висновки, необхідно забезпечити відповідність показників та їх однорідність. Відповідність аналітичних показників пов'язана із відповідністю календарних строків, методів оцінки, умов роботи, інфляційних процесів.

Аналіз фінансових коефіцієнтів (R - аналіз) (Ratio Analysis) представляє собою розрахунок співвідношень між окремими позиціями звіту або позиціями різних форм звітності, визначення взаємозв'язку показників. Суть методу використання фінансових коефіцієнтів полягає в тому, що: по-перше, потрібно визначити мету дослідження відповідного коефіцієнта; по-друге, необхідно порівняти розрахований показник з певною базою.

Такою базою можуть бути: загальноприйняті стандартні параметри, середньогалузеві показники, показники підприємства за ряд періодів, аналогічні показники конкуруючих підприємств.

¹ студ., Кіровоградський національний технічний університет

² канд. екон. наук, доц., Кіровоградський національний технічний університет

Факторний аналіз фінансового стану - методика комплексного і системного вивчення та вимірювання впливу факторів на величину результативних показників, розділ багатовимірною статистичного аналізу, який об'єднує методи оцінки розмірності безлічі спостережуваних змінних.

Інтегральний (факторний) фінансовий аналіз полягає в оцінці впливу окремих чинників на результативний показник. При цьому він може бути як прямим (власне аналіз), коли результативний показник розкладають на складові, так і зворотнім (синтез), коли окремі елементи поєднують у загальний результативний показник.

Таким чином, методи фінансового аналізу здійснюють комплексне вивчення фінансового стану підприємства за даними бухгалтерської (фінансової) звітності підприємства.

Список літератури:

1. Фінанси підприємств [Текст] : підручник / О. О. Непочатенко, Н. Ю. Мельничук. - К. : ЦУЛ, 2013. - 504 с. - ISBN 978-617-673-182-5.
2. Фінанси підприємств : підручник / А. М. Поддєрьогін, М. Д. Білик, Л. Д. Буряк та ін. ; кер. кол. авт. і наук. А. М. Поддєрьогін. - 5-те вид., перероб. і доп. - К. : КНЕУ, 2004. - 546 с.
3. Економіка і фінанси підприємства [Текст] : підручник / Й. М. Петрович, Л. М. Прокопишин-Рашкевич ; ред. Й. М. Петрович. - Львів : Магнолія 2006, 2014. - 408 с. - ISBN 978-617-574-101-6.
4. Методика аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств державного сектору економіки : Наказ Міністерства фінансів України від 14.02.2006 р. № 170 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0332-06>

УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА

¹Делюрман В.В.

Сучасний етап розвитку економіки України, який характеризується глобалізацією бізнесу, збільшенням підприємницьких ризиків та все більш жорсткою конкуренцією, обумовлює високі вимоги до ефективності функціонування економічних систем різних рівнів. Жодне підприємство не зможе досягти своїх цілей та бути успішним без ефективного управління активами, оскільки обсяг та структура активів суттєво впливають на основні показники фінансово-господарської діяльності підприємства.

Метою дослідження є висвітлення теоретичних аспектів управління активами підприємства.

Управління активами є підсистемою фінансового менеджменту підприємства, яке здійснює весь комплекс функцій та процесів з аналізу, планування, реалізації та контролю щодо формування і використання активів на основі стратегічних цілей підприємства в умовах наростаючих змін у зовнішньому середовищі.

З урахуванням змісту управління активами формуються його цілі та завдання. При визначенні головної мети управління активами підприємства можна виділити наступні три підходи:

1. Теорія максимізації добробуту власників. Відповідно до даної теорії основною метою управління активами є забезпечення максимізації добробуту власників підприємства в поточному та перспективному періоді [1].

Теорія максимізації добробуту власників підприємств в сучасних умовах не завжди на практиці виправдовує себе з точки зору синергічної взаємодії внутрішнього та зовнішнього середовищ діяльності організації.

2. Теорія максимізації прибутку. Автори стверджують, що головною метою управління активами є максимізація коштів підприємства завдяки вибору способів фінансування, проведення відповідної дивідендної політики і мінімізації ризиків при отриманні чистого прибутку [2].

Дана точка зору є дещо спрощеною, оскільки не враховує важливі обставини. Так, максимізація прибутку далеко не завжди забезпечує необхідні темпи економічного розвитку підприємства. Отриманий значний обсяг прибутку може бути повністю витрачений на цілі поточного споживання, в результаті чого підприємство буде позбавлене основного джерела формування власних фінансових ресурсів для свого майбутнього розвитку.

3. Теорія максимізації зростання стверджує, що головною метою управління активами є максимізація ринкової вартості підприємства та забезпечення фінансової рівноваги в процесі його розвитку [3].

На думку багатьох вчених реалізація цієї мети забезпечує безкризовий розвиток підприємства та поступове розширення обсягу його господарської діяльності. Разом з тим, така мета фінансової діяльності підприємства, мінімізуючи рівень фінансових ризиків, пов'язаних з функціонуванням активів, не дозволяє реалізувати повною мірою всі резерви зростання рентабельності їх використання.

Отже, виходячи із вищенаведених визначень головною метою управління активами підприємства є забезпечення максимального добробуту власників підприємства у майбутньому, шляхом максимізації ринкової вартості підприємства.

У процесі реалізації своєї головної мети управління активами спрямоване на вирішення таких основних завдань:

- формування достатнього обсягу і необхідної структури активів, що забезпечать виконання заданих темпів економічного росту;
- забезпечення максимальної прибутковості використовуваних активів при прогнозованому рівні фінансового ризику;
- забезпечення поточної платоспроможності підприємства за рахунок підтримки достатнього рівня ліквідності активів;
- оптимізація обороту активів.

Отже, система управління активами підприємства розробляється за наступними етапами:

1. Аналіз формування і використання активів підприємства у попередньому періоді.
2. Розробка стратегії управління активами підприємства.
3. Визначення підходів до формування активів підприємства за обсягом і структурою.
4. Оптимізація обсягу активів відповідно до планових виробничих завдань.
5. Оптимізація складу активів з позицій ліквідності, фінансової стійкості та ефективності господарської діяльності.
6. Оптимізація обсягу і структури джерел фінансування активів підприємства.

¹ студ., Кіровоградський національний технічний університет

Науковий керівник: Іщенко Н.А., канд. екон. наук, доц., Кіровоградський національний технічний університет

7. Розробка і впровадження заходів з підвищення ефективності використання активів підприємства.

8. Планування формування і використання активів підприємства.

9. Оцінка ефективності та здійснення контролінгу за процесом управління активами підприємства.

Список літератури:

1. Бланк И. А. Управление активами / И. А. Бланк. – К. : Эльга, Ника-Центр, 2000. – 720 с.
2. Финансовый менеджмент: учеб.пособие / [под ред. проф. Е. И. Шохина]. – М. : ИД ФБК-ПРЕСС, 2002. – 408 с.
3. Финансовый менеджмент: підручник / [кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін]. – К. : КНЕУ, 2005. – 536 с.

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

¹Дорофієва І.В.

Постановка проблеми. В умовах ринкових відносин освіта виступає важливою складовою людського розвитку та відіграє особливу роль у формуванні інтелектуального, духовного, економічного потенціалів держави. Удосконалення системи освіти – один із заходів, який необхідний для подолання кризових процесів, поліпшення життя людей. У даній статті ми розглянемо, що ефективна реалізація політики у сфері освіти неможлива без належного фінансового забезпечення навчальних закладів, джерелами якого є як бюджетні кошти, так і кошти юридичних і фізичних осіб.

Мета. Метою дослідження є розгляд ознак фінансування вищих навчальних закладів, які істотно впливають на фінансовий стан установ і системи вищої освіти.

Виклад основного матеріалу. Видатки на освіту в Україні завжди фінансувались за рахунок бюджетних коштів. Однак, нині немає такої освітньої організації, яка б не займалась платною освітньою діяльністю.

До структури фінансового забезпечення ВНЗ входять бюджетне фінансування, самофінансування, акціонерний капітал, кредитування та безповоротна фінансова допомога [1].

Проте державні вищі навчальні заклади гостро відчувають нестачу фінансових ресурсів. Держава практично не фінансує поточні та капітальні ремонти, придбання предметів та матеріалів, оплату послуг, придбання обладнання і предметів довгострокового користування.

Важливою перешкодою здійснення реалізації права людини на освіту є нерациональне використання фінансових ресурсів, які надходять у розпорядження освітньої галузі.

До найбільш характерних видів неефективного управління і використання бюджетних коштів можна віднести:

- неефективне управління коштами через недоліки в плануванні;
- неефективне використання коштів через відсутність обґрунтованого прогнозування і планування;
- неефективне використання коштів внаслідок необґрунтованих управлінських рішень;
- неефективне використання коштів спеціального фонду державного бюджету;
- неефективне використання коштів на підготовку спеціалістів;
- неефективне використання коштів шляхом тривалого їх утримання без використання на рахунках розпорядників бюджетних коштів тощо [2].

Ситуація ще більше загострюється в умовах неналежного зв'язку між структурою підготовки спеціалістів у ВНЗ і реальними потребами економіки, що являє собою застарілу проблему України.

Обґрунтування отриманих результатів. Проведене дослідження дає змогу констатувати, що реальна потреба галузі у фінансових ресурсах забезпечується все менше. В умовах дефіциту бюджетних коштів, учасникам бюджетного процесу необхідно приймати виважені управлінські рішення, які підвищували б ефективність використання коштів, що спрямовується на фінансування освітньої галузі.

Політика фінансування ВНЗ має бути цілеспрямованою, стабільною і прозорою. Дуже важливим є вдосконалення механізмів фінансування, спрямованих на розвиток системи вищої освіти в Україні.

На мою думку, такі дії сприятимуть забезпеченню реалізації конституційного права людини на освіту.

Є також потреба у приведенні державного замовлення на підготовку спеціалістів у відповідності до реальних проблем економіки.

Отже, з метою удосконалення сучасного механізму фінансування ВНЗ необхідно оптимізувати як джерела фінансування, так і видатки.

Для забезпечення конкурентоспроможності та виживання в сучасних умовах ВНЗ повинні перебудувати стратегію і тактику своєї економічної діяльності. Її основні напрями мають бути зосереджені на визначенні політики ціноутворення.

На прикладі інших держав Україна повинна вибрати стратегію щодо додаткового фінансування своєї економіки і стимулювання таким чином споживчого попиту, а почасти – прагнення громадян забезпечити своїх дітей з допомогою вищої освіти кращими шансами отримання гідної роботи.

Висновки. Таким чином ефективний розвиток вітчизняних вищих навчальних закладів можливий лише за умови удосконалення механізму фінансування, шляхом приймання виважених управлінських рішень, які б підвищували ефективність використання коштів. А також у сучасних умовах ВНЗ повинні зосередитися на політиці ціноутворення, щоб кожна людина змогла отримати достойну вищу освіту по доступній ціні.

Список літератури:

1. Буцька О.Ю. Освітня діяльність вищих навчальних закладів та її фінансове забезпечення // Актуальні проблеми економіки. – 2009. - №4. – с. 159 - 165
2. Боголіб Т.М. Фінансове забезпечення розвитку вищої освіти і освіти в трансформаційний період [Текст]: [монографія] / Т.М. Боголіб – К.: Міленіум, 2006. – 506с.
3. Закон України «Про вищу освіту» від 1 липня 2014 року №1556-VII // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2014. - №37-38. – ст.2004 [із змінами та доповненнями].
4. Гаєць В.М. Іноваційні перспективи в Україні: [монографія] / В.М. Гаєць, В.П. Семиноженко. – Харків: Константа, 2006. – 272с.

¹ студ., Кіровоградський національний технічний університет

Науковий керівник: Шалімов В.В., канд. екон. наук, доц., Кіровоградський національний технічний університет

ОЦІНКА ФІНАНСОВО СТАНУ ТРАНСПОРТНОГО ПІДПРИЄМСТВА¹Драгомарецька А.В.

Актуальність проведення аналізу фінансово-майнового стану ПАТ «Кіровоградавтотранс» полягає у тому, що у зв'язку з підвищенням тарифів на пасажирські перевезення виникає питання доцільності даних змін.

Метою статті є визначення фінансово-майнового стану ПАТ «Кіровоградавтотранс» в 2014 році на основі інтегрального показника оцінки фінансового стану.

Основним видом діяльності товариства є надання автотранспортних послуг населенню, продаж квитків на проїзд та перевезення багажу в автобусах міжміського та приміського сполучення через мережу автостанцій, які розташовані на території Кіровоградської області і входять до складу товариства. Товариство також надає в оренду приміщення і техніку та займається іншими видами господарської діяльності, що не суперечать чинному законодавству України.

Всі розрахунки проведені на базі річної фінансової звітності ПАТ «Кіровоградавтотранс» за 2014 рік. Для інтегральної оцінки фінансового стану ПАТ «Кіровоградавтотранс» використовуємо методику [2]. Використовуємо інтегральний показник для виду діяльності - транспорт та зв'язок:

$$Z=0,07 \cdot K_2 + 1,27 \cdot K_3 + 0,32 \cdot K_6 + 1,98 \cdot K_8 + 0,04 \cdot K_9 + 0,04 \cdot K_{10} - 0,15 \quad (1)$$

де K_2 – проміжний коефіцієнт покриття розраховується як відношення монетарних оборотних активів (чиста реалізаційна вартість дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги, векселі одержані, грошові кошти та їх еквіваленти) до поточних зобов'язань;

K_3 – коефіцієнт фінансової незалежності розраховується як відношення власного капіталу до валюти балансу;

K_6 – коефіцієнт рентабельності продажу за фінансовими результатами від операційної діяльності розраховується як відношення показника ЕВІТ (результати операційної діяльності до сплати відсотків за користування позиками та податків) до чистої виручки від реалізації продукції;

K_8 – коефіцієнт рентабельності активів за чистим прибутком розраховується як відношення суми чистого прибутку до валюти балансу (середньорічної);

K_9 – коефіцієнт оборотності оборотних активів розраховується як відношення чистої виручки від реалізації продукції до середньорічної вартості оборотних активів;

K_{10} – коефіцієнт оборотності позичкового капіталу за фінансовими результатами від звичайної діяльності розраховується як відношення фінансових результатів від звичайної діяльності до оподаткування, фінансових витрат та нарахування амортизації (ЕВІТДА) до позичкового капіталу.

Підставляючи данні нашого підприємства отримуємо значення показника:

$$Z=0,07 \cdot 0,036 + 1,27 \cdot 0,845 + 0,32 \cdot (-0,149) + 1,98 \cdot (-0,028) + 0,04 \cdot 1,039 + 0,04 \cdot 1 - 0,15 = 0,90411$$

Так як він лежить в межах від +1,0 до +0,35, то він відноситься до 2 класу. У

¹ студ., Кіровоградський національний технічний університет

Науковий керівник: Мельник Т.А., канд. екон. наук, доц., Кіровоградський національний технічний університет

методиці клас 2 визначається як достатній рівень спроможності виконувати свої зобов'язання та незначна ймовірність дефолту [2].

Таким чином можна зробити висновок, що підприємство платоспроможне, проте його фінансовий стан залежить від платоспроможності пасажирів. Необхідно більш детально вивчити дебіторську та кредиторську заборгованість підприємства, вивчити грошові потоки, методи нарахування амортизації для визначення ефективності управління чи виявлення проблем.

Список літератури:

1. Річна фінансова звітність емітента ПАТ «Кіровоградавтотранс» [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://smida.gov.ua/db/emitent/year/xml/showform/30680/165/templ>
2. Про затвердження Порядку проведення оцінки фінансового стану бенефіціара та визначення виду забезпечення для обслуговування та погашення позики, наданої за рахунок коштів міжнародних фінансових організацій [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0315-03>

СТВОРЕННЯ НОВОЇ ПОЛІЦІЇ, ТА ЇХ НАСЛІДКИ В УКРАЇНІ¹Фільштейн І.В.

Основна мета роботи полягає у висвітленні шляхів створення нової поліції України. Вважається, що першою реально розпочатою реформою є реформа правоохоронної системи, а саме МВС України, і її складовою - міліції України.

Першим кроком для її здійснення стало прийняття Закону України «Про Національну поліцію», яким ліквідовано міліцію і створено новий Центральний орган виконавчої влади – Національна поліція, який «служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку»[1].

Нібито за останні роки нічого не сталося в самому середовищі міліції України: здійснювалась охорона громадського порядку, іноді достатньо професійно та ефективно, про що свідчать результати проведення Євро-2012, розкривались та розслідувались злочини, в той чи іншій мірі забезпечувалась безпека дорожнього руху.

Натомість, є очевидним, що протягом більш ніж двадцяти років незалежності міліція України втрачала не тільки свої професійні якості, досвідчені кадри, а перетворювалась в організацію, відокремлену від інтересів народу, суспільства, від реальної боротьби зі злочинністю. Міліція повністю опинилась під впливом та контролем окремих політичних та олігархічних груп і, навіть при великому бажанні чесних і добросовісних працівників, була об'єктивно позбавлена можливості виконувати свої обов'язки перед народом та державою.

Головною причиною падіння ефективності діяльності органів внутрішніх справ і міліції стала тотальна корупція.

¹ здобувач, Відкритий міжнародний університет розвитку людини "Україна" (м. Київ)

Науковий керівник: Фільштейн Л.М., канд. екон. наук, доц., Кіровоградський національний технічний університет

Для того, щоб зрозуміти, які можуть бути наслідки цих реформ для України, їх ефективність і кінцевий результат і що потрібно зробити українській владі і суспільству для того, щоб вони стали успішними, необхідно зрозуміти, яким шляхом рухатися.

На думку багатьох аналітиків, навіть тих, хто є антагоністом до тодішньої грузинської влади, саме реформа грузинської поліції була успішною [2]. Так, російський політолог А.Єпіфанцев відзначає, що об'єктивно «реформа МВС є найуспішніша реформа сил правопорядку на пострадянському просторі». Результатом реформ стала «європеїзована поліція, яка не бере хабарів» [3].

Друга сторона реформи, яка є не менш важливою, ніж боротьба з корупцією. Можна набрати багато осіб, які не були пов'язані з корупцією та й з правоохоронними органами взагалі, але повинні бути запобіжники тому, що ці особи в силу відсутності професіоналізму і наявності «революційного» поняття своєї ролі не будуть грубо порушувати закон та конституційні права громадян, а також самі не відновлять корупцію.

Необхідно звернути увагу на те, що без тотальної перемоги над корупцією в усіх сферах життя вкладенні кошти не дадуть належного результату, бо якщо залишиться в тому ж стані корумпована влада, прокуратура, суди, то всі намагання чесних працівників поліції будуть зведені нанівець. Без критичної реформи в цих органах поліція не буде здатна виконати свою місію перед суспільством [4].

В той же час, є намагання створення в Україні Державного бюро розслідувань за рахунок атестації діючих працівників прокуратури, а не шляхом набору нових осіб, як це зроблено при наборі працівників патрульної поліції.

Спілкування з особами, які вже працюють у новоствореній патрульній поліції, і кандидатами на посади в патрульній поліції, висвітлюють наступні мотиви. Перший, так званий «романтичний», бажання молоді змінити суспільство, активно боротися за справедливість, права людини, з негативними явищами життя. Другий, - це знайти достойну роботу в той час, як в державі не тільки не створюються робочі місця, а можливість працевлаштування в Україні значно зменшується в зв'язку із кризовими явищами в економіці. Третій, - отримати достойну заробітну платню та відповідні пільги, що надали б можливості створити сім'ю, забезпечувати її. Четвертий, - висока оцінка суспільства новоствореної структури, значимість, і повага до професії поліцейського.

Враховуючи зазначену мотивацію, ніяким чином не можна підмінювати соціальними цінностями, моральними мотивами матеріальне стимулювання праці поліцейського, бо виключення цього аспекту, залишення поліцейського сам на сам зі своїми проблемами, як сталося з працівниками міліції, які отримували мізерну заробітну плату, призведе до нового спалаху корупції та дискредитації самої ідеї створення нової поліції.

Як зазначила Л.Буракова, «нова поліція зразу ж стала символом реформ нової влади. Реформа поліції підкріпила мандат довіри владі і дала сили та упевненості для проведення інших реформ» [5].

Висновки. Необхідно зазначити, що реформи повинні носити не тільки тактичний, а й стратегічний характер. Зміни в системі правоохоронних органів принесуть лише тимчасовий результат, якщо не буде здійснено системного зрушення в усіх галузях та сферах життя українського суспільства.

Список літератури:

1. Закон України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 № 580-VIII. - Верховна Рада України. - Офіційний веб-сайт. /http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/580-19.

2. Про призначення Згуладзе - Глуксманн Е. першим заступником Міністра внутрішніх справ України. - Кабінет Міністрів України. - Розпорядження від 17.12.2014 № 1237-р. - Офіційний веб-сайт. /http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1237-2014-р.
3. Єпіфанцев А. Как проходила реформа МВД в Грузии/http://putin.jofo.ru/608921.html.
4. Варченко І. Реформи в Грузії 2004-2012 роки: уроки для України. - 22.10.2014. - /http://blogs.lb.ua/ivan_varchenko/283375_reformi_gruzii_20042012_rokiv.html.
5. Барамидзе И. Тбилиси. Реформа полиципо-грузински. /http://usahlkaro.livejournal.com/774877.html).

ПРИНЦИПИ РЕФОРМУВАННЯ ПРАВООХОРОННОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ

¹Фільштейн М.В.

Основна мета роботи полягає у визначенні напрямку проведення реформ українського суспільства, в тому числі, реформування органів внутрішніх справ.

Законодавець, приймаючи Закон України «Про Національну поліцію», зробив ще один крок реформування сфери органів внутрішніх справ, що базується на досвіді реформування європейських правоохоронних систем, в тому числі, країн Прибалтики: Латвії, Литви, Естонії. Мова йде про те, що реформування поліції цих та інших держав Європи базувалося на принципах деполітизації, децентралізації, демілітаризації та демократизації [1, С. 51].

На думку дослідників, деполітизація полягає у розмежуванні політичного і фахового керівництва. «Політичне керівництво здійснюється міністром внутрішніх справ на рівні формування політики, розроблення стандартів, інструкцій тощо, а фахове – начальником національної поліції та керівниками відповідних підрозділів на рівні оперативного управління». [1, С. 52-54].

Основою структурною моделлю прийнято вважати входження поліції в систему МВС на правах окремого департаменту. Це пов'язано з тим, що країни Балтії є держави невеликими за територією та населенням, а тому крім поліції до складу МВС входять органи безпеки, прикордонна служба тощо [2].

В політичних колах України також широко обговорюється питання підпорядкування МВС України також прикордонної та митної служби, можливо інших органів виконавчої влади. Ми вважаємо, що це було б помилковим рішенням, так як враховуючи політичний стан країни є небажаним концентрація влади в одних руках.

Законом України «Про Національну поліцію» передбачено поділ на центральний орган управління поліцією та територіальні органи поліції [3], в складі яких будуть знаходитися ті ж самі підрозділи, що й в центральному органі управління. Створення місцевої поліції Законом не передбачено. Наразі, не можна виключити той факт, що в подальшому може бути розділені функції і буде створена місцева поліція, так як ідея її створення давно вже обговорюється як в суспільстві, так і спеціалістами.

¹ здобувач, Відкритий міжнародний університет розвитку людини "Україна" (м. Київ)

Науковий керівник: Фільштейн Л.М., канд. екон. наук, доц., Кіровоградський національний технічний університет

Викликає глибоке занепокоєння, що поряд з активним реформуванням органів внутрішніх справ не здійснюються кардинальні кроки по реформуванню органів безпеки, прокуратури та суду. Все, що стосується цих органів носить поверховий косметичний характер, відчувається бажання не допустити вплив суспільства на їхнє внутрішнє життя, залишити недоторканими корумпованими кадри.

Ось чому за офіційною статистикою найбільше осіб притягається до кримінальної відповідальності за корупційні діяння саме з числа працівників міліції, а зараз поліції. В суспільстві створюється помилкове враження, що самими корумпованими є працівники органів внутрішніх справ, міліції (поліції), а тому основні удари наносяться саме по ним.

В цілому в Європі є намагання здійснити демілітаризацію поліції, яка на думку фахівців сприяє демократизації суспільства, враховуючи перехід до «communitypolicing»[4]. Для української міліції мілітаризація мала свої явні ознаки у вигляді стройової підготовки та стройових оглядів, оголошення тривоги, тривожних валіз, що не мало ніякого відношення до функціональних обов'язків працівників міліції. Сподіваємось, що в Національній поліції ці та інші «невиробничі» витрати часу дадуть можливість зосередитися на професійних обов'язках. Окрім того, ні для кого не є секретом, що працівник поліції проводить весь свій час на роботі, втрачаючи можливість спілкуватися з родиною, своїми дітьми, батьками, тобто фактично втрачає позитивні соціальні зв'язки, а тому надання необхідного часу для відпочинку буде лише стимулювати належне виконання службових обов'язків.

На жаль проведення, як іноді здається (можливо помилково), здійснюється експромтом, без належного її обґрунтування у програмних документах, які б суспільство могло отримати, щоб бачити, які цілі, завдання ставлять реформатори, і які наслідки може чекати суспільство від їх діяльності. На нашу думку, відсутнє чітке обґрунтування джерел фінансування реформ в умовах України, яка потребує на порядок більше ресурсів [5].

Висновки. Важливу роль при реформуванні поліції грає ментальність нашого народу, яку необхідно враховувати в процесі підготовки нових кадрів, і не тільки поліції, а працівників інших правоохоронних структур. Прагнучи йти до Європи, ми повинні розуміти, що шлях до Європи – це шлях виховання в собі тих цінностей, які є основоположними для країн ЄС.

Список літератури:

1. Реформування органів внутрішніх справ у відповідності до європейських стандартів. Збірник матеріалів. Київ, 2012. - 111 с.
2. Реформування поліції в країнах Центральної та Східної Європи. Процес і прогрес / П. Абрахам, Д. Баркач, А. Бек та ін.; під ред. М. Капаріні, О. Мареніна, Передмова О. Ярмиша. – К., 2005. – 296 с.
3. Закон України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 № 580-VIII. – Верховна Рада України. – Офіційний веб-сайт. /<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.
4. Курінний Є.В. Предмет і об'єкт адміністративного права України: характеристика категорій в умовах системного реформування: дис... на здобуття наук. зван. докт. юрид. наук : 12.00.07 / Є.В. Курінний. – Київ: Нац. академія внутр. справ України, 2004. – 428 с.
5. Пакт попереднього вступу щодо питань боротьби з організованою злочинністю, укладений між державами-учасницями Європейського Союзу і країнами Центрально-Східної Європи та Кіпру, які є кандидатами на вступ до ЄС (Doc. 498Y0715(01). – Офіційний вісник № C220, 15/07/98: 0001-0005 [Pre-Accession Pact on organised crime between the Member States of the European Union and the applicant countries of Central and Eastern Europe and Cyprus] (Doc. 498Y0715(01). Official Journal C220, 15/07/98: 0001-0005.

ВНУТРІШНІЙ АУДИТ В ДЕРЖАВНИХ УСТАНОВАХ

¹Годорожа А.М.

Основною метою дослідження є розкриття сутності внутрішнього аудиту, визначення його місця і ролі в системі державного внутрішнього фінансового контролю та формулювання пропозиції щодо його вдосконалення.

Оскільки внутрішній аудит є одним із напрямів контролю усіх підрозділів підприємства, то позбавляти такого контролю суб'єктів управлінської діяльності, якими є органи державної влади, не можна. Держава спрямувала свої зусилля на організацію державного внутрішнього контролю, проте цей шлях не позбавлений недоліків та потребує удосконалення. Майже ніхто не займався детальним дослідженням правового аспекту внутрішнього аудиту.

На сьогоднішній день, державні установи потребують регулювання з питань реформування існуючої системи державного фінансового контролю й розробки його нормативно-правової бази, у тому числі й внутрішнього аудиту.

Стаття 26 Бюджетного кодексу України чітко визначає обов'язковість запровадження в органах державного сектору базових компонентів європейської моделі державного внутрішнього фінансового контролю – внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту. При цьому персональну відповідальність за запровадження та ефективне функціонування цих компонентів покладено на керівників усіх рівнів – від головного розпорядника (міністра, голови органу тощо) до розпорядників нижчого рівня та навіть керівників окремих підрозділів в установі [1].

Внутрішній контроль – це комплекс дій, правил та заходів, запроваджених керівництвом суб'єкта господарювання державного сектору економіки, що постійно застосовуються в ході діяльності організації з метою забезпечення впевненості у досягненні нею таких загальних цілей:

- результативності діяльності, економності та ефективності використання ресурсів;
- відповідності чинним законам, іншим нормативно-правовим та регулюючим актам, політиці та процедурам;
- незалежності та надійності інформації, рахунків та даних;
- захисту активів від втрат, зокрема тих, які виникли через зловживання, неврегульованість чи корупцію.

Кожен працівник повинен розуміти важливість та підтримувати функціонування внутрішнього контролю, знати свої обов'язки та повноваження у здійсненні такого контролю. Відповідальним за належну організацію та ефективність внутрішнього контролю є керівник організації.

Доцільно зазначити, що постановою Кабінету Міністрів України від 28 вересня 2011 року № 1001 затверджено «Порядок утворення структурних підрозділів внутрішнього аудиту та проведення такого аудиту в міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади, їх територіальних органах та бюджетних установах, які належать до сфери управління міністерств, інших центральних органів виконавчої влади», яким визначено механізм утворення структурних підрозділів внутрішнього аудиту та його проведення в бюджетних установах [3].

¹ магістр., Кіровоградський національний технічний університет

Науковий керівник: Фільштейн Л.М., канд. екон. наук, доц., Кіровоградський національний технічний університет

Внутрішній аудит вирішує важливі завдання з удосконалення системи управління, попередження фактів незаконного й неефективного використання державних ресурсів, запобігання виникненню помилок чи інших недоліків у діяльності відповідного органу державного й комунального секторів. Саме тому до професійної етики і кваліфікації внутрішнього аудитора висуваються особливі вимоги. Кодекси етики міжнародних організацій визначають тільки загальні принципи норм поведінки представників даної професії, отже, кожна країна має розробити власний Кодекс професійної етики аудиторів з огляду на мовні, культурні, правові й соціальні особливості.

Ефективність роботи служби внутрішнього аудиту тим вища, чим менші її функціональні зв'язки з іншими підрозділами. Обмеження відносин із різними службами та їх мінімізація мають позитивний вплив на вирішення окресленого кола питань.

Підбиваючи підсумок дослідженню й огляду законодавчих актів, сформулюємо наступні висновки:

- внутрішній аудит організаційно призначений для обслуговування інтересів керівництва й органів державного контролю;
- до служб внутрішнього аудиту бюджетної установи ставляться служби, створювані в установі, призначувані керівництвом, діяльність яких, повинна регулюватися державними законами й нормативними актами;
- функції внутрішнього аудиту бюджетної установи, залежно від характеру діяльності бюджетної установи, можуть поширюватися до рівня функцій контролю інформаційного забезпечення, регулювання й контролю (моніторингу), завдання якого шляхом підготовки управлінської інформації орієнтувати керівництво на прийняття оптимальних.

Основними шляхами підвищення ефективності внутрішнього аудиту є: укомплектування професійними працівниками; завершення процесу організації державного внутрішнього контролю, виконання рекомендацій служби внутрішнього аудиту та прийняття відповідних рішень керівниками.

Список літератури:

1. Бюджетний кодекс України : прийнятий Верховною Радою України 21 черв. 2001 р., з наступ. змін. і допов. // Відом. Верховної Ради України. – 1991. – № 37–38.
2. Концепція розвитку державного внутрішнього фінансового контролю на період до 2017 року: схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України в редакції від 22.10.2008 р. № 1347-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1_/KR050158.html.
3. Порядок утворення структурних підрозділів внутрішнього аудиту та проведення такого аудиту в міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади, їх територіальних органах та бюджетних установах, які належать до сфери управління міністерств, інших центральних органів виконавчої влади: затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 28.09.2011 р. № 1001 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 75. – Ст. 2799.
4. Про державний внутрішній фінансовий контроль: Проект Закону України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dkrs.gov.ua/kru/uk/publish/article>.
5. Про аудиторську діяльність : Закон України, прийнятий Верховною Радою України 22 квіт. 1993 р. № 3125-XII // Відом. Верховної Ради України. – 1993. – № 23. – С. 243.

ФОРМУВАННЯ РЕСУРСІВ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

¹Горовий В.В.

Дослідження формування ресурсів комерційних банків є досить важливою й актуальною проблемою в сучасній банківській системі України, оскільки від зростання та зміцнення саме ресурсного потенціалу банків залежать можливості перерозподілу вільних коштів між суб'єктами фінансового ринку і сприятливий інвестиційний клімат у цілому в країні.

Проблемам формування ресурсів комерційного банку присвячені роботи науковців: О. Васюренко, І. Федосік [1], І. І. Фуканчик, А. М. Якимова [2], Л. С. Шавловська [3], В.А. Фурсова, М.О. Капелюшна [4].

Метою статті є обґрунтування ефективного управління формуванням ресурсної бази комерційного банку.

Банківські ресурси - це власні кошти банку (власний капітал), а також кошти, залучені та запозичені на фінансовому ринку, які використовуються для здійснення активних операцій та надання послуг з метою отримання прибутку. При цьому розмір прибутку має забезпечувати виплату дивідендів, створення резервів і розширення банківської діяльності [4].

Ефективне управління ресурсами банку дозволяє підтримувати його загальний фінансовий стан на належному рівні, тому повинне відповідати певним вимогам: врахування відповідності державній економічній політиці та чинному законодавству; дотримання регулюючих нормативів встановлених НБУ, що стосуються обсягів здійснюваних операцій та інших аспектів діяльності банку; забезпечення прибутковості та ліквідності банківської діяльності; об'єктивність і конкретність управління, його обґрунтування висновків точними аналітичними розрахунками.

Капіталізація українських банків в останні часи вказує на позитивну динаміку, але все одно капітал наших банків набагато менший за капітал зарубіжних. Тому його нарощування має бути одним із пріоритетних завдань кожного комерційного банку.

Основна частина ресурсів банку утворюється за рахунок депозитних ресурсів – коштів, розміщених в банку для збереження та використання з наступною виплатою відсотків вкладникам.

До основних проблем належать низький рівень ресурсної бази банків і перевага коротких пасивів у їх структурі. Це може призвести банківський сектор до ризику втрати ліквідності, підвищення кредитного та ринкового ризиків. В результаті цього банки мають обмежені можливості щодо кредитування фінансового сектора економіки і населення, забезпечення достатнього рівня довіри клієнтів і вкладників.

Особливо проблемним є відсутність довгострокових банківських ресурсів. Негативний вплив на структуру банківських ресурсів мають низькі доходи населення, незадовільний фінансовий стан позичальників, що потребує створення значних резервів, що в умовах відсутності відносно стабільних джерел надходження ресурсів ускладнює формування ресурсної бази комерційних банків.

Процес поглиблення нестабільності світового та національного фінансового ринку ускладнив систему формування ресурсної бази банків.

¹ студ., Кіровоградський національний технічний університет

Науковий керівник: Мельник Т.А., канд. екон. наук, доц., Кіровоградський національний технічний університет

Отже, можна зробити висновок, що управління фінансовими ресурсами комерційних банків полягає не тільки в залученні грошових коштів, але і у визначенні оптимальної структури джерел створення ресурсів та їх розміщення. Комерційний банк повинен підтримувати певне співвідношення між власними та залученими коштами.

Список літератури:

1. Васюренко О. Ресурсний потенціал комерційного банку / О. Васюренко, І. Федосік // Банківська справа. – 2002. – № 1. – С. 58-64.
2. Фукаччик І. І. Оптимізація активних операцій банку / І. І. Фукаччик, А. М. Якимова // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України, – 2011. – № 2. – С. 231.
3. Шавловська Л. С. Банківські ресурси та проблеми їх розміщення/ Л. С. Шавловська // Науковий вісник Національного університету ДПС України – 2009 – № 3(46). – С. 73.
4. Фурсова В.А. Формування ресурсної бази комерційних банків: сучасний стан і перспективи розвитку / В.А. Фурсова, М.О. Капелюшна [Електронний ресурс] Режим доступу до статті: <http://www.khai.edu/csp/nauchportal/Arhiv/OIKIT/2011/OIKIT50/p118-124.pdf>

СУЧАСНИЙ СТАН ФІНАНСУВАННЯ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ

¹Харченко Ю.В.

Розвиток системи фінансового забезпечення у сфері охорони здоров'я є складовою частиною державної соціально-економічної політики, спрямованої на подальший розвиток системи охорони здоров'я.

В умовах інтеграції України у світову економічну спільноту забезпечення населення країни якісною медичною допомогою значно залежить від рішень таких складних економічних задач, як визначення можливих та необхідних обсягів бюджетного фінансування, розвиток платних медичних послуг, підготовка кваліфікованих кадрів, впровадження нових медичних технологій, забезпечення інноваційної політики у сфері охорони здоров'я. Ефективне рішення відповідних задач можливо тільки при створенні адекватної економічної системи, що буде дозволяти об'єктивно аналізувати та оцінювати потреби у фінансових ресурсах, планувати та оптимізувати потоки їх формування та використання.

Значний внесок в розробку методологічних та організаційних засад економічного аналізу і аналізу фінансово-господарської діяльності медичних установ зробили такі вчені як Артюхов І.П., Бартків О.М., Богусловський Є.І., Вороненко Ю.Ф., Євтушевський Є.А, Баканов М.І., Шеремет А.Д., Іващенко В.І. Однак слід зазначити, що в Україні відчувається значний дефіцит спеціальних досліджень, які стосуються без посередньо економіки охорони здоров'я, зокрема організації її фінансового забезпечення, бракує конкретних методичних розробок щодо аналізу кошторисних витраток медичних установ.

В умовах недостатності бюджетного фінансування державна медицина в Україні не в змозі якісно виконувати свої функції, і тому надзвичайно актуальними

¹ студ., Кіровоградський національний технічний університет

Науковий керівник: Комарова О.А., д-р екон. наук, проф., Кіровоградський національний технічний університет

сьогодні є проблеми пошуку додаткових джерел фінансового забезпечення установ охорони здоров'я.

Метою є дослідження сучасного стану фінансового забезпечення системи охорони здоров'я, виявлення основних проблем та шляхів вирішення в системі охорони здоров'я в Україні.

Недосконала з економічного та управлінського погляду модель системи охорони здоров'я, успадкована від колишнього СРСР, у нових економічних умовах виявилась неефективною і зумовила зменшення доступності медичної допомоги для широких верств населення. Система функціонування галузі переважно залишилася такою, якою була двадцять років тому і, лише поява приватного сектору медичних послуг додала нових елементів до існуючої системи охорони здоров'я.

В результаті сьогодні в сфері охорони здоров'я ми маємо доступ до обмежених ресурсів, які переважно покривають витрати на утримання персоналу й оплати комунальних послуг, і дуже мала частка залишається для лікарських засобів, устаткування та модернізації інфраструктури.

Економічна криза та її наслідки призвели до зменшення загальних державних доходів і, відповідно, до скорочення реальних обсягів державного фінансування охорони здоров'я. Але паралельно з економічною стабілізацією відбулося і збільшення бюджетних витрат на охорону здоров'я. Фінансування галузі охорони здоров'я в нашій країні є пріоритетним напрямком бюджетної сфери, але ці кошти не задовольняють мінімальних потреб галузі. Державне фінансування закладів охорони здоров'я характеризується останніми роками хронічною нестачею фінансових ресурсів, що вкрай ускладнює відновлення та розвиток галузі. Витатки на охорону здоров'я як з боку держави, так і місцевих бюджетів характеризуються нестабільністю, що загострює проблеми галузі. Провідне ж місце у фінансуванні галузі належить органам місцевого самоврядування [1].

Якщо проаналізувати витатки держави на охорону здоров'я (табл. 1), то можна стверджувати, що найбільша питома вага у структурі витатків належить оплаті праці з нарахуваннями (в середньому на рівні 62,3%). Витатки на інноваційні дослідження і розробки в медичній галузі коливалися в межах 0,6 – 3,9%, тобто витатки на оплату праці набагато перевищували кошти, які виділялися на забезпечення лікувального процесу. Проте слід зазначити і той факт, що розмір бюджетних витатків на систему охорони здоров'я на початок 2014 року становив 7,7% ВВП [2].

Таблиця 1 – Витатки на охорону здоров'я в Україні.

Витатки	Станом на					
	01.01.2012 р.		01.01.2013 р.		01.01.2014 р.	
	млн.грн.	%	млн.грн.	%	млн.грн.	%
Дослідження і розробки	302,3	0,6	1697,1	2,9	2402,9	3,9
Придбання обладнання	2636,8	5,4	2322,5	4,0	2278,2	3,7
Медикаменти	5826,1	11,9	6900,7	11,8	7533,4	12,2
Зарплата з нарахуваннями	30540,0	62,4	36594,9	62,6	38208,1	62,1
Комунальні послуги та енергоносії	3664,1	7,5	4343,0	7,4	4351,1	7,1
Інші	11818,2	12,2	6595,3	11,3	6794,7	11,0
Витатки зведеного бюджету на охорону здоров'я (всього)	48961,6	100,0	58453,9	100,0	61568,7	100,0

Приватні витрати в охороні здоров'я, які є значними, ускладнюють доступ бідного населення і піднімають питання рівності доступу до медичних послуг у колі тих, хто приймає політичні рішення. Поляризація населення має значний і важливий вплив на рівень здоров'я бідного населення. Небезпека виникнення хронічних неінфекційних хвороб у групах з низьким прибутком є приблизно вдвічі більшою, ніж у групах з високим рівнем достатку, і медичні витрати, які бідні змушені оплачувати, щоб отримати необхідний рівень медичних послуг, не дозволяють таким сім'ям робити навіть мізерні заощадження [3].

Бар'єри для змін (законодавчі бар'єри, ієрархічний контроль та існуюча система фінансування) сприяють збереженню теперішньої, економічно нестійкої системи, яка нездатна забезпечити ефективне медичне обслуговування високої якості. Фінансування, яке базується на структурі "розподіл ресурсів на лікарняне ліжко і на лікаря", яке зараз застосовується в Україні, має кілька слабких сторін:

- метод планування за лікарняними ліжками і медпрацівниками не має раціональних основ і є застарілим;

- є економічно невігідним і ускладнює контроль за використанням коштів;

- не відображає фактичні потреби населення в медичних послугах [5].

Отже, за роки існування України як незалежної держави не відбулося відчутних змін в структурі й організації системи охорони здоров'я. Як і раніше, інтегрована командно-адміністративна система продовжує використовуватися в управлінні охороною здоров'я. Реформування і подальший розвиток національної системи охорони здоров'я повинно, перш за все, ґрунтуватися на сучасних загальноприйнятих Європейських принципах і стратегіях, а також врахувати нинішній стан розвитку національної системи охорони здоров'я. Тому, принципами організації системи охорони здоров'я в Україні мають бути: справедливість, солідарність, ефективність та продуктивність. Базуючись на цих принципах, країна має на меті перейти або до моделі охорони здоров'я, заснованої на фінансуванні з державного бюджету (за рахунок загального оподаткування) з договірними відносинами між замовниками та постачальниками послуг охорони здоров'я, та/або до моделі (централізована модель) охорони здоров'я, яка заснована на медичному страхуванні.

Список літератури:

1. Вдосконалення міжбюджетних відносин і стратегії державних видатків у сферах охорони здоров'я та освіти в Україні : вибрані питання. – К. : ДП "Видавничий дім "Козаки", 2008. – 168 с.
2. Державна служба статистики України : статистична інформація / Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. [Електронний ресурс] - Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.
3. Лехан, В.М. Стратегія розвитку системи охорони здоров'я: український вимір [Електронний ресурс] / В.М. Лехан, Г.О. Слабкий, М.В. Шевченко. – К, 2009. – 34 с. – Режим доступу : <http://www.uiph.kiev.ua/index.asp?p=development>
4. Попченко Т.П. Впровадження медичного страхування в контексті реформування системи охорони здоров'я в Україні / Т.П. Попченко // Стратегічні пріоритети. –2012. – № 2 (23). – С. 124–128.
5. Реформа охорони здоров'я в Україні / [Г.С. Стеценко, А.І. Побережний, В.А. Сміянов та ін.] ; за ред. Голяченка О.М. – Т. : Лілея, 2006. – 160 с.

ПОДАТКОВЕ СТИМУЛЮВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА

¹Інкерманли М.В., ²Загребя І.Л.

Однією з найбільш ефективніших форм управління ринковою економікою є бюджетне регулювання та створення ефективної системи оподаткування, бо саме податки є основним джерелом доходів держави і виступають важливим економічним інструментом регулювання виробництва, стимулюють ділову активність.

Метою даної роботи є аналіз взаємовідносин сільськогосподарських підприємств та бюджету, ефективності системи оподаткування суб'єктів господарювання аграрної сфери.

У своїй роботі сільськогосподарські підприємства стикаються з багатьма проблемами, які виникають через недосконалу систему оподаткування в нашій державі.

Реформування податкової системи необхідно проводити шляхом послаблення податкового тиску щодо тих, хто платить податки й інвестує кошти у сільськогосподарське виробництво.

Необхідно впровадити стимулюючу систему податків: при зростанні обсягів та рентабельності виробництва норматив сплати податків має зменшуватися, що стимулює виробника до збільшення виробництва продукції.

Слід відмітити, Україні до довгострокових цілей економічної політики слід віднести :

- реформування податкової системи повинно відбуватися не лише на загальнодержавному рівні, але й на регіональному рівні, основним напрямом якого є вдосконалення системи оподаткування саме сільськогосподарських товаровиробників;

- наближення до економічної самостійності регіонів у контексті стратегії розвитку країни та зближення рівнів їх економічного розвитку за допомогою податкового регулювання;

- забезпечення зростання сільськогосподарського виробництва в регіонах шляхом податкового стимулювання.

Для створення оптимальних податків потрібно зробити якнайменше перешкод для сільськогосподарських товаровиробників, найбільш сприятливий клімат для їхньої роботи, а тому найбільш важливими є наступні вимоги:

- податкова система повинна сприяти використанню податкової політики з метою стабілізації, оздоровлення і підйому сільськогосподарського виробництва країни;

- податкова система повинна бути зрозумілою платникам податків, щоб останні не відчували ніяких незручностей;

- податки повинні по можливості не впливати на прийняття різними особами економічних рішень – такий вплив повинен бути мінімальним і не повинен заважати вільному економічному зростанню;

- скорочення витрат держави на адміністрування і дотримання податкового законодавства;

- ставки податків не повинні перевищувати аналогічні ставки в сусідніх

¹ студ., Кіровоградський національний технічний університет

² канд. екон. наук, доц., Кіровоградський національний технічний університет

європейських країнах;

В результаті реформування податкова система в Україні повинна стати стимулом для розвитку сільського підприємництва, не бути тягарем, стати вагомим фактором щодо формування потрібних державі напрямків діяльності підприємства, створювати комфортні умови для його всебічного розвитку.

Список літератури:

1. Податкова система: навч. посібник для студ. ВНЗ/ [Баранова В.Г та ін.]; за заг.ред. В.Г. Баранової; М-во освіти і науки України, Одес. нац. екон. ун-т. – Одеса: ВМВ, 2014. - 341, [1] с.
2. Сідельникова Л.П., Костіна Н.М. Податкова система. Навчальний посібник. – 2-ге видання, перероблене і доповнене. – Київ: Ліра-К, 2013. – 604 с.

БАНКРУТСТВО ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ ТА МЕТОДИ ЇХ ОЦІНЮВАННЯ

¹Іщук Л.О., ²Кравченко В.П.

Закон України «Про банкрутство»[1] під банкрутством розуміє зв'язану з браком активів у ліквідній формі неспроможність юридичної особи суб'єкта підприємницької діяльності задовольнити і установленій для цього строк пред'явлені до нього з боку кредиторів вимоги та виконати зобов'язання перед бюджетом.

Мета та завдання дослідження. Мета дослідження полягає у з'ясуванні економічної сутності банкрутства підприємства та обґрунтуванні шляхів його подолання.

Актуальність роботи полягає в тому, що виживання, тобто можливість існувати якомога довше, та запобігання банкрутству є найважливішими завданнями більшості організацій, тому антикризове управління, безперечно, є складовою менеджменту підприємства в цілому.

Банкрутство - це неспроможність підприємства фінансувати свою діяльність, а також нездатність повернути борги кредиторам через недостатність активів у ліквідній формі.

Суб'єктом банкрутства або банкрутом виступає боржник, неспроможність якого виконати свої грошові зобов'язання встановлена арбітражним судом.

Зважаючи на те, що банкрутство в Україні стало масовим явищем, прискорене запровадження процедур банкрутства за ініціативою як кредиторів, так і боржників стає ефективним інструментом прискорення економічних реформ. Гальмування цих процесів призводить до знищення виробничих потужностей, втрати робочих місць, а значить, і до соціальної напруги в трудових колективах підприємств, що опинилися в стані неплатоспроможності.

Загальні причини неплатоспроможності та банкрутства українських підприємств зумовлені впливом як зовнішнього, так і внутрішнього середовища.

¹ студ., Кіровоградський національний технічний університет

² канд. екон. наук, доц., Кіровоградський національний технічний університет

Нестабільний стан економіки країни негативно позначився на роботі багатьох підприємств впродовж останніх років, тому спостерігається стійка тенденція до збільшення кількості порушених справ про банкрутство. Станом на 01.01.2014 року загальна кількість підприємств, які перебувають в процедурах банкрутства, становила 8811. При цьому кількість збиткових великих і середніх підприємств в Україні в січні-березні 2014 року склала 50% від загального числа проти 45,3% за три перших місяці 2013 року, а у січні вересні 2014 році кількість збиткових підприємств в Україні збільшилась з 34,1% до 44,2% порівняно з 2013 роком [2]. Структура оборотних коштів підприємств залишається нераціональною. Зростають обсяги кредиторської та дебіторської заборгованості, а також питома вага виробництва продукції з давальницької сировини. Циклічність розвитку підприємства, необхідність ресурсозбереження, економії часу свідчать про реальну загрозу кризи навіть при ефективному управлінні. Це потребує використання спеціальних механізмів та процедур, спрямованих на підвищення ефективності діяльності підприємницьких структур, подолання кризових явищ та недопущення банкрутства і ліквідації підприємств.

Аналіз літератури [3] показує, що у даний час найбільш широкого застосування набули такі методичні підходи до побудови методів прогнозування банкрутства:

1. визначення незадовільної структури бухгалтерського балансу підприємства за допомогою методів коефіцієнтного аналізу [3], формування комплексної бальної оцінки фінансового стану підприємства, визначення рейтингового числа, інтегральної рейтингової оцінки підприємства тощо;

2. система показників У.Бівера для оцінки фінансового стану з метою діагностики банкрутства [4] та інші подібні системи показників;

3. моделі інтегральної оцінки загрози банкрутства підприємства, засновані на обліку найважливіших показників, що допомагають виявити кризовий фінансовий стан підприємства, двофакторна модель [4], Z-рахунки Е.Альтмана, спеціальні багатofакторні регресійні моделі на основі використання прийомів статистичного методу, який називають аналізом множинних дискримінант, тощо.

Шляхи подолання банкрутства на будь-якому підприємстві включають в себе використання таких напрямів:

1) попередження банкрутства:

– постійний моніторинг фінансово-господарської діяльності підприємства та середовища здійснення його;

– запровадження на підприємстві системи раннього попередження та реагування, завдання якої полягатиме у своєчасному інформуванні керівництва про потенційні загрози та ризики;

– використання на підприємстві стратегічного планування, яке забезпечує конкретизацію його стратегії (базової стратегії як генерального напрямку розвитку) і досягнення сформульованих цілей на основі використання наявних переваг і створення нових.

2) Запобігання банкрутству:

– забезпечення економічної безпеки підприємства з метою гарантування його стабільного і максимально ефективного функціонування та перспективу розвитку;

– здійснення реінжинірингу, який базується на використанні сучасних інформаційних технологій для досягнення нових ділових цілей та передбачає докорінну перебудову ділових процесів для досягнення радикального поліпшення діяльності підприємства.

3) Подолання банкрутства:

– проведення фінансової санації або фінансового оздоровлення підприємства шляхом послідовних взаємопов'язаних заходів фінансово-економічного, виробничо-технічного, організаційного, соціального характеру, спрямованих на виведення суб'єкта господарювання з кризи і відновлення або досягнення ним прибутковості та конкурентоспроможності;

– здійснення реструктуризації, тобто зміни структури підприємства, а також його елементів, що передбачає вдосконалення системи управління, фінансово-економічної політики компанії, її операційної діяльності, системи маркетингу та збуту, управління персоналом;

– ліквідація – припинення діяльності суб'єкта підприємницької діяльності, визнаного арбітражним судом банкрутом, з метою здійснення заходів щодо задоволення визнаних судом вимог кредиторів шляхом продажу його майна.

Вихід України з тривалої економічної кризи безпосередньо пов'язаний з поліпшенням фінансового стану суб'єктів господарювання всіх форм власності в усіх сферах діяльності. За цих умов необхідна сучасна, адекватна ринковій економіці, організація фінансової діяльності кожного підприємства.

Подолання проблеми банкрутства залежить від своєчасного виявлення загрози банкрутства на підприємстві та розроблення і впровадження відповідних антикризових заходів, що дадуть змогу подолати кризу, відновити ліквідність і платоспроможність та запобігти процедурі банкрутства і ліквідації підприємства.

Список літератури:

1. Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» // від N 2343-XII, 14.05.1992 р.
2. DoingBusiness 2014: UnderstandingRegulationsforSmallandMediumSizeEnterprises. – Washington, DC: WorldBankGroup [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://www.doingbusiness.org/~media/GIAWB/Doing%20Business/Documents/Annual-Reports/English/DB14FullReport.pdf>
3. Крамаренко Г. О., Фінансовий аналіз/ Крамаренко Г. О., Чорна О. Є. // Підручник. - 2008 – С. 392.
4. Москаленко В. П., О.Л.Плестун, Комплексна оцінка фінансового стану підприємства як основа для діагностики його банкрутства // Актуальні проблеми економіки. - 2006. - № 6-С.73-76.
5. Терещенко О.О. Фінансова санація та банкрутство підприємств: Навч. посіб./Терещенко О.О. - К.: КНЕУ. - 2000- С. 412.

ОЦІНКА ТА АНАЛІЗ ЛІКВІДНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

¹Іванова І.О., ²Кравченко В.П.

Сучасна аналітична практика при комплексній оцінці фінансового стану підприємства передбачає використання достатньо значної кількості показників, що дають змогу різнопланово охарактеризувати напрями діяльності господарюючого суб'єкта. Однією із складових такої оцінки є система показників, що характеризують ліквідність досліджуваного підприємства, та дають змогу оцінити його майбутні перспективи стосовно перетворення наявних активів на грошові кошти. У ринкових умовах кожен господарський суб'єкт повинен мати достовірну інформацію про ліквідність та платоспроможність як свого підприємства, так і своїх партнерів.

Основною метою дослідження є характеристика основних показників ліквідності підприємств в Україні.

В контексті оцінки загального фінансового стану підприємства важливе значення має постійний моніторинг показників, що характеризують його ліквідність. Важливість проведення досліджень у цьому напрямку обумовлюється наявністю стійкого зв'язку між ліквідністю підприємства та його потенційною платоспроможністю. Так, на думку А. Д. Чернявського, кризою ліквідності є неплатоспроможність підприємства або реальна загроза втратити платоспроможність [5, с. 9].

Для визначення стану платоспроможності підприємства використовують аналіз ліквідності господарюючого суб'єкта.

Прийнято вважати підприємство ліквідним, якщо його поточні активи перевищують поточні зобов'язання, але саме по собі це перевищення не дає повної характеристики ліквідності. Тому для оцінки ліквідності використовується система показників, які відіграють суттєву роль, адже вони є зручним засобом узагальнення величезного обсягу фінансових даних та є інструментом порівняльного аналізу діяльності підприємств [2; с. 37]. Систему показників, що характеризують ліквідність підприємства наведено в табл. 1.

Таблиця 1 – Система показників оцінки ліквідності підприємства.

Назва показника	Методика розрахунку (за даними Ф.№1 «Баланс»)	Нормативне (оптимальне) значення
Коефіцієнт абсолютної ліквідності (негайної ліквідності)	(грошові кошти + поточні фінансові інвестиції) / поточні зобов'язання	≥ 0,2
Коефіцієнт швидкої ліквідності (проміжної, суворої, уточненої, критичної ліквідності, кислотного тесту)	(грошові кошти + поточні фінансові інвестиції + поточна дебіторська заборгованість + інші оборотні активи) / поточні зобов'язання	≥ 0,7
Коефіцієнт загальної ліквідності (поточної ліквідності)	оборотні активи / поточні зобов'язання	≥ 1,5
Коефіцієнт платоспроможності	грошові кошти / поточні зобов'язання	≥ 0,1
Коефіцієнт критичної ліквідності	(оборотні активи – оборотні виробничі фонди) / поточні зобов'язання	≥ 0,8
Коефіцієнт покриття запасів	нормальніджерела покриття / запаси	≥ 1,0

¹ студ., Кіровоградський національний технічний університет

² канд. екон. наук, доц., Кіровоградський національний технічний університет

Слід зазначити, що в реальних умовах господарювання значній частині підприємств не вдається дотримуватися прийнятих нормативів по показниках грошової та розрахункової платоспроможності, що пояснюється як особливостями виробничих процесів в сільському господарстві, так і певним чином недоцільністю в умовах високих інфляційних процесів тримати на розрахункових рахунках значні суми грошових коштів.

Тому, оцінюючи показники ліквідності та роблячи висновок про наявність або відсутність кризи даного виду, на нашу думку, слід дотримуватися наступних принципів:

- ознакою кризи ліквідності буде невідповідність показників грошової та розрахункової платоспроможності протягом не менше трьох років;
- кризу ліквідності можна діагностувати лише коли поряд з невідповідністю нормативам підприємство має збитки або зменшило в динаміці рівень прибутку;
- умовою стабільного становища окремого підприємства є дотримання фактичного значення коефіцієнта майнової платоспроможності на рівні не менше 1,5, що дасть змогу підприємству в умовах негайного погашення поточних зобов'язань продовжити свою діяльність;
- оцінюючи ліквідність слід співставляти наявні суми дебіторської та кредиторської заборгованостей, що дозволить прогнозувати майбутній рівень платоспроможності.

Для більшості суб'єктів господарювання найбільш важливою в контексті перспектив майбутньої діяльності є діагностика наявності ознак кризи прибутковості (результатів).

Зважаючи на все вище наведене слід зазначити, що для забезпечення оптимальних показників ліквідності підприємства та на цій основі забезпечити його платоспроможність необхідно здійснювати постійний моніторинг основних напрямків фінансово-господарської діяльності підприємства, слідкувати за співвідношенням засобів якими володіє підприємство та його поточними і перспективними зобов'язаннями. Крім того важливе значення має дослідження та характеристика статей балансу, що характеризують платіжні засоби та зобов'язання суб'єкта господарювання, а також оцінка фінансових результатів, що дасть змогу здійснити прогнозування надходжень грошових коштів.

Список літератури:

1. Дробішева О. О. Поняття, стадії та особливості криз у процесі управління промисловими підприємствами / О. О. Дробішева // Економіка промисловості. – 2009. – № 4 (47).
2. Макарчук І. Основні показники оцінки платоспроможності та ліквідності підприємств та методика їх визначення // Формування ринкових відносин в Україні. – 2008. – №7. – С. 36–41.
3. Карпунь І. Н. Управління фінансовою санацією підприємства : навч. посіб. / І. Н. Карпунь. – Львів : Магнолія – 2006, 2007. – 418 с.
4. Савицкая Г. В. Экономический анализ : учебн. – 11-е изд., испр. и доп. / Г. В. Савицкая. – М.: Новое знание, 2005 – 651 с.
5. Чернявський А. Д. Антикризисное управління підприємством : навч. посіб. / А. Д. Чернявський. – К.: МАУП, 2006. – 256 с.: іл. – Білігр. : 242–245.

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

¹Колобутіна К.

В сучасних умовах кредитні відносини набувають широкого розвитку між банками та населенням. Кредит стає інструментом, що забезпечує безперервність процесу кругообігу основного та оборотного капіталу у населення; прискорює процеси реалізації товарів і послуг; стимулює підвищення платоспроможного попиту на товари та послуги. Кредитні операції охоплюють більше 60 % усіх загальних активів банку.

Найбільша частка кредитів, виданих нефінансовим корпораціям, продовжує припадати на торгівлю, ремонт автомобілів, побутових приладів та предметів особистого вжитку (36,4%).

Розподіл кредитів між видами економічної діяльності має такий вигляд: 20,8% кредитів спрямовано на переробну промисловість, 17,4% – на операції з нерухомим майном, на оренду, інжиніринг та надання послуг підприємцям, 6,1% кредитів – на будівництво та 6,0% – на сільське господарство. Провівши аналіз розвитку і сучасного стану банківського кредитування в Україні, можемо зазначити:

1. Кредитна активність банків відновлюється недостатньо високими темпами. Темпи зростання загальних активів банків перевищують темпи зростання кредитування.

2. Основним позичальником був сектор нефінансових корпорацій. Отже, відновлюється виробниче призначення кредиту, тобто банківські установи переорієнтовуються з кредитування населення на кредитування економіки.

3. Останнім часом на кредитному ринку України спостерігається ще одна тенденція – зростання обсягу кредитів, наданих у національній валюті. Стабільно зростає відносна частка цих кредитів у портфелі банків. Як наслідок, частка кредитів у національній валюті в загальному обсязі вимог за кредитами банків збільшилася з 59,7% у 2011 р. до 63,3% у 2012 р. Це знижує кредитні і валютні ризики.

Переважно кредити в національній валюті отримувалися населенням на споживання. Водночас в умовах заборони споживчого кредитування населення в іноземній валюті тривало зниження залишків за кредитами, наданими сектору домашніх господарств, в іноземній валюті. Тому пріоритетним для банківської системи України є нарощення обсягів кредитного портфеля саме в національній валюті.

Для ефективного розвитку кредитної діяльності банків необхідно:

1. Покращити регулятивну базу, в тому числі закони, котрі захищають права кредиторів. Зокрема прийняти Закон України "Про банківське кредитування" з урахуванням об'єктивних законів функціонування кредиту, принципів та умов організації кредитування, де визначити як відповідальність банку, так і позичальника, а також держави та ін.

2. Знизити ціну кредиту та розширити його доступ для ширшого кола клієнтів.

3. Визначити мінімальний рівень кредитних вкладень у виробничий сектор у сукупних активах комерційних банків на рівні 60 – 65%.

¹ студ., Кіровоградський національний технічний університет

Науковий керівник: Котенко Т.М., канд. екон. наук, доц., Кіровоградський національний технічний університет

Список літератури:

1. Владичин, У. В. Банківське кредитування: навчальний посібник / За ред. С.К. Реверчука.- К. : Атіка, 2008. - 648 с
2. Кириченко О. А. Банківське кредитування споживчого ринку: проблеми розвитку / О.А. Кириченко, Л. В. Патерікіна // Актуальні проблеми економіки. – 2013. – 7(85). – 182-199 с.
3. Ревуцька Н.В. Кредитування населення: зарубіжний досвід і перспективи розвитку в Україні // Цінні папери України. - 2012. - №2. – 22-23с.
4. Ширинская Е.Б. Операции коммерческих банков : российский и зарубежный опыт. -М.: Финансы и статистика 2011.- 450 с.
5. Шемшученко Г.Ю. Фінансово-правове регулювання банківського кредитування: Монографія / Г.Ю. Шемшученко. - К.: ТОВ «Юридична думка», 2006. - 264 с.
6. Офіційний сайт НБУ: Щорічна фінансова звітність. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/>

УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА¹Коренюк Д.С.

Основна мета роботи полягає у розвитку та удосконаленні теоретичних засад управління інвестиційною діяльністю на рівні підприємства та обґрунтування доцільності інвестиційної діяльності підприємства.

В науковій літературі розглядаються лише окремі аспекти інвестиційної діяльності, а саме: джерела, чинники нагромадження інвестиційних ресурсів, структура їхнього використання, оптимізація структури, сфери інвестиційної діяльності, визначення інвестиційної привабливості об'єктів і тощо [1].

Метою інвестиційної діяльності підприємства є забезпечення найбільш ефективних шляхів розширення активів підприємства з позицій перспектив його розвитку й збільшення його ринкової вартості. Регулювання процесу розробки та реалізації інвестиційних рішень підприємства може здійснюватись за допомогою відповідного механізму, який включає такі елементи: ринковий механізм регулювання інвестиційної діяльності підприємства, державне нормативно-правове регулювання, систему методів управління інвестиційною діяльністю та внутрішнього регулювання її окремих аспектів.

Ефективність системи управління буде досягатись за рахунок покращення інвестиційної діяльності в основних її частинах: організаційна забезпеченість, інформаційна забезпеченість, планування, контроль, моніторинг інвестиційних проектів, проведення фінансових та економічних розрахунків, оцінка ефективності.

Організаційне забезпечення, включає взаємопов'язану сукупність структурних підрозділів підприємства, які забезпечують розробку та прийняття рішень щодо управління інвестиційною діяльністю й несуть повну відповідальність за реалізацію цих рішень.

Головне місце в системі управління інвестиційною діяльністю підприємства належить контролю, основними принципами його є:

- направленість на реалізацію інвестиційної стратегії;
- орієнтованість на стандарти;
- відповідність методів контролю методам аналізу та планування;
- своєчасність проведення контролю дозволяє усувати поточні відхилення до того, як вони можуть прийняти серйозний характер;
- гнучкість та простота побудови;
- економічність передбачає рівність обсягів видатків щодо розміру ефекту, який може бути досягнутий в процесі його здійснення.

Основними видами контролю інвестиційної діяльності є стратегічний, поточний та оперативний. Моніторинг інвестиційних проектів – це механізм проведення постійного нагляду та контролю за процесом освоєння інвестицій, що посідає значне місце у процесі управління інвестиційною діяльністю. Загальний моніторинг проекту здійснює інвестор (замовник) або від їх імені дирекція підприємства, що будується. Існує 3 види моніторингу: фінансовий, маркетинговий, технічний [2].

Управління інвестиційною діяльністю передбачає необхідність проведення фінансово-економічних розрахунків, які пов'язані з потоками грошових коштів в різні періоди. Вирішальною при цьому є оцінка вартості грошей, яка з часом змінюється з урахуванням норми прибутку на фінансовому ринку. Усі фінансово-економічні розрахунки повинні враховувати темпи інфляції, яка з часом знецінює вартість грошових коштів. Це викликає необхідність реального відображення вартості інвестиційних активів і грошових потоків підприємства та забезпечення.

На інвестиційну діяльність підприємства значно впливає ризик, який виявляється як ризик, що пов'язаний з формуванням прибутковості інвестиційних операцій. Врахування ризику вимагає серйозної уваги з боку керівників підприємства, оскільки є постійно діючим фактором, який необхідно передбачати в процесі прийняття всіх управлінських рішень щодо інвестиційної діяльності. Рівень інвестиційного ризику може бути оцінений за допомогою економіко-статистичних, експертних або аналогових методів.

Дотримання єдиних методологічних, методичних, операційних та соціально-етичних принципів оцінювання ефективності інвестицій дозволяє забезпечити високі темпи розвитку та прибутковості господарської діяльності, економічну обґрунтованість проектів, що слугує збалансуванню інтересів підприємства та регіону, в якому провадиться економічна діяльність.

Обґрунтування доцільності інвестицій має забезпечуватись рівнем кваліфікації експертів та якістю інструментарію для ухвалення інвестиційних рішень. У вітчизняній економічній науці не приділяється належна увага дослідженню методичних проблем розрахунку вартості капіталу в сучасних умовах господарювання. Поряд із традиційними для розвинутої ринкової економіки методами оцінки необхідний пошук нових підходів, які можуть бути використані в сучасних умовах нестабільного зовнішнього середовища підприємства.

Управління інвестиційною діяльністю підприємства не зводиться тільки до фінансування поточних інвестиційних потреб підприємства, все більше керівників підприємств надає значення формуванню перспективних напрямів інвестиційної діяльності підприємства, ефективним інструментом чого є стратегічне планування. Стратегічне планування інвестиційної діяльності являє собою найбільш складну форму планування. Ця складність зумовлена, насамперед, довгостроковим періодом здійснення стратегічного планування й виникаючою звідси високою мірою

¹ студ., Кіровоградський національний технічний університет

непередбачуваності реалістичності планових рішень. Підвищення ефективності управління інвестиційною діяльністю з урахуванням невизначеності залежить від: оптимального поєднання централізації і децентралізації управління інвестиційною діяльністю; науковості процесу організації аналітичного забезпечення управління інвестиційною діяльністю; вироблення нових цілей і завдань щодо вдосконалення організації аналітичного забезпечення методичного апарату управління інвестиційною діяльністю; безперервне вдосконалення управління інвестиційною діяльністю; взаємодія і розумна регламентація; постійність та незмінність аналітичного забезпечення й інформаційної достатності управління інвестиційною діяльністю; відповідність характеру роботи потенційним можливостям та спроможностям виконавця; безперервність підвищення кваліфікації менеджерів по управлінню інвестиційною діяльністю.

Висновки. Основною метою інвестицій на підприємстві є забезпечення різних форм довготермінового розвитку підприємства і нагромадження його капіталу.

Для підвищення якості роботи по управлінню інвестиційною діяльністю на підприємствах необхідно автоматизувати процеси інвестиційної діяльності та створити систему оперативного управління інвестиційною діяльністю, що буде формуватись з підсистем планування, організації та контролю за інвестиціями.

Список літератури:

1. Білий А. Стан і перспективи інвестиційної діяльності в вугільній промисловості Донецької області / А. Білий // Проблеми розвитку зовнішньоекономічних зв'язків і залучення іноземних інвестицій: регіональний аспект: Сб науч. праць. – Донецьк: ДонНУ, 2002. – Ч. 1. – С. 9-11.
2. Мацука В. Методи регулювання міжнародної інвестиційної діяльності на національному рівні / В. Мацука // Проблеми зовнішньоекономічних зв'язків і залучення іноземних інвестицій: регіональний аспект: Сб науч. праць. – Донецьк: ДонНУ, 2002. – Ч. 2. – С. 421-423.
3. Соколов Г. Активізація інвестиційної діяльності на підприємствах вугільного машинобудування / Г. Соколов // Проблеми розвитку зовнішньоекономічних зв'язків і залучення іноземних інвестицій: регіональний аспект: Сб науч. праць. – Донецьк: ДонНУ, 2002. – Ч. 1. – С. 129-133.
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 4 «Звіт про рух Копійчаної коштів»: положення Міністерства фінансів України от 31.03.1999 р. – № 0391.
5. Бульбах Н. В. Форми державного регулювання інвестиційної діяльності / Н. В. Бульбах // Держава та регіони. Сер. Економіка та підприємство. – Запоріжжя: Класичний приватний університет, 2005. – № 1. – С. 41-45.

ОЦІНКА ЯКОСТІ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ БАНКІВ В УКРАЇНІ

¹Кулікова С.С., ²Подплетній В.В.

Постановка проблеми. Погіршення економічної ситуації в Україні, інфляційні процеси та девальвація національної валюти виявили тенденцію до зростання обсягів проблемної заборгованості вітчизняних банків. Високий обсяг проблемних кредитів у загальній структурі банківських активів є причиною збитковості банківської системи України. У зв'язку з цим виникає необхідність застосовувати методи управління проблемною заборгованістю задля мінімізації її негативного впливу на діяльність банків, оскільки проблемні кредити не тільки несуть за собою фінансові втрати, а також погіршують імідж вітчизняних банківських установ.

Експерти зазначають, що наслідки кризи боргів можуть виявитися руйнівними для національної економіки країни, адже підвищується ризик ліквідності банківської системи, посилюється реальна загроза масового вилучення коштів вкладниками з накопичувальних банківських рахунків, звільнення висококваліфікованих співробітників, що задіяні у функціонуванні системи.

На жаль, такі події негативно впливають на соціально-економічний розвиток країни, адже істотно знижуються можливості кредитування реального сектору вітчизняної економіки. Високий рівень проблемності виданих кредитів спричинив утворення спектру ризиків: банки не кредитують підприємства реального сектору, тому що у потенційних позичальників поганий фінансовий стан, тобто є значні кредитні ризики, а підприємства мають важкий фінансовий стан, зокрема через те, що позбавлені доступу до кредитних ресурсів [1, с. 22].

Мета. Проте, необхідно зазначити, що питання управління проблемними активами вітчизняних банків ще не вирішені повною мірою і проблема поліпшення якості кредитного портфеля банків, нині залишається актуальною й потребує подальших досліджень, оскільки значна кількість наданих позик не повертається своєчасно, що гальмує подальшу кредитну підтримку банками розвитку реального сектору національної економіки й негативно позначається на темпах і масштабах суспільного виробництва.

Обґрунтування отриманих результатів. Водночас погіршення якості кредитних портфелів українських банків пов'язане із зростанням проблемної заборгованості за кредитами. Остання, у свою чергу, була сформована як під впливом макроекономічних чинників, так і в результаті відсутності ефективних систем ризик-менеджменту в українських банківських установах.

Важливо зазначити, що зростання частки проблемних позик у кредитному портфелі українських банків призводить до збільшення непрацюючих активів та скорочує можливості кредитування національної економіки в умовах конкурентного середовища. Платоспроможні підприємства, відчуваючи гостру потребу у залученні додаткових фінансових ресурсів, зважаючи на негативну тенденцію в економіці, що складається внаслідок кредитування збиткового бізнесу, змушені скорочувати обсяги виробництва або шукати можливості співпраці з іноземними фінансовими установами для залучення необхідних ресурсів.

Більшість науковців та аналітиків ситуацію, що склалась на вітчизняному ринку кредитування пояснюють наслідками фінансової кризи 2008 – 2011 рр. З цим

¹ студ., Кіровоградський національний технічний університет

² канд. екон. наук, доц., Кіровоградський національний технічний університет

важко сперечатись, але на нашу думку, світова фінансова криза лише посилила глибокі негативні тенденції на вітчизняному ринку кредитування, а першопричиною стрімкого погіршення виконання кредитних угод стало нехтування з боку банків основними принципами управління кредитним ризиком з одночасним надто швидким нарощуванням кредитного портфелю.

Світовий досвід продемонстрував, що ситуація, яка склалася в Україні є нетиповою. У більшості країн світу фінансово-кредитні установи активно реформують власні системи ризик-менеджменту, що дає змогу не допустити нарощування проблемної заборгованості, а також забезпечує підприємства необхідними кредитними ресурсами за прийнятною ціною [10, с. 417].

Слід зазначити, що дані рейтингових агентств, як світових, так і національних щодо оцінювання рівня проблемних кредитів істотно відрізняються від офіційної статистики НБУ і визначаються в межах від 20% до 50% [6,2,5,8]. Такі розбіжності у показниках зумовлені різними методичними підходами, наприклад НБУ не враховує реструктуровані і пролонговані кредити, які також є проблемними [7, с. 38].

За оцінками Асоціації учасників колекторського бізнесу в Україні нині частка проблемних кредитів у загальному обсязі виданих в Україні позик сягає 20-30 %. За підрахунками агентства «Кредит-Рейтинг» за останній рік частка простроченої заборгованості за кредитами зменшилася з 36 до 30% у портфелі юридичних осіб та з 50 до 40 % у портфелі фізичних осіб [8].

Для отримання своєчасної, повної та достовірної інформації про обсяги проблемної заборгованості на кредитному ринку України з метою зниження ризиків та втрат для банків пропонуємо:

– НБУ надавати дані щодо рівня проблемних кредитів за окремими банками, а не лише загальну суму простроченої заборгованості, що спростить оцінку ступеня проблемності активів окремого банку;

– внести зміни у статистика регулятора та враховувати значну кількість реструктурованих і пролонгованих кредитів, які також є проблемними, а також розробити методику розрахунку потенційної та реальної проблемної заборгованості.

Висновки. Причини виникнення проблемних кредитів у банківській системі України поділяються на зовнішні та внутрішні. Зовнішні фактори є некерованими для банку і пов'язані як із середовищем його функціонування, так і з діяльністю позичальника. Внутрішні фактори є керованими і зумовлені, передусім, незадовільною організацією кредитної роботи в банку та помилками співробітників кредитних підрозділів. Вважаємо, що ситуація, яка склалася у банківській системі України з приводу якості кредитного портфелю зумовлена недостатністю уваги щодо фінансової інформації та відсутності стандартизованих вимог до банків в частині формування резервів за кредитними операціями. Достовірність оцінювання НБУ реального стану проблемних кредитів викликає сумніви, адже під час дослідження нами були виявлені розбіжності в оцінках рівня проблемності кредитів, що зумовлює необхідність удосконалення методики оцінювання рівня проблемних активів загалом та кредитів зокрема. Офіційні дані про резерви під кредити не відображають повною мірою якість банківських кредитних портфелів, оскільки менеджменту банків невігідно визнавати існування проблемної заборгованості, оскільки згідно з нормативами НБУ, вона повинна покриватися адекватними резервами.

Список літератури:

1. Акімова Г. Санітари фінансового лісу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://news.finance.ua/ua/orgarc/-/2/0/951/239805>.

2. Банки в Україні погано скорочують проблемні кредити [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.epravda.com.ua/news>.
3. Барановський О. Проблемні банки: виявлення й лікування / Барановський О. // Вісник НБУ, 2009. – №11. – С. 18–31
4. Висока частка проблемних кредитів в активах банків збережеться ще кілька років – експерти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://news.finance.ua/~1/0/all/2013/07/19/305649>.
5. Выговская Л. Проблемные активы украинских банков [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tristar.com.ua/2/art/problemnye>.
6. Канель П. Обзор украинского рынка пролених активов в контексте развития профессиональных участников [Електронний ресурс] / П. Канель, А. Олейников. – Режим доступу: <http://www.inventure.com.ua>.
7. Колісник М. Проблеми та перспективи функціонування бюро кредитних історій України / М. Колісник, О. Кобилецька // Науковий вісник НЛТУ України. – 2009. – № 19.2. – С. 208 – 219.
8. Мустафаева Д. Тенденции и перспективы развития рынка проблемных активов банков Украины [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.credit-rating.ua/gi/events/press-releases/13120>.
9. Положення про застосування Національним банком України заходів впливу за порушення банківського законодавства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0382-00>.
10. Фурсова В. Удосконалення методики оцінювання рівня проблемних активів комерційного банку / В. Фурсова // Банківська справа. – 2013. – № 5. – С.38 – 57.

ЕФЕКТИВНІСТЬ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

¹Кваша Я.Г., ²Кравченко В.П.

В сучасних умовах господарювання управління грошовими потоками має досить важливе значення. На сьогодні поняття "cash flow"(грошовий потік) відносно нове для вітчизняних фінансистів. Воно означає рух коштів або їх еквівалентів у результаті здійснення фінансово-господарської діяльності, зокрема, операційної, інвестиційної, фінансової [2].

Дослідження економічної сутності грошових потоків підприємства, а також систематизація та узагальнення теоретичних досліджень та обґрунтування системи управління грошовими потоками підприємства.

На практиці розрізняють три варіанти в порівнянні вхідних та вихідних грошових потоків:

1. Баланс – тобто вхідні та вихідні грошові потоки дорівнюють один одному.
2. Вихідні грошові потоки перевищують вхідні – виникає дефіцит грошових потоків, що може призвести до зниження ліквідності і неплатоспроможності підприємства,
3. Вихідні грошові потоки є меншими, ніж вхідні – це найоптимальніший варіант, коли у підприємства достатньо власних грошових потоків[1].

¹ студ., Кіровоградський національний технічний університет

² канд. екон. наук, доц., Кіровоградський національний технічний університет

Звичайно, найкращим варіантом є третій. Тому, щоб його досягти, потрібно здійснювати такі заходи. Так, під час дослідження ефективності управління грошовими потоками потрібно:

- визначити цілі управління грошовими потоками;
- здійснити постановку завдань;
- визначити методи досягнення поставлених цілей і завдань;
- проаналізувати ефективність використання грошових потоків;
- визначити проблеми, які існують в управлінні грошовими потоками;
- сформулювати обґрунтовані пропозиції щодо усунення недоліків;
- усунути виявлені недоліки.

На жаль, на сьогодні не існує єдиної методики проведення аналізу грошових потоків, тому потрібно напрацювати єдину методику визначення необхідних показників. Різні автори пропонують своє бачення щодо обчислення тих чи інших показників. Звичайно, їх думки суттєво не відрізняються, хіба тільки окремими елементами. Наприклад, є протиріччя щодо включення при обрахунках тієї чи іншої статті звітності. Це і багато іншого зумовлює зведення усіх методик до єдиної. Можливо, виникне необхідність поділити методику обчислення між різними галузями виробництва, щоб врахувати їх особливості. Наприклад, в промисловості і в сільському господарстві отримання прибутків в часі відрізняються, адже сільське господарство має сезонний характер виробництва[3].

Ефективне управління неможливе без прогнозування. На жаль, в нашій державі до цього методу не досить часто звертаються. Потрібно на загальнодержавному рівні затвердити обов'язкове складання бізнес-плану і головним розділом повинен бути план надходження та витрачання грошових коштів за видами діяльності (операційна, інвестиційна, фінансова) і за структурними підрозділами. Для цього потрібно розробити єдину методику прогнозування, щоб вона була доступна для всіх підприємств. І знову її можна скоригувати за галузями [2].

Це все можна реалізувати, але на українських підприємствах недостатньо висококваліфікованих спеціалістів, а також не на всіх є спеціальний підрозділ, який би займався прогнозуванням.

Взагалі найкраще було б організувати службу контролінгу, яка б виконувала контрольну функцію на всіх стадіях фінансово – господарської діяльності. Це було б суцільним спостереженням, яке б допомагало визначити тенденцію за кілька років, фактори, які впливають на формування грошових потоків, а далі розробляти конкретні заходи щодо усунення недоліків.

Отже, можна сказати, що ефективність управління грошовими потоками на сучасному етапі перебуває на не досить високому рівні. Виникає необхідність нормативного забезпечення: інструкції, роз'яснення розрахунку показників. Доцільно було б підвищити зацікавленість підприємств в ефективному управлінні грошовими потоками, поінформованість працівників шляхом організації семінарів, тренінгів з роз'яснення деяких аспектів законодавства. Адже роль держави полягає не тільки у зборі податків і контролі, а й в наданні методичної та рекомендаційної допомоги.

Список літератури:

1. Климчук С. В. Напрями оцінки руху грошових потоків як визначальної компоненти фінансової стійкості // Економіка АПК. – 2006. – № 9. – С. 52 – 58.
2. Надточій С. І. Загальна оцінка грошових потоків підприємства як основа управління ними // Формування ринкових відносин в Україні. – 2006. – № 5. – С. 41 – 49.
3. Надточій С. І. Коефіцієнтний аналіз грошових потоків підприємства в аспекті управління ними // Формування ринкових відносин в Україні. – 2006. – № 7. – С. 8 – 12.

4. Поддєрьогін, А.М. Ефективність управління грошовими потоками підприємства / А.М.Поддєрьогін, Я.І.Невмержицький // Фінанси України. – 2007. – №11. – С. 119-127.
5. Гутова, А.В. Управління грошовими потоками на підприємстві / А.В.Гутова // Финансовый бизнес. – 2004. - №5. – С.35-42.

НЕОБХІДНІСТЬ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПЕНСІЙНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

¹Лагно І.А.

Реформування системи пенсійного страхування в Україні на сучасному етапі є надзвичайно важливим, оскільки за роки незалежності в пенсійній системі держави накопичилася низка проблем, пов'язаних, насамперед, із економічною та демографічною ситуацією. Остання характеризується процесом «старіння нації», що призводить до збільшення кількості людей пенсійного віку та зростання пенсійного навантаження на працюючих.

Мета дослідження полягає у визначенні причин неефективного функціонування системи пенсійного страхування та обґрунтування напрямків подальшого її реформування.

Проблемним питанням функціонування й реформування системи пенсійного страхування в Україні приділяли увагу значна кількість науковців, серед них: В. Грушко, Б. Зайчук, Т. Кір'ян, Е. Лібанова, С. Навроцький, Б. Надточій, В. Онікієнко, В. Рудик, В. Яценко, Б. Юровський та інші.

Пенсійна система України є фінансово нестабільною й не забезпечує належні розміри пенсій більшості громадян і, водночас, створює умови для пільгового пенсійного забезпечення значної частини населення. Розпочата з 2004 року її реформа передбачає поступовий перехід від солідарних принципів функціонування до тривірневої структури, яка ґрунтується на засадах страхування та особистої відповідальності громадян за матеріальне забезпечення своєї старості. Як показує десятирічна практика на сучасному етапі реально функціонує лише один рівень – солідарна система загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.

Головною умовою впровадження накопичувального рівня у пенсійному забезпеченні є збалансування доходів і видатків бюджету Пенсійного фонду України та досягнення його бездефіцитності. Проте цьому перешкоджають ряд факторів, зокрема: негативні демографічні чинники; значний рівень тіньового сектора економіки; порушення принципу економічної залежності видатків споживання від отриманих доходів і ВВП; здійснення Пенсійним фондом невласливих йому видатків; скорочення кількості страхувальників; законодавче обмеження об'єкта справляння страхових внесків максимальною величиною.

Виходячи з вищезазначеного для зменшення дефіцитності Пенсійного фонду, слід здійснити такі невідкладні заходи: знизити рівень тіньового сектору економіки, скасувати необґрунтовані пільги, встановити обмеження на максимальний розмір

¹ студ., Кіровоградський національний технічний університет

Науковий керівник: Попов В.М., канд. екон. наук, доц., Кіровоградський національний технічний університет

пенсій для окремих категорій громадян, відмінити виплати дострокових пенсій окремим категоріям громадян до досягнення ними пенсійного віку, виплати спеціальних пенсій здійснювати з професійних та корпоративних фондів.

Складна економічна ситуація, а також низька поінформованість населення також гальмують впровадження накопичувальної системи та викликають проблеми у функціонуванні НПФ. Тому необхідно підвищити рівень інформаційно-роз'яснювальної роботи та усвідомлення серед роботодавців і найманих працівників щодо необхідності додаткового пенсійного забезпечення.

Отже, реформування пенсійної системи України спрямоване на вдосконалення існуючої солідарної пенсійної системи, а також передбачає розвиток інших альтернативних складових компонентів пенсійного забезпечення, що мають стати надійним інструментом захисту незапрацьованих громадян і значним і потужним джерелом довгострокового інвестування економіки країни.

Список літератури:

1. Лазебна М. Пенсійна реформа: зацікавлені всі. // Вісник Пенсійного фонду України. – 2010. – №1. – С. 19-21.
2. Мельніков С.А. Пенсійне страхування та напрями його реформування в Україні: автореф. дис.. канд. екон. наук: 08.00.08 / С.А. Мельніков ; Держ. вищ. навч. закл. "Київ. нац. екон. ун-т ім. В.Гетьмана". – К., 2009. – 16 с.
3. Шатравка О.О. Аналіз умов введення в Україні накопичувальної системи Пенсійного забезпечення. // Бізнес Інформ. - 2013. - № 6. - С. 265-269. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/binf_2013_6_46.pdf

ДЕРЖАВНЕ ФІНАНСУВАННЯ ЗАКЛАДІВ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ

¹Лум'яник В.С.

Побудова України як соціальної держави вимагає внесення коректив у фінансову політику ветеринарної медицини, які залежать від наступних складових: макроекономічних показників, які характеризують середовище для розвитку ветеринарії; фінансових показників розвитку галузі, що пов'язані із забезпеченням існуючих потреб.

Сфера ветеринарної медицини в Україні має низькі обсяги фінансового забезпечення з бюджету. Водночас у країні фактично відбулась децентралізація надання ветеринарних послуг, створено низку мереж медичних закладів, значна частка в структурі суспільних витрат на ветеринарію є приватною. Такі зміни вимагають перегляду існуючої системи фінансового забезпечення, впровадження нових нормативів і стандартів обслуговування, опису й аналізу фінансування національних систем охорони здоров'я.

Фінансове забезпечення органів державної форми власності установ ветеринарної медицини здійснюється за рахунок коштів бюджету та власних надходжень.

Для вдосконалення бюджетних відносин центральної та місцевої влади у питанні фінансового забезпечення державної форми власності в галузі ветеринарної медицини потрібна концепція єдиного медичного простору як логічного перетворення галузі шляхом впровадження регіональних програм, спрямованих на фінансування реальної потреби у ветеринарній допомозі відповідного рівня, доступної в межах конкретної території без зайвого дублювання потужностей.

Ефективне функціонування бюджетних установ можливе лише за умови чіткого налагодження фінансового механізму. Проведенні дослідження свідчать про те, що фінансовий механізм бюджетних закладів відображає специфіку організації фінансових відносин у даній сфері, яка проявляється в реалізації фінансового забезпечення. Подальше вдосконалення фінансового забезпечення функціонування бюджетних закладів, передбачає необхідність переходу від моделі часткової фінансової автономії.

З метою удосконалення фінансового забезпечення галузі ветеринарної медицини та підвищення ефективності витрачання бюджетних коштів вважаємо за доцільне: при формуванні обсягів бюджетного фінансування галузі ветеринарної медицини по окремих регіонах враховувати фактичне використання ветеринарних препаратів у попередніх роках.

На сьогодні настала нагальна потреба змінювати докорінно ситуацію, що склалася в державі, виводити державну форму власності ветеринарії на новий, якісно досконалий рівень функціонування, а саме:

- необхідно розробити систему контролю, яка б забезпечувала цільове надходження коштів;
- поступово забезпечити зростання заробітної плати працівникам галузі, цим самим мотивуючи їх до вдосконалення та ефективності надання ними певного роду послуг;
- побудувати міжбюджетні відносини відповідно до реальної вартості виконання функцій, що розраховується на базі соціальних стандартів;
- перейняти позитивний зарубіжний досвід фінансування та підтримки галузі західноєвропейських країн.

Список літератури:

1. Карамушка Л.І., Євсєєв В.І. Сучасні наукові підходи до бюджетування охорони здоров'я в ринковому середовищі // Україна. Здоров'я нації. – 2010. – № 1. – С. 94 – 99.
2. Павлюк К.В. Фінансування охорони здоров'я як складової людського капіталу // Формування ринкових відносин в Україні. - 2010. - № 9. - с. 143-148.
3. Трофанова Т.Г. Правові аспекти фінансового забезпечення охорони здоров'я в Україні / Трофанова Т.Г. // Стратегічні питання світової науки – 2009 : II між нар наук.-практ. конф., 15-20 лютого 2009 р. Т. 5 тези допов. – Дніпропетровськ : Наука і освіта, 2009. – С. 62-66.
4. Чередніченко Т.В. Роль економічного аналізу діяльності медичних закладів за сучасних умов управління // Економіка та підприємництво: Збірник наукових праць молодих вчених та аспірантів. -К.: КНЕУ, 2012.-Вип. 9.-с. 181-18.

¹ студ., Кіровоградський національний технічний університет

Науковий керівник: Котенко Т.М., канд. екон. наук, доц., Кіровоградський національний технічний університет

ФОРМУВАННЯ РЕСУРСІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УМОВАХ БЮДЖЕТНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

¹Малімон Н.І.

Дослідження проблематики формування місцевих бюджетів, як головної складової фінансів місцевих органів влади, на сучасному етапі набуває особливого значення. Необхідною умовою формування ефективного місцевого самоврядування є децентралізація влади з прийняття бюджетних рішень (зокрема, формування і використання коштів місцевих бюджетів). Саме від цих рішень залежать надання публічних послуг і задоволення інтересів громадян у різних сферах життєзабезпечення території.

Мета дослідження полягає у висвітленні проблем та особливостей формування доходів місцевих бюджетів в умовах децентралізації.

Дослідженню проблем місцевих бюджетів та фінансової децентралізації присвячені праці таких провідних вчених, як О. Василик, О. Кириленко, В. Кравченко, І. Луніна, І. Лютий, В. Опарін, К. Павлюк, С. Юрій та інші.

Теорія податково-бюджетної децентралізації, визначеної В. Оутсом, передбачає фінансування субнаціональних бюджетів по можливості за рахунок податків, що сплачуються жителями регіону. Нове бюджетне законодавство розширює права місцевих органів влади та джерела наповнення місцевих бюджетів. Зокрема, в місцевих бюджетах повністю залишаються надходження від сплати державного мита, надання адміністративних послуг, податку на майно та усі місцеві збори, а також 80% екологічного податку (дотепер було 35%) і додатковий п'ятивідсотковий акцизний збір. Передбачається, що переваги отримають об'єднані громади, бюджети яких прирівняють до бюджетів міст обласного значення і районів. Вони отримуватимуть 60% ПДФО та інші доходи.

Для посилення фінансової спроможності місцевих громад одночасно передбачена й адміністративна реформа, і переважна більшість великих, середніх та малих населених пунктів у свою дохідну частину мали б отримати додаткові ресурси. Проте до сьогодні адміністративно-територіальній устрій України залишився незмінним, тому процеси формування і використання фондів грошових коштів місцевих бюджетів так і залишаються залежними від центральної влади.

Законодавчі нововведення, на нашу думку, не забезпечать обіцяну урядом бюджетну децентралізацію, оскільки із передачею додаткових джерел доходів, за громадами закріплюється величезний обсяг нових видатків, зокрема їм передається майже вся освіта, медицина, культура, дорожнє та житлово-комунальне господарство. Водночас збільшуються частки відрахувань в центр платежів, які переважно залишалися на місцях: податку на доходи фізичних осіб, рентної плати за користування надрами. Тому питання бюджетної децентралізації в Україні залишається відкритим.

Отже, основними перспективними напрямками формування ресурсів місцевих бюджетів та поглиблення процесів фінансово-бюджетної децентралізації є: реальний вплив місцевих органів влади на ставки податків, які формуються на відповідній адміністративно-територіальній одиниці; надання місцевим органам влади права виходу на національний фінансовий ринок з метою залучення

¹ студ., Кіровоградський національний технічний університет

Науковий керівник: Попов В.М., канд. екон. наук, доц., Кіровоградський національний технічний університет

додаткових фінансових ресурсів; відміна обов'язковості вилучення коштів з місцевих бюджетів у разі перевиконання дохідної частини, оскільки в такому разі втрачаються всі стимули керівництва до економічного розвитку території і перетворення її на самостійну в фінансовому платі території; посилення ролі територіальної громади у процесі здійснення бюджетних видатків.

Список літератури:

1. Бюджетний кодекс У країни: Кодекс У країни від 08.07.2010 р. № 2456-VI // Верховна Рада У країни[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
2. Михайленко С., Зубріліна В. Фінансово-бюджетна децентралізація: оцінка рівня та напрямки розширення / С. Михайленко, В. Зубріліна // Вісник Тернопільського національного економічного університету. - 2014. - Вип. 4. - С. 95-102. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vtneu_2014_4_11.pdf
3. Субботович Ю. Л. Бюджетна децентралізація та зміцнення фінансів органів місцевого самоврядування [Текст] / Ю. Л. Субботович // Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка [Текст], 2013. – № 13 – С. 44–46.

ЗВІТНІСТЬ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ, ЇЇ СКЛАДОВІ, ФОРМУВАННЯ ТА АНАЛІЗ

¹Мазуренко К.С.

Постановка проблеми: Збільшення інформації, щодо діяльності фермерських господарств, вимагають ринкові умови господарювання. Таке становище викликане підвищенням уваги до фінансових та статистичних показників фіскальними органами, банківськими та кредитними установами, маркетинговими структурами, підприємствами матеріально-технічного забезпечення інвесторами та іншими суб'єктами господарювання.

Види та форми статистичної, фінансової, податкової звітності залежать від ряду показників діяльності фермерських господарств України – розміру землі, кількості працюючих, розміру доходу чи прибутку. Тому вони мають можливість складати та подавати фінансову звітність за простою, скороченою та загальною формою. Статистична та податкова звітність фермерських господарств також має різні варіанти. Проте, питання різних видів звітності фермерських господарств, її складових, процес формування та аналізу потребують подальшого дослідження.

Метою дослідження є узагальнення інформації про звітність фермерських господарств, її види та форми, розкриття підходів до формування різних видів звітності та її аналіз, також висвітлення проблем пов'язаних із різними видами звітності фермерських господарств.

Виклад основного матеріалу дослідження. 70 % господарюючих суб'єктів, що працюють у сільському господарстві становлять фермерські господарства [1]. За положеннями господарського кодексу України за кількістю працюючих та за рівнем

¹ магістр., Кіровоградський національний технічний університет

Науковий керівник: Іванченко В.О., канд. екон. наук, доц., Кіровоградський національний технічний університет

доходу [2], більшість фермерських господарств відносяться до малих господарств. Малі фермерські господарства подають «Спрощений фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» за формою 1 мс, та «Фінансовий звіт малого підприємництва» за формою 1м. Такі фермерські господарства що не є малими, подають в загальному порядку стандартні форми фінансової звітності – Форма 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», Форма 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)», Форма 3 «Звіт про рух грошових коштів», Форма 4 «Звіт про власний капітал» та інші. Основні проблеми у фермерських господарствах виникають при складанні звітності за формою 1м або формою 1. Постійне дублювання показників, велика кількість відомостей та журналів, що ускладнюють облік фермерських господарств призводять до неможливості заповнювати звітність без помилок. Також є проблема фінансової звітності, що полягає в забезпеченні інформацією стосовно власного капіталу. Треба переглянути існуючі підходи щодо відображення в бухгалтерському обліку і звітності власного капіталу підприємств [3].

Статистична звітність фермерських господарств також має деякі особливості. Методологічними положеннями [4] за кількістю землі або кількістю тварин чи птиці фермерські господарства також діляться на малі і великі, і у відповідності до цих критеріїв подають різні види статистичної звітності. Малі фермерські господарства подають дві або три форми статистичної звітності. Великі фермерські господарства подають п'ять – сім форм статистичної звітності.

Вид та форми податкової звітності фермерських господарств залежать від виду оподаткування, який обрало для себе фермерське господарство. Вся податкова звітність залежить від фінансового та управлінського обліку. Саме ці види обліку є невід'ємною складовою обліково-аналітичного забезпечення всіх рівнів системи управління підприємств малого бізнесу в сучасних ринкових умовах господарювання [5].

Отже, ведення обліку у фермерських господарствах свідчить про застосування відповідної форми обліку залежно від розмірів господарства, спеціалізації, забезпеченості фінансовими і матеріальними ресурсами. Необхідним є удосконалення реєстрів синтетичного і аналітичного обліку та інших носіїв обліково-економічної інформації, розробка уніфікованих форм звітності для що не залежать від розмірів господарств.

Список літератури:

1. Сільське господарство України = Agriculture of Ukraine: статистичний збірник / Державна служба статистики України; за ред. Н.С. Власенко – К., 2014. – 402 с.
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV, зі змінами та доповненнями.
3. Хомин П. Я. Звітність як інформаційна система забезпечення розвитку агропромисловості: проблема повноти й достовірності / П. Я. Хомин, М. С. Палюх // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). – 2013. – № 2(1). – С. 302-311. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/znpztdau_2013_2\(1\)_37.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/znpztdau_2013_2(1)_37.pdf).
4. Методологічні положення з організації державних статистичних спостережень зі статистики сільськогосподарських підприємств, затверджених наказом Держкомстату від 09.11.2011 №289.
5. Гоголь Т. А. Облік та звітність на підприємствах малого бізнесу: управлінський аспект / Т. А. Гоголь // Проблеми економіки. – 2013. – № 1. – С. 338-344. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Pekon_2013_1_51.pdf.

АСПЕКТИ РЕФОРМУВАННЯ ПЕНСІЙНОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ

¹Мітрохіна І.В.

Постановка проблеми: В Україні історично склалася однорівнева схема пенсійного страхування, яка базується на солідарності поколінь і має суттєві недоліки, серед яких: соціальна несправедливість, низькі пенсії, виключно солідарне фінансування пенсійних виплат. Негативний вплив на стан пенсійного страхування має сучасна демографічна ситуація та "старіння нації".

Метою дослідження є: аналіз основних проблем функціонування солідарної системи та дослідження переваг у накопичувальному та недержавному пенсійному забезпеченні.

Виклад основного матеріалу: Сьогодні пенсійне забезпечення в Україні знаходиться у скрутному становищі. Солідарна система не виконує своїх функцій.

Існує ряд проблем, які перешкоджають нормальному функціонуванню пенсійного забезпечення. Саме для поліпшення існуючої ситуації було вирішено реформувати пенсійну систему України.

До основних завдань та цілей пенсійної реформи належать: підвищення рівня життя пенсіонерів; забезпечення фінансової стабільності пенсійної системи; заохочення громадян до заощадження коштів на старість.

Для того, щоб вирішити більшість проблем необхідне функціонування накопичувального та недержавного пенсійного страхування

Використання накопичувальної системи та поєднання її з системою недержавних пенсійних фондів надасть змогу в деякій мірі вирішити існуючі проблеми, а саме: забезпечити стовідсоткову виплату пенсій із солідарної системи, зменшити диспропорції у розмірах пенсій призначених у різні роки, знизити податкове навантаження та ліквідувати борги Пенсійного Фонду. На мою думку, саме для подолання проблем з впровадженням і функціонуванням накопичувальної пенсійної системи необхідно звернутись до закордонного досвіду [3; 4].

Пенсійне забезпечення у державах: США: солідарна система – 45 %, накопичувальна система – 13 %; НІФ – 42 %; Нідерланди: солідарна система – 50 %, накопичувальна система – 40 %, НІФ – 10 %; Україна: солідарна система – 99,97 %, НІФ – 0,03.

Корінь нашої проблеми полягає в тому, що солідарна система України складає 99,97 % тому її потрібно якнайшвидше розвантажити. Впровадження накопичувальної системи в Україні дасть змогу урізноманітнити джерела доходів майбутніх пенсіонерів і забезпечити більш високий рівень пенсій [1].

Для механізму функціонування накопичувальної системи, виходячи з досвіду інших країн, доцільно створювати Накопичувальні Фонди та прописати процедуру акумулювання коштів між Пенсійним та Накопичувальними Фондами, але все це потребує часу, а "реанімація" солідарної системи потрібно вже зараз. Ще однією з можливостей є система недержавного пенсійного забезпечення (вона складає 0,03 %), але для її функціонування на 10 % (як в Нідерландах) в Україні існує багато перепон.

¹ студ., Кіровоградський національний технічний університет

Науковий керівник: Пальчевич Г.Т., канд. екон. наук, проф., Кіровоградський національний технічний університет

По-перше, населення не схильне довіряти свої кошти недержавним установам, по-друге, люди, котрі в радянські часи мали заощадження і не отримали своїх вкладень вже мають психологічний бар'єр і не захочуть ризикувати.

Будь-яка реформа має позитивні та негативні моменти. Якщо розпочати з негативних сторін маємо: – накопичувальна система загальнообов'язкового державного пенсійного страхування не має чітко розробленого механізму впровадження її в "життя"; – сьогодні існує значна перешкода на шляху здійснення реформи – інформаційний бар'єр, який не дає змоги ознайомитись з перевагами окремих рівнів Пенсійної системи та необхідністю і складовими пенсійної реформи.

До позитивного можемо віднести: – трирівнева пенсійна система підвищить рівень життя пенсіонерів і забезпечить стабільність пенсійної системи. – перехід від солідарної до накопичувальної пенсійної системи скоротить заборгованість Пенсійного Фонду перед державним бюджетом. – ефективно працююча система недержавного пенсійного забезпечення є одночасно і істотним джерелом підтримки соціальних стандартів в Україні, і засобом накопичення внутрішніх інвестиційних ресурсів, дуже необхідних для прискореного розвитку національної економіки.

Висновок: У більшості країн пенсійне забезпечення здійснюється не тільки державою, а й значною мірою роботодавцями та за рахунок доходів самих працівників. Досвід інших країн переконливо доводить, що люди пенсійного віку краще забезпечені, ніж населення України. З наближенням пенсії громадяни розвинутих країн не переживають про своє майбутнє життя, тоді як українці опиняються за межею бідності і не в змозі забезпечити собі гідну старість. В Україні сьогодні пенсійне забезпечення поки що здійснюється лише державою, яка не в змозі забезпечити гідне життя пенсіонерам.

Список літератури:

1. Бахмач А. Розвиток системи недержавного пенсійного забезпечення в Україні / А. Бахмач // Вісник Пенсійного фонду України. – 2008. – № 3. – С. 12-13.
2. Сальникова Т. Недержавна пенсія: головне – надійність / Т. Сальникова // Вісник Пенсійного фонду України. – 2008. – № 6. – С. 20-21.
3. Білоусов В. Огляд зарубіжного досвіду в сфері реформування системи пенсійного забезпечення. Перспективи для України // Україна: аспекти праці. – 2004. – № 3. – С. 39–45.
4. Папів М. Міжнародний досвід реформування пенсійного забезпечення / М. Папів // Україна: аспекти праці. – 2004. – №1. – С. 3–11.
5. Програма економічних реформ на 2010-2014 роки „Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава” [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : http://www.president.gov.ua/docs/Programa_reform_FINAL_1.pdf
6. Якимів А. І. Формування і розвиток системи пенсійного забезпечення в Україні /А. І. Якимів. – Л. : Афіша, 2003. – С. 105.

АНАЛІЗ ФІНАНСОВО СТАНУ ТРАНСПОРТНОГО ПІДПРИЄМСТВА

¹Новакова К.О.

Актуальність проведення аналізу фінансово-майнового стану ПАТ «Автобусний парк» 13257 полягає у тому, що у зв'язку з підвищенням тарифів на пасажирські перевезення виникає питання доцільності даних змін.

Метою статті є визначення фінансово-майнового стану ПАТ «Автобусний парк» 13257 на основі інтегрального показника оцінки фінансового стану.

Відкрите акціонерне товариство «Автобусний парк» 13257 засновано відповідно до рішення регіонального відділення Фонду державного майна України по Кіровоградській області від 17.07.1997 р. № 1132 шляхом перетворення державного підприємства Кіровоградського автотранспортного підприємства 13257 Кіровоградського ТВО автотранспорту. 08.04.2011 р. прийнято рішення загальними зборами акціонерів про перейменування товариства на Публічне акціонерне товариство «Автобусний парк» 13257 в зв'язку з введенням в дію Закону України «Про акціонерні товариства».

Основним видом діяльності є надання послуг пасажирського транспорту міського та приміського сполучення. Рівень впровадження нових технологій, нових видів послуг незначний, бо потребує значних капіталовкладень, конкуренція в галузі висока.

Всі розрахунки проведені на базі річної фінансової звітності ПАТ «Автобусний парк» 13257 [1]. Для інтегральної оцінки фінансового стану підприємства використовуємо методику [2]. Використовуємо інтегральний показник для виду діяльності - транспорт та зв'язок:

$$Z=0,07 \cdot K_2 + 1,27 \cdot K_3 + 0,32 \cdot K_6 + 1,98 \cdot K_8 + 0,04 \cdot K_9 + 0,04 \cdot K_{10} - 0,15 \quad (1)$$

де K_2 – проміжний коефіцієнт покриття розраховується як відношення монетарних оборотних активів (чиста реалізаційна вартість дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги, векселі одержані, грошові кошти та їх еквіваленти) до поточних зобов'язань;

K_3 – коефіцієнт фінансової незалежності розраховується як відношення власного капіталу до валюти балансу;

K_6 – коефіцієнт рентабельності продажу за фінансовими результатами від операційної діяльності розраховується як відношення показника ЕВІТ (результати операційної діяльності до сплати відсотків за користування позиками та податків) до чистої виручки від реалізації продукції;

K_8 – коефіцієнт рентабельності активів за чистим прибутком розраховується як відношення суми чистого прибутку до валюти балансу (середньорічної);

K_9 – коефіцієнт оборотності оборотних активів розраховується як відношення чистої виручки від реалізації продукції до середньорічної вартості оборотних активів;

K_{10} – коефіцієнт оборотності позичкового капіталу за фінансовими результатами від звичайної діяльності розраховується як відношення фінансових результатів від звичайної діяльності до оподаткування, фінансових витрат та нарахування амортизації (ЕВІТДА) до позичкового капіталу.

Підставляючи данні нашого підприємства отримуємо значення показника:

¹ студ., Кіровоградський національний технічний університет

Науковий керівник: Мельник Т.А., канд. екон. наук, доц., Кіровоградський національний технічний університет

$$Z=0,07 \cdot 0,156 + 1,27 \cdot (-2,435) + 0,32 \cdot (-0,072) + 1,98 \cdot (-0,107) + 0,04 \cdot 2,387 + 0,04 \cdot (-0,069) - 0,15 = (-3,373)$$

Так як значення показника $Z \geq (-2,68)$, а це означає, що підприємство ПАТ «Автобусний парк» 13257 відноситься до класу 5, відповідно методиці це високий рівень неплатежів та дефолт [2].

Таким чином можна зробити висновок, що підприємство неплатоспроможне та потребує негайного вирішення проблем.

Список літератури:

1. Річна фінансова звітність емітента ПАТ «Автобусний парк» 13257 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://smida.gov.ua/db/emitent/year/xml/showform/54493/165/temp>
2. Про затвердження Порядку проведення оцінки фінансового стану бенефіціара та визначення виду забезпечення для обслуговування та погашення позики, наданої за рахунок коштів міжнародних фінансових організацій [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0315-03>

ПРОБЛЕМИ СТРАХОВОГО ШАХРАЙСТВА

¹Новосьолов Є.І.

В Україні страхове шахрайство набуло значного поширення, що не дає змоги страховому ринку ефективно функціонувати та розвиватися.

Страхове шахрайство є актуальною проблемою, ряд вчених, таких як Л. В. Андрущенко [1] О. О. Жабинець [2], В. Л. Пластун [3] Л. В. Шірінян [4] займалися дослідженнями у цій сфері.

Метою статті є розкриття змісту страхового шахрайства, зарубіжного досвіду боротьби із шахрайством у сфері страхування.

До недавнього часу в Україні страхове шахрайство не вважалося серйозною проблемою страхового ринку, що було викликано: відсутністю статистичних даних по збитках внаслідок шахрайства; нестачею інформації про ризик шахрайства, з яким зустрічаються страховики; нестачею обміну інформацією про шахрайство між учасниками страхування; географічною віддаленістю страхових компаній на ринку; відсутністю фахівців із шахрайства; нестачею прикладів досвіду боротьби із шахрайством [1].

Страхове шахрайство - це протиправна поведінка суб'єктів договору страхування, спрямована на отримання страховальником (агентом, потерпілою особою) страхового відшкодування шляхом обману; зловживання довірою; внесення меншою ніж необхідно при нормальному аналізі ризику страхової інформації, а також приховування важливої інформації при укладанні або в період дії договору страхування; укладання договору після настання страхової події, в результаті чого суб'єкти договору страхування отримують можливість незаконно

отримувати страхове відшкодування на свою користь; намагання страховика обманним шляхом не виплачувати страхове відшкодування [1].

Страхове шахрайство – це проблема не лише страхового ринку України. У Німеччині щорік реєструється від 9 до 11,5 тисяч випадків страхового шахрайства, на які доводиться близько 7-9% всіх страхових виплат. В результаті страховики щороку втрачають від 3,5 до 5 млрд. євро. Ринок страхування в Канаді щорік втрачає близько 1.8 млрд. доларів США.

За кордоном існують дві основні моделі: Перша модель характерна для США і Канади, де шахрайство переважає в медичному і особистому страхуванні. Друга модель спостерігається в Європі, тут протиправні дії частіше здійснюються в майновому страхуванні, у тому числі і в автострахуванні.

В більшості держав (Швеції, Австрії, Німеччини, Польщі) страхове шахрайство включене в кримінальне законодавство як самостійний злочин.

Міжнародний досвід боротьби із злочинністю у сфері страхування свідчить про те, що вона ведеться як окремими страховими компаніями, так і об'єднаннями страховиків, а також держструктурами. Основними елементами системи колективної безпеки, що складається, в міжнародній практиці є: об'єднання зусиль всіх страхових компаній в боротьбі з шахрайством; захист корпоративних капіталів; дослідження засобів для створення коаліції і центрального банку даних; створення ефекту "вагону" (всі слідує виробленим і прийнятим нормам поведінки) [3]. Для прозорості українського страхового ринку необхідно проводити перевірку потенційно небезпечних страховиків за системою відповідних показників.

Таким чином, одними з головних чинників існування страхового шахрайства в Україні є відсутність ефективної боротьби з наслідками шахрайських дій і не використання зарубіжного досвіду.

Список літератури:

1. Андрущенко Л. В. Страхове шахрайство при здійсненні експортно-імпорتنних операцій / Л. В. Андрущенко // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). – 2007. – №16. – С. 251–257.
2. Жабинець О. О. Боротьба з шахрайством у страховій діяльності: стан, досвід, перспективи / О.О. Жабинець // Інтеграція країн з перехідною економікою у світовий економічний простір: стан і перспективи: Матеріали міжнародної наукової студентсько-аспірантської конференції. – Львів, 2005. – С. 112-113.
3. Пластун В. Л. Проблеми страхового шахрайства та практика його уникнення / В. Л. Пластун // Економіка: проблеми теорії та практики: Збірник наукових праць. Випуск 254 : В 6 т. – Т. II. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2009. – С. 477-488.
4. Шірінян Л.В. Страхове шахрайство – економіко-правові аспекти, індикатори і шляхи боротьби [Електронний ресурс] Режим доступу до статті <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/165811/1/15.pdf>

¹ студ., Кіровоградський національний технічний університет

Науковий керівник: Мельник Т.А., канд. екон. наук, доц., Кіровоградський національний технічний університет

ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ КІРОВОГРАДСЬКОЇ ОБЛАСТІ

¹Ботоп-колен Таліта-Віктур, ²Петренко Л.М.

Розвиток інвестиційної діяльності є основною умовою стабільного функціонування та розвитку економіки області. Інвестиційна привабливість області проявляється в можливості залучити інвестиційні ресурси в економіку області. Інвестиційна привабливість області розкриває інвестиційні перспективи та дає конкретні рекомендації щодо можливостей, використання потенціалу області.

Кіровоградщина - це пріоритетний регіон для залучення інвестицій, так як має вдале географічне положення, могутню багатогалузеву промисловість, розгалужена транспортна система всі ці фактори обумовлюють її стратегічне значення для розвитку економіки області та України в цілому. Економіка області має виражений аграрно-індустріальний характер.

Особливістю розвитку ситуації в інвестиційній сфері Кіровоградської області за 2010-2014 рр. є те, що більша частина інвестиційних вкладень в економіку області фінансувалась з власних коштів підприємств та організацій Структура інвестицій в основний капітал за галузями економіки має наступні особливості. В 2010-2014 рр. від 60 до 75% всіх інвестицій припадали на галузі, які виробляють продукцію, в основному промислову (добувна та переробна промисловість) та сільське господарство, з 2012 р. почали інвестувати в будівництво. Отже спостерігається диспропорція в попиту та пропозиції інвестиційних ресурсів між галузями промисловості, сільського господарства, будівництва та іншими галузями економіки

Варто зазначити, що низька активність інвесторів, а особливо іноземних інвесторів, щодо вкладення капіталу в Кіровоградську область зумовлено нестабільною політично-економічною ситуацією в країні та негативним іміджем України та світовому інвестиційному ринку, на який впливає ряд причин, а саме:

- недосконала законодавча база в сфері інвестиційної діяльності;
- нестабільна політично-економічна ситуація;
- відсутність системи інвестиційного страхування;
- підвищений рівень інфляції;
- нестабільність валютного курсу;
- низький рівень ділової та професійної кваліфікації підприємців.

Передумови для підвищення рівня інвестиційної привабливості області:

- вдале географічне розташування - в центрі України, на перетині всіх шляхів;
- розвиток залізничного сполучення за ключовими напрямками: північним (Київ), південним (Одеса), східним (промислові центри Східної України) та західним (Західна Україна, Молдова, Румунія).
- наявність сировинної бази для створення спільних підприємств у сфері харчової промисловості та машинобудуванні;
- наявність великої площі земель сільськогосподарського призначення;
- необхідність відновлення підприємств буровугільного комплексу, щоб налагодити видобуток та переробку бурого вугілля із залученням іноземних

¹ студ., Кіровоградський національний технічний університет

² асистент, Кіровоградський національний технічний університет

інвесторів, для підвищення ефективності комплексного використання мінерально-сировинної бази.

Отже, варто зазначити, що Кіровоградська область є досить перспективною для залучення інвестицій, хоча є багато факторів які негативно впливають на її інвестиційну привабливість.

Список літератури:

1. Офіційні матеріали сайту головного управління статистики в Кіровоградській області [Електронний ресурс].- Режим доступу : http://www.kr.ukrstat.gov.ua/stat_inf.htm
2. Рейтинг інвестиційної привабливості регіонів 2014 [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.csi.org.ua/www/wp-content/uploads/./zvitproinvestpryvat.pdf
3. Інвестиційний паспорт Кіровоградської області [Електронний ресурс] – Режим доступу <http://www.investkr.gov.ua/pdf/investment%20passport.pdf>

ДЖЕРЕЛА ТА ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ

¹Подгорна Т.В.

Фінансові ресурси підприємства забезпечують безперервність процесу виробництва та реалізації продукції. Розвиток підприємництва неможливий без надходження фінансових ресурсів, які формуються з різних джерел. При цьому важливе значення має оптимальне визначення їхньої структури, що сприяє мінімізації залучення додаткових фінансових ресурсів за рахунок кредитів. Фінансові ресурси за умов реформування економіки України – важливий вид ресурсів підприємства, що трансформуються в будь-який інший вид ресурсів.

Для забезпечення економічного зростання підприємство повинно виважено управляти фінансовими ресурсами, зокрема, ефективно їх формувати та використовувати. За сучасних умов значно підвищуються вимоги до ефективного управління фінансовими ресурсами.

Найважливішими є чотири ознаки класифікації фінансових ресурсів:

- 1) за напрямками надходження;
- 2) за правом власності;
- 3) за строками використання;
- 4) за джерелами формування.

Основними джерелами формування власних фінансових ресурсів є амортизаційні відрахування і прибуток від основної операційної діяльності.

Важливим чинником, що впливає на формування фінансових ресурсів є дебіторська заборгованість на підприємстві.

Аналізуючи структуру дебіторської заборгованості на підприємствах, зауважимо, що найбільшу питому вагу становить дебіторська заборгованість за товари, неоплачені в строк. Зростання простроченої дебіторської заборгованості

¹ студ., Кіровоградський національний технічний університет

Науковий керівник: Пальчевич Г.Т., канд. екон. наук, проф., Кіровоградський національний технічний університет

обумовлено відсутністю чіткого контролю за її станом, неплатоспроможністю окремих покупців, нестабільністю системи безготівкових розрахунків з покупцями, необґрунтованим наданням пільгових умов оплати відвантаженої продукції постійним комерційним партнерам (перш за все відстрочення оплати рахунків).

З метою зменшення дебіторської заборгованості можна запропонувати: скорочення терміну імобілізації фінансових ресурсів у сферу обігу через застосування знижки до вартості відвантаженої продукції за дострокову сплату покупцями дебіторської заборгованості; впровадження попередньої оплати розрахункових документів.

Аналіз формування прибутку суб'єктів господарювання свідчить головними факторами, які негативно впливають на розмір прибутку, є: зростання собівартості реалізованої продукції; збільшення випуску низькорентабельної продукції; зниження відпускних цін на готову продукцію у зв'язку з її неконкурентоспроможністю; зміна асортименту продукції.

Для покращення власних фінансових ресурсів підприємства можна запропонувати: зменшити витрати на виробництво продукції шляхом застосування прогресивних технологій; економії матеріальних витрат; підвищення якості продукції; запровадження системи реалізації продукції на виставках-продажах промислових товарів; організації торгівлі своєю продукцією самими підприємствами через фірмові магазини, що значно скорочує витрати на збут; надання гарантій на реалізовану продукцію; придбання якісної сировини; щонайефективнішого маркетингу. Удосконалити процес формування прибутку суб'єктів господарювання можна за рахунок істотного скорочення різного роду витрат (адміністративних, невиробничого характеру, витрат на збут готової продукції), відмови від резервування коштів на покриття витрат майбутніх періодів; впровадження єдиного методу визначення реалізації продукції.

Список літератури:

1. Слав'юк Р. Фінанси підприємств : Навчальний посібник / Ростислав Слав'юк.; М-во освіти і науки України. -3-є вид., переробл. і доп. -К.: Центр навчальної літератури, 2004. -459 с.
2. Фінансова діяльність підприємств : Навчальний посібник/ В. І. Аранчій, В. Д. Чумак, О. Ю. Смолянська, Л. В. Черненко; М-во освіти і науки України. -Київ: ВД "Професіонал", 2004. -238 с.
3. Марченко А.А. Аналіз джерел формування фінансових ресурсів // Фінанси України. – 2002. - №9. - с.102-108. – 0,4д.а.
4. Марченко А.А. Удосконалення використання залучених фінансових ресурсів // Ринок цінних паперів України. – 2002. - №7-8. - с.35-40. – 0,4д.а.
5. Гриньова, Валентина Миколаївна Фінанси підприємств : Навчальний посібник / Валентина Гриньова, Віра Коюда.; М-во освіти і науки України, ХДЕУ. -Харків: ВД "ІНЖЕК", 2004. -431 с.

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ СТРАХОВОГО ШАХРАЙСТВА В УКРАЇНІ

¹Покотило В.С.

Стабільність страхового ринку неможлива без наявності високо рівня довіри між усіма суб'єктами страхування. Негативним явищем, що підриває довіру, є страхове шахрайство. Шахрайство трапляється як з боку страховика, так і з боку страхувальника.

Страхове шахрайство є актуальною і важливою темою, проте на неї спрямовано досить мало досліджень вітчизняних вчених. Проте ряд вчених, таких як Л. В. Андрущенко [1] О. О. Жабинець [2], В. Л. Пластун [3], займалися дослідженнями у цій сфері.

Метою статті є розкриття сучасних тенденцій шахрайства у страхуванні та поширення його в Україні.

У багатьох страхових компаніях України на 100% суми страхових платежів припадає трохи більше 20 % страхових виплат (в Європі це 70%). Така рентабельність була б неможлива, якби вітчизняні страховики не ухилялися від виплат своїм клієнтам. Відсоток громадян, які страхують своє життя або майно, в Україні на порядок нижче, ніж в Європі. І виною тому не тільки низький рівень доходів, але і недовіра до страховиків. Формально страхування КАСКО (куди входить страхування від викрадення, аварії, стихійного лиха) є добровільним, тому, на відміну від ОСЦПВ, розвивалося повільно. Перелом стався після того, як почався бум авто-кредитування. Видаючи кредит на покупку машини, банк потребує певних гарантій його своєчасного повернення. Тому страхування КАСКО є обов'язковою умовою отримання кредиту у всіх банках. Найчастіше клієнт дуже поспішає, отримуючи кредит, або неуважний. Саме цим страховики користуються. Приміром, якщо в договорі написано про угон, то у випадку розбійного нападу або крадіжки автомобіля, грошей від страхової компанії отримати не вдасться. Адже страховий випадок не настає, так як за Кримінальним кодексом розбійний напад, крадіжка і викрадення - зовсім різні діяння. У такому випадку потрібно вимагати заміни формулювання «угон» на «будь-яке протизаконне заволодіння третіми особами».

Ще один спосіб обману пов'язаний з місцем стоянки авто. Невизнання страхового випадку може бути мотивовано тим, що машина в момент крадіжки або викрадення була «в неналежному місці». Найчастіше для отримання страхового відшкодування виставляється умова зберігання авто в нічний час (зазвичай з 00.00 до 7.00) на стоянці з охороною. Якщо викрали машину, що стояла біля будинку, а в договорі є зобов'язання тримати машину на стоянці, то виплат не буде.

Нерідко відмова у виплаті мотивується тим, що страхувальник не надав докази відсутності у нього або особи, що керувала машиною під час дорожньо-транспортної пригоди, стану алкогольного чи наркотичного сп'яніння. І хоча в матеріалах ДАІ буде зазначено, що водій застрахованого авто ознак сп'яніння не мав, страховик буде посилатися на пункт договору, який свідчить, що «відсутність стану алкогольного сп'яніння повинно підтверджуватися медичним висновком», відомо, що інспектори ДАІ не можуть видавати таких медичних висновків.

Страхове шахрайство – це проблема не лише страхового ринку України. З точки зору законодавчого регулювання страхове шахрайство кваліфікується

¹ студ., Кіровоградський національний технічний університет

Науковий керівник: Мельник Т.А., канд. екон. наук, доц., Кіровоградський національний технічний університет

звичайними нормами кримінального права, що передбачають відповідальність за шахрайство в цілому. Протидія шахрайству є запорукою успішного розвитку страхового ринку.

Список літератури:

1. Андрущенко Л. В. Страхове шахрайство при здійсненні експортно-імпорتنих операцій / Л. В. Андрущенко // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). – 2007. – №16. – С. 251–257.
2. Жабинець О. О. Боротьба з шахрайством у страховій діяльності: стан, досвід, перспективи / О.О. Жабинець // Інтеграція країн з перехідною економікою у світовий економічний простір: стан і перспективи: Матеріали міжнародної наукової студентсько-аспірантської конференції. – Львів, 2005. – С. 112-113.
3. Пластун В. Л. Проблеми страхового шахрайства та практика його уникнення / В. Л. Пластун // Економіка: проблеми теорії та практики: Збірник наукових праць. Випуск 254: В 6 т. – Т. II. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2009. – С. 477-488.

ПОДАТКОВИЙ АУДИТ ЯК ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

¹Посипайко Л.Ю.

Система оподаткування в Україні істотно впливає на формування дохідної частини бюджетів всіх рівнів. Жоден з податків, що стягуються в Україні, не викликає стільки дискусій, як податок на додану вартість. Важливість здійснення аудиту податку на додану вартість полягає в необхідності отримання інформації про достовірність та відповідність нарахування і сплати податку на додану вартість до бюджету, а також правильність відображення сум податку на додану вартість в фінансовій та податковій звітності. Також контролюючі органи приділяють цьому податку велике значення, оскільки встановлені фінансові санкції за неправильне нарахування до бюджету, можуть призвести до складної фінансової ситуації безпосередньо для підприємств. Усе це визначає актуальність теми дослідження в умовах розвитку ефективної системи оподаткування та стабілізації фінансової політики підприємств.

Оскільки незалежний аудит оподаткування спрямований передусім на удосконалення і точність податкових розрахунків клієнта, то головні його функції такі: недопущення зловживань і шахрайства у податковій сфері; виявлення і виправлення помилок у податкових розрахунках; розроблення рекомендацій підприємству-клієнту щодо податкового планування і податкової політики, оптимізація оподаткування; сприяння зростанню ступеня довіри користувачів інформації до перевіреної податкової звітності [3, с. 191].

Загальні цілі аудитора під час проведення аудиту такі:

– отримати достатню впевненість у тому, що фінансова звітність у цілому не містить суттєвого викривлення внаслідок шахрайства чи помилки, надаючи в такий

спосіб аудитору можливість висловити думку, чи складена фінансова звітність у всіх суттєвих аспектах відповідно до застосованої концептуальної основи фінансової звітності;

– надати звіт про фінансову звітність і повідомити інформацію, як цього вимагають Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг, відповідно до результатів, отриманих аудитором [2].

Метою аудиту податку на додану вартість є висловлення незалежної думки експерта - аудитора про повноту його нарахування та своєчасність сплати, достовірність, законність, правильність, точність ведення податкового обліку та складання податкової звітності, а також розроблення пропозицій щодо оптимізації податкового обліку та ефективного податкового планування на підприємстві.

Можна виокремити такі умови, які збільшують ризик викривлення інформації:

1. Цілісність або компетентність управлінського персоналу: довготривале недоукомплектування працівниками облікового відділу; непослідовність в усуненні слабких сторін внутрішнього контролю; часта зміна кадрів у юридичному або відділі внутрішнього аудиту; наявність тиску на обліковий персонал з метою складання фінансової звітності в короткі строки.

2. Незвичайні впливи щодо підприємства: криза галузі, в якій працює підприємство, спричиняє виникнення ймовірності банкрутства; підприємство може фінансово залежати від одного замовника або певної категорії замовників.

Звісно, має місце думка про те, що при здійсненні податкового аудиту виникають ризики існування корупційних дій аудитора, які можуть призводити до того, що аудитор надасть аудиторський висновок, який не відповідає дійсності. З метою уникнення таких протиправних дій слід визначити та закріпити на законодавчому рівні запобіжні заходи та вимоги, серед яких: встановлення чітких критеріїв для акредитації суб'єктів аудиторської діяльності; урегулювання термінів, на які між клієнтом та аудитором укладатиметься договір про проведення аудиту або надання аудиторських послуг; визначення процедур щодо встановлення ступеня відповідальності та застосування заходів впливу стосовно податкових аудиторів за порушення законодавства; надання певного рівня доступу до інформаційних ресурсів Державної фіскальної служби на період проведення перевірок для встановлення та відпрацювання податкових ризиків і ризикових операцій тощо.

Аналіз аудиторської практики показує, що до найбільш поширених помилок у розрахунках з бюджетом з ПДВ можна віднести наступні: оформлення податкових накладних з порушенням вимог щодо порядку їх заповнення, що призводить до їх невизнання контролюючими органами; включення до податкового кредиту сум, не підтверджених податковими накладними, що тягне за собою зменшення за ними величини податкового кредиту з ПДВ; декількаразове включення до складу податкового кредиту сум ПДВ за одними й тими самими податковими накладними. Це завищує величину податкового кредиту у відповідному звітному періоді та призводить до виникнення недоплати з податку на додану вартість; неухвалене відношення бухгалтерів до розподілу сплачених сум ПДВ у разі здійснення оподатковуваних і неоподатковуваних ПДВ операцій; включення до складу податкового кредиту сум ПДВ, сплачених до реєстрації підприємства платником податку, що призводить до викривлення інформації про стан розрахунків з бюджетом з податку на додану вартість; невнесення даних в Реєстри виданих та отриманих податкових накладних Розрахунків коригування кількісних та вартісних показників. Це призводить до викривлення даних реєстрів аналітичного обліку та звітності; невикористання субрахунків 643 «Податкові зобов'язання», 644

¹ студ., Кіровоградський національний технічний університет

Науковий керівник: Шалімова Н.С., д-р екон. наук, проф., Кіровоградський національний технічний університет

«Податковий кредит», що ускладнює визначення сум податкового зобов'язання та податкового кредиту з ПДВ; застосування нетипової кореспонденції рахунків з обліку податку на додану вартість, що тягне за собою порушення методології обліку та перекручення інформації у звітності [1, с. 11].

Отже, реформування податкової системи України, нові аспекти податкових розрахунків та платежів і відображення їх в обліку та звітності (фінансовій і податковій) зумовлюють необхідність у проведенні якісного аудиту, зокрема аудиту оподаткування підприємств, який має певні особливості завдань, функцій, методики та організації порівняно із традиційним аудитом фінансової звітності зважаючи на його роль у контексті загальної системи податкового контролю та податкового адміністрування, значення для клієнтів. Аудиторська перевірка розрахунків за податком на додану вартість переходить на якісно новий рівень, оскільки сучасні аудиторські перевірки податкової звітності платників податків спрямовані на зменшення ризиків платників податків.

Список літератури:

1. Матеріали круглого столу «Контроль планування та адміністрування податкових надходжень до бюджетів різних рівнів в умовах податкового кодексу України» 23 листопада 2011 року. Кіровоград: СНТ КНТУ, 2011. – 76 с.
2. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг, частина 1, видання 2013 року [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.apu.com.ua/files/temp/Audit_2013_1.pdf.
3. Петрик О. А. Сутність аудиту оподаткування підприємств згідно з нормами Податкового кодексу України та порядок його організації // Електронний науковий архів Науково-технічної бібліотеки Національного університету «Львівська політехніка». – К., 2012. – С.190–197.

ЗАПРОВАДЖЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ ФІЗИЧНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ

¹Риндіна Д.С.

Визначення ситуації, яка склалася на ринку споживчого кредитування у зарубіжних державах, розпочинається з огляду видів та умов кредитування населення. Вирішальну роль у цьому питанні відіграє ціна кредиту. Якщо взяти, наприклад, кредит на купівлю автомобіля у Великобританії, то ціна його на 2013-2014 рр. становить 2-3 % на рік, тоді як у Росії – до 35-50 % річних [4].

Серед кредитних послуг, окрім іпотеки, авто кредитування, які надаються банками за кордоном, є позика на освіту. Якщо розглядати даний вид кредитування в Україні, то це є дещо проблематично, адже спеціального кредиту на навчання в нашій країні не має. Необхідну суму на навчання можна отримати оформивши звичайний грошовий кредит.

В закордонній практиці є кредити з індивідуальними умовами – це відносно нові кредити, які надаються в основному фізичним особам для придбання великих товарів. До них відносяться купівля яхти, реконструкція будинку, будівництво басейну, тенісного корту.

Дослідження європейського досвіду здійснення банківських операцій щодо надання споживчих кредитів дає змогу узагальнити та забезпечити його використання банками України.

На сьогоднішній день існує досить широкий спектр банківських продуктів з кредитування населення, як на світовому ринку так і на ринку України. Та все ж за кордоном обсяг кредитних операцій по кредитуванню населення складає одну третину від загального обсягу наданих кредитів, в Україні цей показник значно нижчий.

У країнах Євросоюзу та США спостерігається досить розвинене кредитування населення на купівлю житла, терміни кредитування є достатньо тривалими, є можливість отримати пільгові кредити для сімей з обмеженими доходами, широкий вибір споживчого кредитування на особисті потреби, є можливість отримати кредит, що спеціально призначається для здобуття освіти.

Усе це свідчить про розвиток банківської системи і кредитних взаємовідносин населення та іноземних банків.

Звичайно, жодна країна не має досконалої банківської системи і сто відсоткової довіри населення до банків. Але багатолітній зарубіжний досвід, щодо кредитування фізичних осіб повинен бути джерелом черпання корисної інформації та ідей для поліпшення банківської системи в Україні.

Тож, перш за все потрібно розширити види кредитів, що надаються фізичним особам ґрунтуючись саме на досвіді інших країн. Виявити, які банківські продукти користуються найбільшим попитом у нашій країні. Розробити доступні та прозорі умови, які будуть вигідними для обох сторін.

Наприклад, запровадити такий вид кредиту, як кредит на освіту. Він є дуже популярним в США та країнах Європи. Також в Білорусі практикують такий вид кредитування.

В Україні, на жаль, не має спеціального кредиту на освіту. Що, на мою думку, є помилкою. Адже освіта була і буде одним із найважливіших етапів в житті кожної людини. А оскільки ціни з року в рік тільки зростають, здобути вищу освіту стає складніше. Тому такий вид кредиту з доступними умовами буде користуватися попитом та приносити дохід банкам.

Список літератури:

1. Кириченко О. А. Банківське кредитування споживчого ринку: проблеми розвитку / О.А. Кириченко, Л. В. Патерікіна // Актуальні проблеми економіки. – 2013. – 7(85). – 182-199 с.
2. Ревуцька Н.В. Кредитування населення: зарубіжний досвід і перспективи розвитку в Україні // Цінні папери України. - 2012. - №2. – 22-23с.
3. Consumer Affairs: European Parliament to vote on Consumer Credit Directive (Wednesday 16th January 2013). [Electronic resource]. – Mode of access <http://www.europa.eu>
4. Офіційний сайт «Деньги». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.dengi.ua/clauses/38306_Kak_vzyat_kredit_na_uchebu.html

¹ студ., Кіровоградський національний технічний університет

Науковий керівник: Котенко Т.М., канд. екон. наук, доц., Кіровоградський національний технічний університет

УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМИ РИЗИКАМИ БАНКУ

¹Сапсай В.О.

Проблема сутності кредитного ризику та управління ним сьогодні стає дуже актуальною для кредиторів різних рівнів, а особливо для фінансових установ. Під час визначення умов кредитного договору, і далі безпосередньо впродовж терміну його дії постає питання про вибір методів зниження ризиків, в тому числі кредитного. Ефективне управління рівнем ризику повинно включати ряд етапів, починаючи з виявлення факторів і закінчуючи постійним моніторингом ризику.

Метою даної статті є аналіз ситуації з кредитування реального сектору економіки.

Кредитні операції є основним джерелом доходів для вітчизняних банків. Їх висока дохідність супроводжується підвищеним ризиком, тому вони залишаються найбільшризиковою складовою банківського бізнесу.

Аналізуючи нормативні документи, можна виділити два трактування терміна «кредитний ризик». У Положенні Національного банку України «Про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями» кредитний ризик трактується як «ризикневиконання боржником зобов'язань за кредитними операціями банку, тобто ризик того, що виконання боржником зобов'язання проводитиметься з перевищенням строків, передбачених умовами договору, або в обсягах, менших, ніж передбачено договором, або взагалі не проводитиметься [1].

Ширше визначення кредитних ризиків наведено у методичних вказівках Національного банку України з інспектування банків «Системамакількісної оцінки ризиків»: кредитний ризик – це «наявний або потенційний ризик для надходжень капіталу, який виникає через неспроможність сторони, що взяла на себе зобов'язання, виконати умови»[2].

Тяжкі наслідки світової фінансово-економічної кризи 2008-2010 рр. виявили значні помилки менеджменту банків у рамках сформованої ними кредитної та резервної політики. Ситуація, яка склалась на сьогодні є ще більш складною. Політика рефінансування банків з боку Національного банку України у 2014-2015 рр. не покриває дефіцит ліквідності банківської системи і, фактично, зупиняє кредитування реального сектору економіки. Практичні аспекти діяльності українських банків, особливо у докризовому періоді, демонструють недостатню занепокоєність управлінського складу вітчизняних комерційних фінансово-кредитних установ до можливості масового неповернення наданих кредитів, і, як наслідок, нарощування обсягів кредитної заборгованості в кредитному портфелі банків. Сьогоднішня ситуація в країні зумовлює найбільшу загрозу виникнення проблеми масового неповернення кредитів, нестабільного курсу гривні, внаслідок чого населення починає у надвеликих обсягах переводити свої заощадження в іноземну валюту, що також сприяє посиленню кризових явищ в економіці [3].

Отже, банки змушені постійно вдосконалювати стратегію і тактику своєї кредитної діяльності. Життя і далі буде готувати їм неприємні сюрпризи – з макроекономікою нічого не поробиш. Але правильно обрана концепція управління кредитним ризиком дозволить банку вижити й розвиватись в обраному напрямку.

¹ студ., Кіровоградський національний технічний університет

Науковий керівник: Наспайко Д.С., канд. екон. наук, доц., Кіровоградський національний технічний університет

Список літератури:

1. Постанова Правління Національного банку України від 15.03.2004р. № 104 "Про затвердження методичних вказівок з інспектування банків "Система оцінки ризиків". - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0104500-04>.
2. Постанова Правління Національного банку України від 25.01.2012р. № 23 "Про затвердження Положення про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями", зареєстрована в Міністерстві юстиції України 15.02.2012р. № 231/20544. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0231-12>.
3. Штефан Л. Б. Проблеми управління кредитним ризиком в комерційних банках України // Ефективна економіка. – 2015. - №3. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3904>.

СУДОВА ТА ДОСУДОВА САНАЦІЯ ПІДПРИЄМСТВ

¹Сергеева В.В., ²Москаленко В.М.

Законодавство про неплатоспроможність передбачає можливість проведення досудової санації та санації, що здійснюються під час провадження у справі про банкрутство.

Відповідно до статті 1 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або оголошення його банкрутом» досудова санація - це система заходів щодо відновлення платоспроможності боржника, які може здійснювати власник майна (орган, уповноважений управляти майном) боржника, інвестор, з метою запобігання банкрутства боржника шляхом реорганізаційних, організаційно-господарських, управлінських, інвестиційних, технічних, фінансово-економічних, правових заходів, відповідно до законодавства, до початку порушення провадження у справі про банкрутство [1, с. 4].

Тоді як санація, що здійснюється під час провадження у справі про банкрутство, є системою заходів, направлених на запобігання визнання боржника банкрутом та його ліквідації. Вони спрямовані на оздоровлення фінансово-господарського становища боржника, а також на задоволення в повному обсязі або частково вимог кредиторів шляхом кредитування, реструктуризації підприємства, його боргів і капіталу чи зміну організаційно-правової та виробничої структури боржника.

Діючи в судовому режимі, метою санації є запобігання визнання боржника банкрутом і його ліквідації, а також проведення оздоровлення фінансово-господарського становища боржника з одночасним повним або частковим задоволенням вимог кредиторів. Тому заходи при судовій санації визначені детально, але особливої судової регламентації судових санаційних процедур закон не передбачає, лише в загальних рисах окреслює поле для правових дій осіб, які зацікавлені в фінансовому оздоровленні підприємства.

¹ студ., Кіровоградський національний технічний університет

² асистент, Кіровоградський національний технічний університет

Враховуючи подібність визначень в законодавчих актах досудової санації та санації, що здійснюється в судовому порядку, можна визначити їх основні відмінності в наступному: період проведення санації: до чи після судового провадження у справі про банкрутство; цілі проведення: в цілях досудової фінансової санації та в судових умовах її застосування; ефективність застосування заходів санації: в судовому чи в досудовому періодах.

З визначення досудової санації випливає, що її метою є застосування системи заходів щодо відновлення платоспроможності боржника і запобігання його банкрутства зацікавленими особами в результатах діяльності боржника. Заходи, що мають право розробляти зацікавлені особи, не деталізовані, але загальний поділ їх на організаційно-господарські, управлінські, інвестиційні, технічні, фінансово-економічні та правові вказує на їхню спрямованість і окреслює те коло дій, які в межах чинного законодавства дозволяють відновити платоспроможність боржника.

Застосування фінансової санації в процесі провадження справи про банкрутство має свої особливості. Так, головне завдання провадження справи про банкрутство полягає в якомога повнішому задоволенні вимог кредиторів, що можна досягти шляхом реалізації майна боржника та розподілу отриманих в результаті цього коштів між кредиторами у процесі застосування ліквідаційної процедури, реалізації плану санації боржника у вигляді проведення фінансової санації чи санації, що передбачає реорганізацію, укладення мирової угоди, що представляє собою процедуру досягнення домовленості між боржником та кредиторами щодо пролонгації строків сплати заборгованості кредиторам або зменшення суми боргів.

Рішення про проведення санації боржника в процесі провадження справи про банкрутство ухвалюється у таких випадках:

1. Коли підприємство стало фінансово неспроможним чи існує реальна загроза цього, і боржник з власної ініціативи звернувся до господарського суду із заявою про порушення справи про своє банкрутство. Разом із заявою представник підприємства-боржника може подати і розроблений план санації. Рішення про проведення санації буде прийняте у разі визнання підприємства санаційно спроможним і здатним задовольнити вимоги кредиторів повною мірою.

2. Після закінчення місячного терміну з моменту опублікування в офіційному друкованому органі Верховної Ради України чи Кабінету Міністрів України оголошення про порушення справи про банкрутство даного підприємства, якщо надійшли пропозиції від фізичних чи юридичних осіб, які бажають задовольнити вимоги кредиторів до боржника чи подали акцептовані комітетом кредиторів і господарським судом пропозиції щодо санації (реорганізації) неспроможного підприємства. У разі згоди кредиторів з умовами і механізмом задоволення їхніх претензій, господарський суд приймає рішення про припинення провадження справи про банкрутство та здійснення фінансової санації юридичної особи.

3. З ініціативою банку або іншої фінансово-кредитної установи. Відповідно до Закону України «Про банки і банківську діяльність» установа банку має право застосувати комплекс заходів санації стосовно клієнта, оголошеного неплатоспроможним. Банк може передати оперативне управління цим підприємством адміністрації, яка сформована за його участю, реорганізувати боржника, змінити порядок та умови платежів, а також направити на погашення кредиторської заборгованості виторг від реалізації продукції. Однак, всі дії банківської установи повинні бути узгоджені з іншими кредиторами підприємства, не вступаючи з ними у конфлікт.

Отже, санація, що здійснюється під час провадження у справі про банкрутство, має на меті задоволення, в першу чергу, інтересів кредиторів, через

застосування реорганізаційних заходів та за рахунок грошових надходжень від фінансово-господарської діяльності боржника. Інтереси ж керівників підприємства та його власників щодо збереження та фінансового оздоровлення підприємства майже не враховуються.

Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» регламентує процедуру досудової санації у частині недопущення банкрутства боржника та вказує на такі позасудові заходи попередження [1, с.8]:

– власники підприємства, а також органи виконавчої влади та місцевого самоврядування повинні вживати своєчасних заходів для запобігання банкрутству підприємства;

– передбачається також можливість надання власниками майна чи кредиторами фінансової допомоги підприємству-боржнику на погашення зобов'язань та відновлення його платоспроможності;

– проведення досудової санації державних підприємств забезпечується коштами державних підприємств, Державного бюджету України та інших джерел фінансування.

Наведені концептуальні засади правового забезпечення фінансової санації є прогресивними, оскільки вони спрямовані, насамперед, на фінансове оздоровлення підприємства шляхом проведення досудової фінансової санації та застосування її у судовому порядку, а здійснення ліквідаційної процедури передбачається тільки у надзвичайних випадках.

Список літератури:

1. Законодавство України з питань банкрутства суб'єктів господарювання. Збірник законодавчих та нормативних актів/ Упорядник Камлик МІ. - К.: Атіка, 2013. - 352 с.
2. Управління фінансовою санацією підприємства: Навчальний посібник/ СЯ. Салига, О.І. Дацій, Н.В. Нестеренко, О.В. Серебряков. - К.: Центр навчальної літератури, 2005. - 240 с.

ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

¹Шаповал Д.М., ²Кравченко В.П.

На сучасному етапі, в умовах трансформації економіки, серед основних проблем України, що потребують вирішення, важливе місце посідає завдання формування ефективної банківської системи. На етапі переходу України до ринкової економіки проблеми банківського сектору стають особливо актуальними, адже від їх вирішення значною мірою залежить не тільки успішна діяльність підприємства чи окремої галузі, але й прискорення розвитку економіки країни в цілому.

Розвиток банківської системи нерозривно пов'язаний із зростанням потреби населення в кредитних ресурсах, які використовуються не лише на розвиток виробництва, але й в першу чергу - на задоволення поточних потреб фізичних осіб.

¹ студ., Кіровоградський національний технічний університет

² канд. екон. наук, доц., Кіровоградський національний технічний університет

На відміну від початкових етапів формування банківської системи України, останні роки для розвитку кредитних відносин були доволі несприятливими, оскільки темпи інфляції, розмір дефіциту державного бюджету виявилися значними та не прогнозованими.

Більшість вітчизняних банків, в тому числі і банки з іноземним капіталом орієнтуються на розвиток послуг для фізичних осіб. Саме обслуговування приватних клієнтів є прибутковим видом діяльності.

Одним з таких видів діяльності є кредитування. Перелік послуг, що надають банки фізичним особам у розвинених країнах – широкий і не обмежується тільки кредитами. Та для вітчизняного ринку саме кредитування є найбільш популярним.

Але чому саме цей вид банківських послуг займає значну роль в економіці країни. Кредити, що надаються фізичним особам, умовно можна поділити на три групи: іпотечні, кредити на купівлю авто, споживчі кредити. Ці кредити, при додержанні всіх умов кредитування обох сторін, в тому числі виплата кредиту позичальником у встановлені строки, прискорюють обіг капіталу, сприяють розширеному відтворенню товарів та послуг, прибутковості капіталу і підвищенню рентабельності виробництва; оновленню техніко-технологічних процесів та інноваційній модернізації виробництва. Тому кредитування фізичних осіб - важлива складова економіки і фінансового сектора України.

Якщо ж говорити про впровадження такого банківського продукту, як кредитування, то це потребує певного системного підходу. Але коли мова йде про проблеми впровадження кредитування в нашій країні, насамперед вказують на відсутність правової бази для даного банківського продукту. Це справді складна проблема. Її особливість полягає у тому, що деякі засадні моменти створення необхідного правового поля для кредитування лежать у політичній площині. Також, крім законодавчо-правових, не менш важливими є економічні чинники, які впливають на успішне запровадження і розвиток кредитування. Діючі положення нормативно-правових актів на сьогоднішній день не сприяють повномасштабному урегулюванню відносин між кредиторами та позичальниками, в першу чергу через відсутність універсального нормативно-правового акта у сфері кредитування та спеціального - у сфері кредитування фізичних осіб.

До факторів, що стримують розвиток кредитування фізичних осіб в Україні можна віднести падіння довіри до банків та зниження платоспроможного попиту з боку населення, високу відсоткову ставку за кредитами через наявність прихованих комісій, що збільшують вартість кредиту для позичальника, зростання інфляційних та девальваційних очікувань, відсутність дієвих правових механізмів захисту прав кредитора та позичальника.

В наш час, коли існує багато чинників, що суттєво впливають на банківську систему України, втриматися на плаву банкам не легко. Тому зараз важливо успішно подолати поточну економічну кризу та повернути довіру бізнесу, населення і зовнішніх інвесторів до банківської системи країни. І тільки після цього буде реальною відповідно відновити та збільшити ресурсну базу банків.

Ринок банківських послуг залишається дуже фрагментарним і з низькою капіталізацією через нестабільні умови ведення бізнесу, незахищеність права власності та низький рівень корпоративного управління. На кінець III кварталу 2014 року найбільшим десяти банкам належало 59 % активів, що є незначним показником порівняно з іншими країнами регіону, де середнє значення цього показника становить 74 %. В Україні значна фрагментація призвела до наявності ринкової ніші з 146 банків, кожен з яких має частку активів не більше ніж 1 %, які разом займають 23 % ринку. Такі банки часто залежать від кількох крупних клієнтів,

що мають одного власника з банком. Відповідно вони схильні видавати більш ризикові кредити підприємствам своєї групи і мають вищий ризик банкрутства.

Також для покращення стану банківського кредитування слід дотримуватися певних принципів, які можна вивести аналізуючи досвід, як вітчизняних, так і іноземних банків у кредитних правовідносинах. Сім спеціальних принципів регулювання банківського кредитування фізичних осіб: 1) захист прав кредиторів; 2) кредитоспроможність позичальника; 3) забезпечення банківського кредиту; 4) мінімізація кредитних ризиків банку; 5) цільове використання банківського кредиту; 6) прибутковість кредитних операцій банку; 7) відповідальність позичальника за повернення кредиту.

На жаль сучасний стан кредитування в Україні свідчить про відсутність системного підходу до реалізації зазначених вище принципів. Тому в першу чергу необхідно запровадити спеціальне законодавство, яке б на комплексній основі закріпило систему норм, спрямованих на втілення цих принципів.

Також для підвищення ефективності політики банків на ринку кредитних послуг необхідно розробити оптимальні та зручні пакети обслуговування для приватних клієнтів; здійснювати більш глибокий поділ будь-яких видів роздрібних послуг в розрізі різних верств населення.

Не менш важлива і організаційна структура банку, яка повинна забезпечувати ефективну систему організації та внутрішнього контролю за проведенням кредитних операцій. Присутність розмежування функцій аналізу та подальшого супроводження кредитних проектів необхідна в даній структурі.

Виходячи з цього, можна зробити наступні висновки:

Кредит - це сукупність відповідних економічних відносин між кредитором та позичальником, які повинні бути максимально прозорими та зрозумілими. І тільки при цих умовах можна завоювати та зберегти довіру і впевненість населення у банківському кредитуванні фізичних осіб. Адже саме цей вид банківської діяльності є дуже важливим для економіки країни.

Список літератури:

1. Коцовська Р.Р. Операції комерційних банків / Коцовська Р.Р. - 3-тє вид. - К.: Алерта: Львів: ЛБІ ЦБ, 2003. - 500 с.
2. Кредитування і контроль / [Смозженко Т.С., Коцовська Р.Р., Крупський В.М, Хім'як В.С.] - Л.: ЛБІ ЦБ, 2004. - 135 с.
3. Дітковська О.А. Особливості банківського кредитування фізичних осіб в сучасних умовах / Дітковська О.А. [Електронний ресурс] - Режим доступу: www.vestnik.kpi.kharkov.ua/files.
4. Особливості банківського кредитування фізичних осіб в Україні [Електронний ресурс] - Режим доступу: www.rusnauka.com/12_KPSN_2013/economics.
5. Офіційний сайт Національного банку України - [Електронний ресурс] - Режим доступу: www.bank.gov.ua/control/uk/index

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РІЗНИХ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

¹Смоляник Р.Р.

Активне використання фінансів як інструмента впливу на зростання ефективності виробництва, що знаходить своє відображення у фінансовій політиці держави, пов'язане з правильним розумінням об'єктивних факторів розвитку економіки. І від того, наскільки раціонально організовані фінанси суб'єктів господарювання, залежить дієвість фінансів як економічної категорії. Це викликає потребу у дослідженні суті фінансів суб'єктів господарювання із загальнотеоретичних і практичних позицій.

Фінансова незалежність підприємств гарантується чинним законодавством України. Держава гарантує всім суб'єктам господарювання, незалежно від обраних ними організаційних форм (підприємство, товариство), однакові права і створює однакові можливості для доступу до фінансових, трудових та природних ресурсів; недоторканість майна; забезпечує захист будь-якої форми власності.

Історично фінансовий стан підприємства визначався рівнем його забезпечення необхідними грошовими коштами для здійснення нормальної господарської діяльності. Більш розширена трактовка фінансового стану того періоду враховувала й напрямки розміщення коштів і склад джерел їх формування. У сучасних умовах фінансовий стан в цілому пов'язано з фінансовою конкурентоспроможністю, у тому числі з кредитоспроможністю, платоспроможністю, спроможністю фінансувати свою діяльність, забезпеченістю фінансовими ресурсами [2, с. 125].

Джерелом формування фінансових ресурсів підприємств залишаються реально зароблені доходи від реалізації продукції та від фінансових інвестицій. Економічна відповідальність підприємства настільки велика, що його можуть оголосити банкрутом у разі завеликих збитків та неспроможності виконати зобов'язання перед кредиторами.

Різні групи фінансових відносин мають свої особливості і сферу застосування, але матеріальною основою усіх їх є рух грошових коштів. Саме рухом грошових коштів супроводжується формування статутного капіталу підприємства, починається і завершується кругообіг виробничих фондів, формування і використання грошових фондів і резервів. Звідси можна зробити висновок, що зазначені грошові відносини визначають сутність і зміст фінансів господарських суб'єктів.

Отже, фінанси господарських суб'єктів - це економічні відносини, що пов'язані з рухом грошових потоків, формуванням, розподілом і використанням фінансових ресурсів на мікро економічному рівні в процесі відтворення.

В сучасних умовах у різних суб'єктах господарювання формуються партнерські взаємовідносини з банками та страховими компаніями. Підприємства й банки є рівноправними партнерами, які організують фінансові взаємовідносини з метою одержання прибутку. Підприємства, у свою чергу, за зберігання грошових коштів на банківських рахунках одержують певні відсотки, Страхові компанії

страхують численні ризики, пов'язані з підприємницькою діяльністю суб'єктів господарювання, створюючи певні гарантії стабільності виробничої діяльності.

Список літератури:

1. Воловець Я.В. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: Навч. посібник. – К.: Алерта. – 2009. – 200 с.
2. Ионин Е.Е. Система показателей оценки имущественного положения предприятий: [монография] [текст] / Е. Е. Ионин – Донецк : Юго-Восток, 2006. – 431 с.
3. Офіційний сайт Українського фонду підтримки підприємництва - [Електронний ресурс] – Режим доступу: [http://www. ufpp.gov.ua](http://www.ufpp.gov.ua)
4. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2003. – 554 с.

ПОДАТКОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВА

¹Свириденко А.М.

Податок на прибуток підприємства є поширеним в податкових системах різних країн і займає вагомe місце у формуванні доходної частини бюджетів різних рівнів.

Актуальність дослідження питань оподаткування прибутку підприємств полягає як у високій значущості податку як фіскального інструмента наповнення державного бюджету, так і в потребі вдосконалити механізм його справляння, щоб не виникало протиріч та суперечностей у сьогоденному його використанні.

Метою даної роботи є аналіз оподаткування прибутку підприємств, його впливу на діяльність платників, напрямків її реформування, а також розробка пропозицій щодо її оптимізації.

Концепція реформування податкової системи України орієнтована на досягнення стратегічної цілі – побудови сучасної конкурентоспроможної ринкової економіки, інтегрованої у ЄС.

Політика оподаткування прибутку, яка проводилася в Україні до 2014 року, мала низку істотних вад, через що не змогла стати надійним джерелом прогресивних починань незалежної держави.

Загалом системі прибуткового оподаткування були притаманні такі проблеми:

- наявність двох паралельних обліків – бухгалтерського та податкового;
- безсистемне, необґрунтоване надання пільг.

Що стосується першої проблеми, то взаємозв'язок бухгалтерського обліку з нормами податкового законодавства була однією з найважливіших бухгалтерських проблем, котра багато років обговорювалася обліковцями. Нарешті визначена єдина методика розрахунку податкового зобов'язання за даними бухгалтерського обліку

¹ студ., Кіровоградський національний технічний університет

Науковий керівник: Котенко Т.М., канд. екон. наук, доц., Кіровоградський національний технічний університет

¹ студ., Кіровоградський національний технічний університет

Науковий керівник: Загребя І.Л., канд. екон. наук, доц., Кіровоградський національний технічний університет

Друга проблема полягає у тому, що надання економічно необґрунтованих пільг в оподаткуванні у жодному разі не можна назвати ефективними стимулами чи регуляторами підприємницької діяльності.

Подальше вдосконалення прибуткового оподаткування необхідно здійснювати у таких напрямках:

- реформування системи оподаткування прибутку підприємств фінансового сектора економіки;
- поширення дії загальної системи оподаткування прибутку на всіх суб'єктів господарювання;
- звільнення емісійного доходу від оподаткування при здійсненні емітентом первинного розміщення цінних паперів;
- поетапного зниження ставки податку до 16%;
- забезпечення стимулюючої ролі амортизації в оновленні основних засобів шляхом застосування принципу прискореної амортизації до пріоритетних інноваційних технологій;
- запровадження інвестиційного податкового кредиту з податку на прибуток підприємств для суб'єктів господарювання, які реалізують інвестиційні проекти на територіях спеціальних (вільних) економічних зон та територіях пріоритетного розвитку;
- скасування пільг на податок з прибутку підприємства. Такий захід допоможе знизити ставку податку на прибуток, тому що, коли ставка податку на прибуток підприємств не є високою, то підприємства зможуть обійтися і без пільг, оскільки встановлена пільга не є вагомим фактором стимулювання. Досвід розвинутих країн свідчить, що поширення такої форми підтримки підприємства, як пільги в оподаткуванні прибутку, не є перспективною.

Список літератури:

1. [Податковий кодекс України](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/податковий). - <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/податковий> кодекс

РОЗВИТОК ФІНАНСОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ

¹Томашин К.В.

Постановка проблеми: Фінансова сфера ХХІ ст. зазнала значних трансформацій, які призвели до зміни багатьох фінансових систем країн світу. Ця трансформація проявляється в тому, що фінансові ринки зростають значно швидше за інші сектори економіки. Саме зростаюча роль фінансового ринку в загальній структурі економіки вимагає перебудови всієї системи управління фінансовим ринком. Кризові процеси завдячують своїй появі саме фінансовому ринку. Однак, варто відзначити, що сама проблема зародилась набагато раніше, із початком

¹ студ., Кіровоградський національний технічний університет

Науковий керівник: Пальчевич Г.Т., канд. екон. наук, проф., Кіровоградський національний технічний університет

лібералізації світових фінансових ринків у 90-х роках. Для української економіки прояви кризових процесів зародились від кооперації зростання зовнішнього державного боргу та знищення поступлення валюти на внутрішній ринок в силу втрати провідними експортно-орієнтованими галузями частки на світових ринках. Сутність проблеми полягав у тому, що зовнішні запозичення, ще і в таких обсягах вимагають від валютного ринку системної інтенсифікаційної роботи, так як держава змушена обслуговувати зовнішній борг в іноземній валюті, саме тому при зменшенні обсягів роботи внутрішнього валютного ринку, держава втрачає платоспроможність до обслуговування боргів так би мовити із середини і заповнює такий дефіцит валюти новими зовнішніми валютними запозиченнями.

Метою дослідження є: оцінка реального стану розвитку фінансового ринку в Україні, аналіз фінансової політики управління ним, та окреслення тенденції його розвитку в найближчій перспективі.

Виклад основного матеріалу: Сучасна модель фінансової системи в Україні все більше нагадує банкоцентриську модель, тобто в основі всього фінансового ринку головну роль відіграє національний та комерційний банк. В принципі така ситуація для України є доволі прогнозованою та зрозумілою, населенню простіше і зрозуміліше користуватись банківськими ресурсами, аніж ресурсами фондового або інвестиційного ринку. Окрім того інститут приватного інвестування та вкладання коштів в цінні папери є слабо розвиненим і розуміння принципів роботи такого механізму для пересічних громадян України є складними.

Фінансовий ринок включає в себе різноманітні сегменти (валютний ринок, ринок цінних паперів, кредитний ринок та ринок фінансових послуг), саме в розрізі цих сегментів варто здійснювати оцінку та аналіз всього стану фінансового ринку. Окремо варто відзначити, що деякі складові фінансового ринку в Україні розвинуті добре (кредитний ринок), а інші перебувають тільки в стадії розвитку (фондовий ринок). Варто відзначити, що чільне місце в структурі всього фінансового ринку посідає саме фондовий ринок, а відтак його недостатня розвиненість не дає змогу розвиватись в повній мірі іншим складовим фінансового ринку і всьому фінансовому ринку загалом.

У країнах із ринковою економікою фондовий ринок заведено вважати головним індикатором економічного стану в країні. Фондовий ринок є невід'ємним механізмом функціонування ринкової економіки. Функціональну роль, яку повинен виконувати фондовий ринок у довгостроковій перспективі повинні сприяти підвищенню темпів приросту національного продукту та в цілому поліпшувати добробут населення. Але вітчизняні вчені вказують, що рівень капіталізації в Україні не можна розцінювати індикатором ступеня розвитку фондового ринку, оскільки він практично ніяк не пов'язаний з ефективністю функціонування реального сектора економіки, а відображає особливості протікання процесів перерозподілу власності.

Ринок цінних паперів, як сукупність його учасників та правовідносин між ними, щодо розміщення, обігу та обліку цінних паперів у вітчизняному векторі розвивався досить кволо, як і на сучасному етапі так і у докризовий період. Недосконалість нормативно-правової бази, відсутність уніфікованих стандартів корпоративного управління, недосконалість заходів щодо захисту прав інвесторів та акціонерів, нерозвинена фінансова та фондова інфраструктура, непрозорість та неповнота представленої інформації про функціонування підприємства, все це є ті перепони, які не давали змоги активно розвиватись фондовому ринку. А в складних політичних та економічних умовах функціонування економіки сьогодні, питання посилення дій щодо розвитку фондового ринку та фінансового ринку загалом, призводять до

розуміння формування відповідної державної фінансової політики управління та розвитку фондового ринку в Україні.

Фінансова політика – це комплекс дій і заходів, які здійснюються державою в межах наданих їй функцій та повноважень у сфері фінансів. Ця політика завжди має бути адекватною відповідній економічній та політичній ситуації, що складається в певний історичний момент у конкретній країні.

Виходячи з ключового завдання фондового ринку, яке полягає в перерозподілі вільних фінансових ресурсів у інвестиційно-привабливі напрями та забезпечення розвиваючих галузей економіки достатнім обсягом фінансових ресурсів можна сформулювати і основні завдання для побудови державної фінансової політики розвитку фондового ринку:

- удосконалення законодавства у сфері регулювання фондового ринку;
- консолідація біржової системи фондового ринку;

– підвищення вимог до професійних учасників фондового ринку та якості послуг, які ними надаються ;

– створення ефективної системи клірингу та розрахунків за договорами фондового ринку;

– здійснення фондовими біржами постійного моніторингу біржових торгів і встановити відповідальність за справедливе ціноутворення із забезпеченням довготермінового зберігання інформації про біржові торги і протидії маніпулюванню;

Окреслені завдання лежать в площині інституційного забезпечення формування фінансової політики регулювання фондового ринку. Однак без створення належних інституційних умов функціонування фондового ринку він і на далі буде слугувати інструментом перерозподілення власності, а не реальним інструментом наповнення фінансовими ресурсами діяльності підприємств.

Так аналізуючи активність діяльності фондового ринку, як ключового інтегруючого елементу ринку капіталів та його сегментів характеризується рядом тенденцій:

- низька ліквідність обігу вітчизняних цінних паперів;

– недостатнє нормативне регулювання базових аспектів функціонування ринку;

- низька частка біржового сегменту в структурі всього фінансового ринку;

- обмежена кількість ліквідних фінансових інструментів для формування активів інституціональних інвесторів

Протягом січня – грудня 2013 року порівняно з даними аналогічного періоду 2012 року обсяг виконаних біржових контрактів з цінними паперами на організаторах торгівлі збільшився у 2 рази (або на 210,96 млрд. грн) (січень – грудень 2012 року – 263,67 млрд. грн).

Протягом 2011 року порівняно з даними аналогічного періоду 2010 року обсяг біржових контрактів (договорів) з цінними паперами на організаторах торгівлі збільшився майже у 2 рази (або на 104,55 млрд. грн) (2010 рік – 131,29 млрд. грн).

У загальному фінансова політика формування та регулювання фондового ринку в Україні повинна являти собою створення організаційно-правових і фінансово-економічних умов для розвитку фондового ринку, тобто створення умов, що забезпечують у повному обсязі виконання фондовим ринком покладених на нього функцій. А головним завданням регулювання є вирішення протиріч й узгодження інтересів усіх його суб'єктів за допомогою прямої державної участі у фондовому процесі, спрямованої на подолання структурних деформацій, і непрямого регулювання фінансових потоків.

Висновок: Отже, сучасний етап розвитку фінансового ринку та його складових є вкрай складним, динамічним та важкопрогнозованим. Однак саме такий період є найбільш сприятливим для впровадження інноваційних, а часом і радикальних мір щодо реформування всього фінансового ринку. Цілком є зрозумілим, що на фінансовому ринку та фондовому зокрема необхідно впроваджувати кардинально нові фінансові інструменти та методи управління.

Необхідно створити такі умови у фінансовому секторі, які забезпечать інвестування приватного сектору з таких джерел як кредити надійних банків, добре розвинений фондовий ринок, венчурний капітал та інші фінансові інструменти, а для цього необхідно побудувати прозору державну фінансову політику в напрямку регулювання фінансового ринку із поданням чітких та зрозумілих інструментів та механізмів регулювання і забезпеченням відповідного рівня захисту прав інвесторів та акціонерів.

Список літератури:

1. Опарін В.М., Шумська С.С. Фінансовий потенціал України: методологічні засади визначення, кількісні параметри та напрями його нарощування // Фінансова політика та податково-бюджетні важелі реалізації / Під ред. А.І. Даниленко. Том 1. – К. : Фенікс, 2008. – С. 77-98.
2. Новий курс: реформи в Україні 2010-2015. Національна доповідь / за заг. ред. В. М. Гейця [та ін.]. – К. : НВЦ НБУВ, 2010. – 232 с.
3. Офіційний сайт Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку [www.ssmc.gov.ua].
4. Маслова С.О., Опалов О.А. Фінансовий ринок: Навч. посіб. – 2-е вид., випр. – К.: Каравела, 2003. – 422с.
5. Міщенко С.В., Проблеми вдосконалення системи саморегулювання на фінансовому ринку // Фінанси України. – 2012. – №9. – С.43-52.
6. Еш СМ. Фінансовий ринок. Курс лекцій. – К.: НУХТ, 2011. – 131с.

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМ ПОРТФЕЛЕМ БАНКА

¹Усач В.С., ²Кравченко В.П.

Правильна організація процесу банківського кредитування, а також розробка ефективної та гнучкої системи управління кредитними операціями виступають основою фінансової стабільності й ринкової стійкості банків, враховуючи важливе місце кредитних операцій в портфелі банківських активів.

Стратегічне управління банком передбачає наявність довгострокового бачення пріоритетів його розвитку, вироблення концепції дальності, у тому числі й у сфері кредитної діяльності. Одна із найважливіших частин аналізу кредитної діяльності банку на сучасному етапі є аналіз кредитного портфелю як складової системи управління кредитною установою.

У зв'язку з цим питання вдосконалення системи управління кредитним портфелем в цілях мінімізації його ризиків мають особливу актуальність і значимість. Формування ефективної системи управління кредитного портфеля є

¹ студ., Кіровоградський національний технічний університет

² канд. екон. наук, доц., Кіровоградський національний технічний університет

одним із першочергових в діяльності банку, що дозволяє чітко виробити тактику і стратегію розвитку комерційного банку та його можливості кредитування клієнтів і розвитку ділової активності на ринку послуг.

Тому система управління кредитним портфелем банку має включати структуру в розрізі груп ризику та етапи досягнення оптимального якісного кредитного портфеля. Оскільки від цього значною мірою залежить стійкість банку, його репутація та фінансові результати, а оптимальний якісний кредитний портфель впливає на ліквідність банку і його надійність. Для формування оптимального кредитного портфеля банку також важливо виробити відповідну кредитну політику, а саме правильно вибрати ринкові сегменти, визначити структуру діяльності. Кредитний портфель служить головним джерелом доходів банку і одночасно - головним джерелом ризику при розміщенні активів.

Основними проблемами банківського сектору України протягом 2014 року були значний відплив ресурсів з банківської системи, погіршення якості кредитних портфелів банків та збиткова діяльність.

Так, протягом 2014 року кредитна активність банківських установ була низькою, що обумовлено скороченням ресурсної бази, погіршенням кредитоспроможності позичальників та високим рівнем невизначеності щодо подальшого економічного розвитку, що, в свою чергу, змушує банківські установи більш прискіпливо відноситись до фінансового стану потенційних позичальників або й взагалі призупинити на деякий час кредитування.

Причинами вилучення строкового ресурсу з боку суб'єктів господарської діяльності є економічна та політична нестабільність в державі, що зумовила виникнення фінансових труднощів, а також обмеженість доступу до кредитних ресурсів. Таким чином, підприємства змушені були вилучати власні депозити для фінансування поточної діяльності. У випадку ж з фізичними особами –вилучення строкових депозитів відбувалась на фоні зниження реальних доходів населення за одночасного підвищення рівня інфляції, а також зростання недовіри до банківської системи.

Дослідження концентрації кредитних портфелів у банках за портфельною ознакою (типами контрагентів) показало, що протягом 2009–2014 років спостерігається превалювання кредитів суб'єктам господарювання, частка яких становить від 64 % до 80 %, натомість кредити фізичним особам становлять від 19 % до 36 %. Загальна тенденція в розподілі кредитного портфеля банків демонструє зростання частки кредитів суб'єктам господарювання, частка ж кредитів фізичних осіб поступово знижується. Причинами цього є як підвищена ризиковість кредитування фізичних осіб, їх низька платоспроможність та негативна кредитна історія.

Так, за результатами дослідження спеціалістів Світового банку визначено, що через 3–5 років після п'ятнадцяти відсоткового річного зростання кредитів з високою ймовірністю настає банківська криза [1].

У 2014 році в позичальників виникли значні труднощі з обслуговуванням кредитів, що суттєво посилило ризиковість банківського бізнесу. Частка негативно класифікованої заборгованості в загальному обсязі кредитної заборгованості банків за рік зросла з 12,9 до 19,0%. Зокрема прострочена заборгованість за наданими кредитами збільшилась на 92,5% (на 65,3 млрд. грн.) – до 135,9 млрд. грн. (13,5% від загального обсягу кредитів) [2].

Високі обсяги проблемних кредитів здатні суттєво погіршити фінансовий стан банків, оскільки відбувається втрата активів, що приносять дохід.

Слід зауважити, що у більшості комерційних банків України недосконала технологічна схема організації кредитного процесу і в першу чергу – аналітичної роботи з оцінки кредитоспроможності клієнта, що часто має формальний характер, а використовувані системи показників недостатньо мірою охоплюють ці різноманітні аспекти діяльності позичальника.

Провівши детальний аналіз кредитного портфеля в ПАТ «Альфа - Банк», можна виділити ряд недоліків, а саме:

- недостатня диверсифікація кредитних вкладень;
- збільшення суми зважених класифікованих позик;
- занадто ризикова кредитна політика;
- недостатня увага при оцінюванні платоспроможності позичальників на стадії надання кредитів;

– послаблена увага по цільовому використанню наданих позик та контролю за діяльністю позичальника з метою своєчасного виявлення негараздів та запобігання можливих втрат за позиками;

- недостатнє забезпечення позик;
- послаблення захищеності позик власним капіталом.

Провівши аналіз стану та тенденцій у формуванні банками кредитних портфелів та їх концентрації на кредитному ринку України, можна зробити наступні висновки:

1. Протягом останніх п'яти років спостерігаються низькі темпи зростання обсягів кредитних портфелів у банках України, причинами цього є дефіцитність фінансових ресурсів, що зменшує можливості банків щодо кредитування.
2. Об'єктивне зменшення попиту на кредити у зв'язку з несприятливою ситуацією в світовій економіці та політичною і економічною кризою в Україні.
3. Функціонуванні на кредитному ринку банківських установ з низьким рівнем платоспроможності та здатності управляти ризиками.
4. Кредитна політика банків є досить поміркованою, однак кредитна концентрація відбувається в окремих банках, лівова частка яких належить до банків IV групи, крім того, вони мають проблеми з капіталізацією, що стало причиною визнання неплатоспроможними більшості банків, в яких частка кредитів клієнтам в активах перевищувала 90 %.
5. Необґрунтована політика щодо формування кредитних портфелів окремих банків.
6. Для уникнення надмірної концентрації кредитних портфелів регуляторним органам слід встановити обмеження не тільки у вигляді нормативів кредитного ризику за окремими клієнтами, а й відносно максимальної частки кредитного портфеля в активах, особливо для банків з низьким рівнем капіталізації.

Список літератури:

1. Белова І. В. Концентрації кредитів банків України як системний ризик / І. В. Белова // Вісник Української академії банківської справи. – 2013. – № 1 (34). – С. 106–112.
2. Основні показники діяльності банків України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://bank.gov.ua/control/uk/publish/>.
3. Телтя О.В. Організація системи управління кредитним портфелем у комерційному банку/ О.В. Телтя // Вісник Хмельницького національного університету. Серія "Економічні науки". – 2010. – №5. – Т. 2. – С. 141 – 144.

ДІЯЛЬНІСТЬ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ НА РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

¹Юрова О.П.

Сьогодні в умовах кризових явищ в економіці України, спаду виробництва, інфляції традиційні кредитні операції банків неспроможні забезпечити їм належний рівень прибутковості, що поглиблює тенденції до універсалізації банківської справи та створення повноцінного ринку банківських послуг. Для самих банків потреба у розширенні спектра їхніх операцій об'єктивно проявляється під впливом посилення міжбанківської конкуренції на банківському ринку України.

Метою даної роботи є формулювання основних засад процесу розвитку національного ринку фінансових послуг і місця комерційних банків в ньому; розробка і обґрунтування пропозицій щодо вдосконалення організації діяльності комерційних банків як суб'єктів ринку цінних паперів.

За останні роки особливого розвитку зазнали операції банків з цінними паперами. За таких умов головним завданням менеджменту банку щодо фінансових послуг є виявлення найбільш перспективних вкладень банку в цінні папери та поліпшення якості портфеля фінансових інвестицій, у тому числі і цінних паперів [1, с 83].

Застосування для управління інвестиційним портфелем банку традиційних підходів, притаманних управлінню інвестиційним портфелем, в умовах кризових явищ в економіці та недосконалого фондового ринку не завжди прийнятне з таких причин:

1) застосування багатофакторних моделей ускладнює процес аналізу через відсутність чітких методів виявлення найбільш значущих чинників, а за швидких непередбачуваних змін мікро- і макросередовища їх використання в принципі неможливе;

2) розрахунок очікуваної прибутковості портфеля в більшості моделей пов'язаний з аналізом поточних значень прибутковості цінних паперів, що не прийнятно на даний момент для України внаслідок слабо розвиненого первинного ринку цінних паперів і практично відсутнього вторинного фондового ринку.

Вважаємо, що на сучасному етапі розвитку економічних відносин в Україні при формуванні інвестиційного портфеля банку та управлінні ним необхідно насамперед приділяти особливу увагу аналізу ризиків, властивих інвестиційній діяльності, з урахуванням цього визначати доцільність придбання банком окремих фінансових інструментів і ефективність сформованого оптимального інвестиційного портфеля [2].

Ураховуючи сучасні тенденції розвитку фондового ринку України, на наш погляд, існує два можливих напрями оптимізації управління портфелем цінних паперів банку та, відповідно, підвищення ефективності банківських операцій з цінними паперами:

по-перше, це відмова від орієнтації портфеля корпоративних цінних паперів виключно на цінні папери підприємств базових галузей промисловості (енергетичної, металургійної, нафтохімічної) і включення до портфеля акцій компаній інших галузей, які потенційно можуть досягати в майбутньому високих

¹ студ., Кіровоградський національний технічний університет

Науковий керівник: Загреба І.П., канд. екон. наук, доц., Кіровоградський національний технічний університет

показників ефективності фінансово-господарської діяльності, і тих, які є більш цікавими з точки зору портфельного інвестування. Сьогодні ж цінні папери багатьох підприємств традиційних галузей промисловості (так звані «блакитні фішки») поступово втрачають ліквідність і на них спостерігається падіння курсових вартостей;

по-друге, банку доцільно збільшити в портфелі цінних паперів частку облігацій внутрішньої державної позики (ОВДП), а також зовнішніх боргових зобов'язань держави.

Список літератури:

1. Сич Є. М. Ринок фінансових послуг : навч. посібник / Є.М. Сич, В.П. Ільчук, Н.І. Гавриленко. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 428 с.
2. Тропіна В. Б. Фінансові посередники: основні тенденції розвитку в Україні / В. Б. Тропіна, Л. В. Лисяк // Економічний простір. – 2011. – № 50. – С. 178–184.

ФІНАНСОВИЙ АУДИТ І ЙОГО СТАНОВЛЕННЯ В УКРАЇНІ

¹Мазуренко Я.С.

Постановка проблеми: За останні роки відбулися радикальні зміни у розвитку аудиторської діяльності, обумовлені прагненням України досягти світових стандартів. Адже, саме сьогодні вже існує професійна незалежність аудиту в Україні. Сьогодні вітчизняний професійний аудит на порозі свого дванадцятиріччя. Одинадцять років аудит існує на ринку інформаційних, інтелектуальних послуг в Україні. За цей короткий період зроблено не так вже й мало: більше ніж 4700 громадян України отримали сертифікат аудитора; близько 1700 суб'єктів аудиту активно практикують на ринку аудиторських послуг, 1572 з них об'єдналися у Спілку аудиторів України (САУ) тощо.

Метою дослідження є: визначення сутності, становлення фінансового аудиту в Україні та формування власної думки, а також визначення даної проблеми та обґрунтування місця фінансового аудиту.

Виклад основного матеріалу. "Человек бедный, но независимый состоит на побегушках только у своей нужды; человек богатый, но зависимый – на побегушках у другого человека, а то и у нескольких сразу"(Н. Шамфор).

Аудит є обов'язковою частиною цивілізованого функціонування ринкової економіки кожної країни. Для вирішення непорозумінь між податковими органами і керівними структурами, що представляють інтереси власників щодо підвищення ефективності виробництва, державного контролю уже було недостатньо, адже він захищав лише інтереси держави. Це стало поштовхом до виникнення незалежного контролю, який дістав назву аудиту (від. лат. audio – той, хто вислуховує), тобто

¹ студ., Кіровоградський національний технічний університет

Науковий керівник: Пальчевич Г.Т., канд. екон. наук, проф., Кіровоградський національний технічний університет

такого, що вислуховує звіти посадових осіб. Аудитори потрібні й незацікавлені стороні – суду, арбітражу, які відстоювали справедливість.

Мета аудиту – сприяння ефективності роботи, раціональному використанню матеріальних, трудових і фінансових ресурсів у підприємницькій діяльності для отримання максимального прибутку.

Основними завданнями аудиту є:

1. перевірка фінансової звітності, розрахунків, декларацій та інших документів для встановлення їх достовірності й відповідності здійснених господарських і фінансових операцій чинному законодавству;

2. виявлення і попередження (профілактика) порушень у фінансово-господарській діяльності підприємств;

3. реальність визначення фінансових результатів;

4. оцінка ефективності внутрішнього контролю;

5. надання консультаційних послуг з питань обліку, аналізу, права, менеджменту, маркетингу, фінансів тощо.

Послідовність становлення державного аудиту в Україні можна представити як чотири етапи (рис. 1).

Аналіз сучасного стану організації та функціонування системи фінансового аудиту в Україні виявив низку невирішених практичних проблем, серед яких основними є відсутність систематизованої та завершеної нормативно-правової бази (у тому числі загальних стандартів державного аудиту); необхідність реформування

організаційних структур контролюючих органів (ДКРС України та Рахункової палати України), а також напрямів їх діяльності; невідповідність методологічних засад державного аудиту сучасним умовам; низьке матеріально-технічне (враховуючи соціально-побутове) та фінансове забезпечення функціонування органів контролю.

Розроблена Концепція та план її реалізації має багато переваг та в разі успішної реалізації здатна наблизити нашу країну до світових стандартів і вимог.

Реалізація Концепції сприятиме:

– адаптації вітчизняного законодавства до законодавства ЄС;

– вдосконаленню діяльності органів державного сектору шляхом переходу від адміністративної до управлінської культури, в умовах якої керівники зазначених органів незалежно і ефективно здійснюють процес управління ресурсами для досягнення певних цілей;

– раціональному використанню державних ресурсів та зміцненню фінансової дисципліни, оперативному реагуванню на виникнення або загрозу виникнення фактів неефективного використання державних ресурсів та фінансових порушень;

– отриманню обґрунтованої інформації про діяльність органів державного сектору;

– оптимізації фінансових витрат на забезпечення функціонування системи державного внутрішнього фінансового контролю шляхом підвищення ефективності використання наявних можливостей.

Висновок: Отже, можна дійти висновку, що, незважаючи на значні проблеми та недоліки, система державного аудиту в Україні вже встановлена та має позитивну тенденцію розвитку.

Фінансовий аудит слід розглядати як форму контролю, яка не є фіскальним заходом, а спрямована на налагодження фінансової дисципліни, упередження порушень, дотримання відповідних принципів з метою максимального досягнення ефективності використання бюджетних та державних коштів, державної та комунальної власності, природних та інших державних ресурсів. Він повинен забезпечувати об'єктивну, незалежну і публічну оцінку результатів соціально-економічного розвитку в державі, чітко визначати цілі подальшого удосконалення управління суспільством. Розробка законодавчої і нормативної бази стосовно вітчизняного державного аудиту повинна враховувати положення міжнародних документів у сфері державного фінансового контролю. Існує нагальна потреба розробки методики здійснення державного аудиту, яка передбачатиме системний підхід і базуватиметься на сучасних досягненнях науки.

Список літератури:

1. Пилипенко І. Національна система аудиту: проблеми становлення та розвитку // Бухгалтерський облік і аудит. – 2007. – № 3. – С.5-12
2. Чумакова І.Ю. Дослідження змісту поняття аудиту в контексті його застосування у державному секторі економіки // Фінанси, облік і аудит: Зб. наук. праць. / Відп. ред. А.М. Мороз. – К.: КНЕУ, 2006. – Вип. 8. – С. 282-289
3. Круш Д.В. Теоретичні і практичні аспекти системи фінансового контролю та аудиту державних фінансів в Україні / Становлення та розвиток обліку, контролю і аналізу в Україні: тези доп. Міжнар. наук. конф. 16-17 берез. 2006 р. – К.: КНЕУ, 2006. – 496 с.
4. Гуцаленко Л.В. Державний фінансовий контроль: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Л.В. Гуцаленко, В.А. Дерій, М.М. Коцупатрий. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 424 с.
5. Процун К. С. Моделювання процесу державного фінансового аудиту: стадії розвитку / К.С. Процун // «Економічні науки» Серія «Облік і фінанси». – Випуск 9 (33). – Ч. 3. – Луцьк, 2012. – С.110- 116.

ФІНАНСОВА НАУКА В УКРАЇНІ ЇЇ РОЛЬ ТА ХАРАКТЕРИСТИКА

¹Сатковська С.Г.

Постановка проблеми: Фінансова наука – продукт наявності держави і товарно-грошових відносин. Фінанси виникли в умовах регулярного товарно-грошового обігу у зв'язку з розвитком держави і потреби у фінансових ресурсах. Термін «фінанси» походить від латинського «finis», тобто кінець. У середньовіччі це слово вживали для позначення строку сплати, а потім і для визначення документів, що свідчили про погашення боргу, якими завершувалась угода. Пізніше терміном «фінанси» стали позначати будь-який примусовий платіж на користь держави.

Метою є: показати виникнення і розвиток фінансової науки в Україні; сучасне виявлення проблем у становленні економічної та фінансової науки в Україні.

Завдання даної теми полягає у визначенні етапів історичного розвитку фінансової науки та характеристика розвитку фінансової науки в Україні.

Актуальність теми полягає у висвітленні фінансової науки яка є однією з найважливіших економічних категорій, що відображає економічні відносини.

Виклад основного матеріалу: Однією з найперших друкованих праць, присвячених фінансам вважається праця представника Франції **Ж. Бодена** “Фінансові нерви держави” (1577р.). Його заслуги в розвитку фінансової науки порівнюють із заслугами А. Сміта в розвитку політичної економіки.

Фінансова наука – це спеціалізована галузь наукових знань, наукова діяльність, спрямована на вивчення фінансів у теоретичному і практичному аспектах, а також форм організації і функціонування їхніх окремих інститутів. Засновником теоретичної фінансової науки вважається видатний політичний економіст **А.Сміт** (1723р), який у своїй книзі “Дослідження про природу та причини багатства народів” аналізує такі головні фінансові поняття як **вартість і додану вартість**. Фінансова наука в Україні розвивалася в контексті її розвитку в умовах Російської імперії, і тому дуже важко виділити внесок українських вчених в її розвиток. Історичні джерела свідчать, що лише починаючи з другої половини XIX століття з'являються роботи вчених, присвячені проблемам фінансової науки. Тут насамперед слід назвати видатного вченого, поета, письменника, громадського діяча **І.Я. Франка**. Мабуть немає такої проблеми в житті людського суспільства, яка б залишилася поза увагою цієї видатної особистості. Питанням фінансів **І.Я. Франко** присвятив понад 40 праць. Передусім, це праця з аналізу фінансової політики Австро-Угорської імперії, характеристика діяльності багатьох фінансових установ, у тому числі комерційних банків, фінансових фондів, господарських товариств. Слід зауважити, що навіть в роботах із питань політичної економії та статистики він порушує фінансові проблеми того часу.

Висновок

Отже загальною метою фінансової науки є вивчення дії об'єктивних законів й закономірностей у сфері фінансів, а також передача результатів наукових досліджень до практичного використання. Фінансова наука може успішно виконувати свої ролі лише за умов використання методів вивчення фінансового життя, основними із які є методи індукції та дедукції. Вона складається із декількох розділів, котрі містять науку про фінанси, державний бюджет, державні доходи й

¹ студ., Кіровоградський національний технічний університет

Науковий керівник: Пальчевич Г.Т., канд. екон. наук, проф., Кіровоградський національний технічний університет

податки, фінанси підприємницьких структур, державний кредит, місцеві фінанси, страхування.

Слід зазначити, що в фінансовій науці є багато не розв'язаних проблем. Це передусім пов'язано з тим, що економічне життя з часом змінюється, відповідно змінюються взаємозв'язки і сфери активного впливу фінансів на економіку): Фінансова наука повинна бути впорядкованим процесом одержання знань, їхньою повною систематизацією відповідно до існуючої економічної ситуації в державі

Список літератури:

1. Буковецький А.І. Введення в фінансову науку. (1929).
2. В.Н. Твердохлебов. Метод фінансової науки. / В кн.: Фінансові нариси. Вип. I. (1916).
3. Основні початки фінансової науки. Вчення про державні доходи / Янжол І.І. - 2-е вид. - С. - Пб.: Тип. М.М. Стасюлевича, 1895. - 502 с.
4. Ядгаров Я.С. Історія економічних навчань: Підручник/ під ред. Ядгарова Я.С. -М.: Инфра-М, 2002.-320 з.

МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА

¹Козак М.В., ²Подплетній В.В.

Постановка проблеми. Актуальність проблем управління активами підприємства полягає у тому, що в даний час зростає значення фінансової стійкості суб'єктів господарювання. Це значно збільшує роль аналізу фінансового стану підприємства, який неможливо проводити без аналізу стану активів підприємства.

Мета полягає у вивченні теоретичних питань процесу управління активами підприємства, здійснення аналізу ступеня оптимізації їх складу та ефективності використання та на цій основі розробка заходів щодо вдосконалення методів управління активами діючого підприємства.

Обґрунтування отриманих результатів. Управління активами підприємства є однією з функцій фінансового менеджменту, проте цей напрямок фінансового управління довгий час ототожнювався з управлінням капіталом. Виділення у самостійний блок фінансового менеджменту активів, як окремого напрямку, із загальної системи фінансового менеджменту пов'язане із необхідністю доповнення й розвитку методів аналізу, планування, обґрунтування оперативних управлінських рішень та контролю активів [7, с. 100].

Оскільки активи – це майнова цінність підприємства, яка має вартість, то питанням порядку її визначення приділяється багато уваги. Результати оцінки вартості активів впливають на різні аспекти господарської діяльності підприємства:

- визначають об'єктивність бухгалтерського обліку й формування фінансової звітності;
- визначають потребу у капіталі, необхідному для формування активів;

¹ студ., Кіровоградський національний технічний університет

² канд. екон. наук, доц., Кіровоградський національний технічний університет

- вартість активів впливає на рівень собівартості продукції та цінову політику;
- реальна оцінка вартості активів визначає об'єктивність фінансових результатів діяльності;
- вартість активів використовується під час залучення підприємством кредитів для їх майнового забезпечення;
- оцінка вартості активів є обов'язковою при майновому страхуванні;
- вартість активів являє собою базу для розрахунків з метою оподаткування;
- вартість активів безпосередньо впливає на формування показника ринкової вартості підприємства, який у системі фінансового менеджменту є одним із найважливіших показників [7, с. 101].

Отже, детально дослідивши сутність та класифікацію активів можна сказати, що класифікаційні ознаки мають розширюватись та доповнюватись відповідно до розвитку теорії активів та практики фінансової діяльності в Україні та в світі.

З позиції практичної діяльності підприємств доведено, що раціональне використання грошових коштів, своєчасність впровадження заходів накопичення власних коштів для поповнення оборотного і основного капіталу, впровадження нововведень, сприяє підвищенню конкурентоспроможності продукції підприємства, підвищенню його довгострокової та короткострокової ліквідності, а також прибутковості та власного рейтингу на товарних ринках. З метою отримання повної інформації про підприємство проводиться аналіз його господарської діяльності [1, с. 35].

Аналіз господарської діяльності є важливим етапом в діяльності підприємства, він сприяє підвищенню ефективності прийняття управлінських рішень, контролю та прогнозуванню діяльності підприємства шляхом дослідження змін і розвитку економічних явищ, виявлення відхилень фактичних даних від заданих параметрів та встановлення причинно-наслідкових зв'язків, які спровокували ці відхилення.

Аналізуючи літературні джерела в частині повноти розкриття методики аналізу стану активів, встановлено, що визначене питання не достатньо розкрито у навчальній літературі, що, пояснюється тим, що автори розглядають лише окремі етапи здійснення аналізу стану активів, які необхідні для визначення конкретних аспектів фінансового стану підприємства, ігноруючи при цьому вагому впливовість безпосередньо аналізу стану активів.

Усі етапи аналізу активів не є самодостатніми. Здійснювати стратегічне управління компанією не можливо лише на основі даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності. У той же час неможливо провести стратегічний аналіз активів без їх кількісних оцінок, які відображаються у бухгалтерських та фінансових звітах. В умовах інноваційної економіки задача економічного аналізу активів ускладнюється. Оскільки, крім проходження всіх зазначених етапів аналізу, необхідно адаптувати їх до умов сучасності.

Така адаптація, в першу чергу, повинна полягати у визначенні відповідності наявних активів короткостроковим і довгостроковим цілям підприємства, що може виражатися у таких узагальнених показниках, як стійкість конкурентної позиції підприємства та стабільність функціонування, які характеризують діяльність підприємства незалежно від специфіки галузі, ринку, тощо [4, с. 56].

Сучасний етап розвитку економіки України вимагає від суб'єктів господарювання підвищення ефективності використання кожної одиниці активів підприємства, що перебувають у їх власності. Виникає необхідність розробки та

впровадження таких підходів до управління активами, які б забезпечували конкурентоспроможність, фінансову стійкість та інвестиційну привабливість підприємства.

Основний проблемний аспект управління всіма активами підприємства полягає у виборі адекватних методів та аналітичних процедур, що дозволяють виявляти, оцінювати, формувати необхідні підприємству стратегічні активи та забезпечувати безпосередньо ефективну політику управління ними. Вирішення цього завдання можливе шляхом створення та розвитку методологічних підвалин стратегічної діагностики активів підприємства, яка передбачатиме системне дослідження фінансів організації, виявлення комплексу взаємопов'язаних питань, що дадуть відображення об'єктивного стану справ організації, її систем управління.

Висновки. За допомогою проведених досліджень визначено, що аналіз стану активів є невід'ємною складовою проведення аналізу фінансового стану підприємства, що дозволяє оцінити фінансову стійкість, ліквідність та ділову активність підприємства. Основний проблемний аспект управління активами підприємства полягає у виборі адекватних методів та аналітичних процедур, що дозволяють виявляти, оцінювати, формувати необхідні підприємству стратегічні активи і забезпечувати безпосередньо ефективну політику управління ними. Вирішення цього завдання можливе шляхом створення та розвитку методологічних підвалин діагностики активів підприємства, яка передбачатиме системне дослідження фінансів організації, виявлення комплексу взаємопов'язаних питань, що дадуть відображення об'єктивного стану справ організації, її систем управління.

Список літератури:

1. Агапова А.В. Сутність поняття «оцінка економічного стану підприємства» / А.В. Агапова // Збірник наукових праць Луцького національного технічного університету. – 2009. – №6 (22). – С.35-43.
2. Крамаренко М.Н. Оптимізація структури капіталу підприємства / М.Н. Крамаренко // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. – 2009. – №7. – С. 178-182.
3. Ліпич Л.Г. Капітал в системі управління підприємством / Л.Г. Ліпич, І.О. Гадзевич. – Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2009. – С. 114-119.
4. Павленко І.М. Аналіз активів підприємства : задачі і пріоритети / І.М. Павленко, В.А. Верба, А.С. Семенов // Формування ринкової економіки. – 2011. – №25. – С. 52-62.
5. Петряєва З.Ф. Організація і методика економічного аналізу: навчальний посібник / З.Ф. Петряєва. – Харків: Вид. ХНЕУ, 2009. – 236 с.
6. Пілецька С.Т. Управління структурою капіталу підприємства / С.Т. Пілецька // Вісник Запорізького національного університету. – 2010. – №3(7). – С. 79-83.
7. Тимошенко Ю.М. Фінансовий менеджмент активів підприємства, актуальні напрямки його розвитку / Ю.М. Тимошенко // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2010. – №1. – С. 94-103.

ДІАГНОСТИКА І УПРАВЛІННЯ РИЗИКОМ ЛІКВІДНОСТІ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

¹Лузан К.П.

Ліквідність характеризується як здатність підприємства перетворювати свої активи в гроші для покриття своїх необхідних платежів в міру настання їх строків та швидкість здійснення цього. Ступінь ліквідності активів визначається тривалістю періоду часу, протягом якого певний актив може бути перетворено на грошові кошти. Чим коротшим є період трансформації активу у гроші, тим вищою є ступінь ліквідності активу.

Рівень ліквідності активів підприємства залежить від сфери його діяльності, співвідношення оборотних і необоротних активів, швидкості обороту оборотних активів, їх складу тощо. Ліквідність є необхідною обов'язковою умовою платоспроможності підприємства. Платоспроможність головним чином залежить від ступеня ліквідності активів, а також від ліквідності балансу.

Платоспроможність – це можливість підприємства наявними грошовими ресурсами своєчасно погасити свої строкові зобов'язання. Іншими словами, це постійна наявність грошових коштів та їх еквівалентів, достатніх для погашення кредиторської заборгованості, що вимагає негайної сплати. Платоспроможність є зовнішнім проявом фінансової стійкості підприємства. Ліквідність можна вважати засобом забезпечення платоспроможності підприємства в короткостроковому періоді.

Найбільш поширеними методиками оцінки ліквідності є аналіз ліквідності балансу, що полягає у співставленні чотирьох груп активів з різними ступенями ліквідності з чотирма групами пасивів з різними термінами погашення (розраховуються абсолютні показники); а також аналіз показників ліквідності, сутність якого полягає в співставленні різних за ступенем ліквідності активів з поточними зобов'язаннями (розраховуються відносні показники - коефіцієнти ліквідності).

Корисним досвідом діагностування і управління ліквідністю є використання інструментів банківського менеджменту, до яких, зокрема, належить постійний моніторинг і контроль нормативів ліквідності з боку Національного банку України та GAP-аналіз, сутність якого полягає у порівнянні однакових за строками використання і погашення груп активів і зобов'язань і розрахунку розривів ліквідності.

Моніторинг стану ліквідності та платоспроможності має бути основним завданням менеджменту ліквідності безпосередньо на підприємстві. Причому засоби моніторингу мають базуватися не стільки на оцінці безпосередньо коефіцієнтів ліквідності та платоспроможності, скільки на діагностиці факторів, що спричиняють вплив на ці показники.

Моніторинг стану ліквідності та платоспроможності підприємства має проводитись з метою діагностування і управління ризиком ліквідності, який визначається як імовірність втрат внаслідок неспроможності виконати свої зобов'язання у зв'язку з неможливістю реалізувати фінансові активи за справедливою вартістю.

Ризик ліквідності визначається як наявний або потенційний ризик для надходжень та капіталу, який виникає через неспроможність підприємства виконати свої зобов'язання у належні строки, не зазнавши при цьому неприйнятних втрат.

Ознакою присутності ризику ліквідності на підприємстві є незадовільні показники ліквідності або недотримання умов ліквідності балансу, тобто присутність певного рівня незбалансованості. Незбалансованість ліквідності підприємства може виникнути під впливом декількох груп факторів:

- ризик втрати ліквідності, пов'язаний з незбалансованістю за термінами, сумами і валютою активів і пасивів;
- ризик, пов'язаний з вимогами дострокового погашення кредитних зобов'язань;
- невиконання платіжних зобов'язань споживачами за відвантажену продукцію, надані послуги;
- неможливість реалізації активів, що плануються до продажу у встановлений термін за запланованою ціною;
- помилки в процедурах і процесах, що забезпечують безперервне здійснення платежів підприємством;
- ризик ліквідності, пов'язаний із закриттям ліміту кредитної лінії, відмовою банку в наданні овердрафту.

Для виявлення вищенаведених факторів під час оцінки ризику ліквідності та платоспроможності потрібно здійснити наступні заходи: розробити процедури аналізу грошових потоків підприємства за активними і пасивними операціями в розрізі термінів, валют і груп платежів; оцінити ймовірність виникнення вимог про дострокове погашення окремих зобов'язань; оцінити і спланувати повернення активів на підставі оцінки кредитного і ринкового ризиків, в тому числі великих кредитних ризиків; оцінити і спрогнозувати позитивний потенціал підприємства для залучення сторонніх ліквідних ресурсів; оцінити кількісні параметри і стан товарного і фінансового ринків; розробити заходи щодо управління ліквідністю і платоспроможністю в розрізі альтернативних сценаріїв.

¹ студ., Кіровоградський національний технічний університет

Науковий керівник: Пальчевич Г.Т., канд. екон. наук, проф., Кіровоградський національний технічний університет